

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
РАЗЛОГ ЗА ПЕРИОД 2021-2026 Г.

<https://razlog.bg/>

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БАН – Българска академия на науките
БДЗП - Българско дружество за защита на птиците
БДЧР - Басейнова дирекция „Черноморски район“
ВЕИ – Възобновяеми енергийни източници
ВТ – Водни тела
ГС – Горско стопанство
ДБТ - Дирекция бюро по труда
ДГС - Държавни горски стопанства
ДГФ – Държавен горски фонд
ЕО – Европейска общност
ЕС – Европейски съюз
ЕК – Европейска комисия
ЕМП - електрически и магнитни полета
ЕФМДР – Европейски фонд за морско дело и рибарство
ЗБР - Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ - Закон за защита на териториите
ЗЗШООС - Закон за защита от шума в околната среда
ЗЛР – Закон за лечебните растения
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗУО - Закон за управление на отпадъците
ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС - Излезли от употреба моторни превозни средства
КК – Курортен комплекс
КАВ – Качество на атмосферния въздух
ЛПСОВ – Локална пречиствателна станция за отпадъчни води
МЗ – Министерство на здравеопазването
МОСВ - Министерство на околната среда и водите
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС – Министерски съвет
МФ – Министерство на финансите
НАСЕМ – Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг
НПО – Неправителствена организация
НПРД - Националната приоритетна рамка за действие по Натура 2000
НПУО – Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.
НСМОС - Националната система за мониторинг на околната среда
НСИ – Национален статистически институт
НУБА - Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОПР – Общински план за развитие
ОПОС – Оперативна програма „Околна среда“
ООН – Организация на обединените нации
ПМДР – Програма за морско дело и рибарство

ПООС - Програма за опазване на околната среда

ПСОВ – Пречиствателна станция за отпадъчни води

ПУДООС – Предприятие по управление на дейностите по околна среда

РДО – Регионално депо за отпадъци

ПУП – Подробен устройствен план

РЗИ – Регионална здравна инспекция

РИОСВ – Районна инспекция по околна среда и води

ТБО – Твърди битови отпадъци

ФПЧ10 – Фини прахови частици до 10 микрона

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	6
РАЗДЕЛ I: АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	8
1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ ФАКТОРИ.....	8
1.1 ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА, МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ТЕРИТОРИАЛНИ ГРАНИЦИ.....	8
1.2. АДМИНИСТРАТИВНО – ТЕРИТОРИАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	9
1.3. РЕЛЕФ, ПОЗЕМЛЕНИ И ГОРСКИ РЕСУРСИ.....	9
1.4. КЛИМАТ.....	11
1.5. ВОДИ И ХИДРОГРАФСКА МРЕЖА.....	16
1.6. ПОЧВИ.....	18
2. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ.....	18
2.1. ДЕМОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНА РАЗЛОГ.....	18
2.2. ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА БИЗНЕС СРЕДАТА.....	21
3. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	24
3.1 ВЪЗДУХ.....	24
3.1.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ.....	2
3.1.2. ИЗТОЧНИЦИ НА АТМОСФЕРНО ЗАМЪРСЯВАНЕ.....	26
3.2 ВОДИ.....	29
3.2.1 ВОДНИ РЕСУРСИ.....	29
3.2.2. КАРСТОВИ ВОДИ.....	30
3.2.3 ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ.....	32
3.2.4. ВОДОСНАБДИТЕЛНА МРЕЖА.....	33
3.2.5. КАНАЛИЗАЦИОННА МРЕЖА.....	35
3.2.6. ОСНОВНИ ОБЕКТИ, ФОРМИРАЩИ ОТПАДЪЧНИ ВОДИ.....	34
3.2.7. СЪСТОЯНИЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ /ДИГИ, ЯЗОВИРНИ СТЕНИ/.....	36
3.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ.....	38
3.3.1. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗЕМИТЕ.....	38
3.3.2. ПОЧВЕНА ПОКРИВА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ПОЧВЕНИТЕ ГРУПИ.....	38
3.3.3. ДЕГРАДАЦИОННИ ПРОЦЕСИ НА ЗЕМИТЕ И ПОЧВИТЕ.....	41
3.3.5. СВЛАЧИЩА.....	44
3.4. ЗЕЛЕНА СИСТЕМА И БИОРАЗНООБРАЗИЕ.....	45
3.4.1. ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ.....	45
3.4.2 РАСТИТЕЛНОСТ.....	56
3.4.3. ФАУНА.....	62
3.4.4. ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ.....	63

4. АНАЛИЗ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА.....	72
4.1. ОТПАДЪЦИ.....	73
4.1.3. ГЕНЕРИРАНИ ОТПАДЪЦИ ПО ВИДОВЕ И ИЗТОЧНИЦИ – БИТОВИ, ОПАСНИ, СТРОИТЕЛНИ, ПРОИЗВОДСТВЕНИ.....	75
4.1.4.МОРФОЛОГИЧЕН СЪСТАВ НА ОБРАЗУВАНИТЕ КОЛИЧЕСТВА СМЕСЕН БИТОВИ ОТПАДЪЦИ.....	76
4.1.5. НАЧИН НА ТРЕТИРАНЕ, СЪОРЪЖЕНИЯ, МЕСТОНАХОЖДЕНИЕ НА ПОСЛЕДНИТЕ, ОБХВАНАТО НАСЕЛЕНИЕ ОТ ОРГАНИЗИРАНОТО СМЕТОИЗВОЗВАНЕ.....	77
4.1.6. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ.....	84
4.1.7. СТАРИ ЗАМЪРСЯВАНИЯ С БИТОВИ ОТПАДЪЦИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, ИЗВЪН ПЛОЩАДКИТЕ И ПРЕДПРИЯТИЯТА.....	84
4.1.8. ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА СЪБИРАНЕ НА ВТОРИЧНИ СУРОВИНИ.....	85
4.2. АКУСТИЧНА СРЕДА И ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ.....	88
4.3. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА.....	91
4.3.1. ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ.....	91
4.3.2. НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ.....	96
5. УПРАВЛЕНСКИ ФАКТОРИ.....	97
5.1. СТРУКТУРА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ДЕЙНОСТИ СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	97
5.2. СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ, АНГАЖИРАНИ С ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	106
РАЗДЕЛ II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT АНАЛИЗ).....	109
РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА.....	117
РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА...	117
РАЗДЕЛ V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.....	124
РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА.....	133
РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ.....	133
РАЗДЕЛ VIII. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА.....	136

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) е разработена на основание чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Тя е основен документ за осъществяване на политиките по околна среда на местно ниво.

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Разлог е разработена за периода 2021 – 2026 г., като съдържа основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда. ПООС е ключов инструмент за подобряване състоянието на околната среда, чрез който целенасочено са планирани и подробно разписани конкретните дейности, които Общината ще предприеме за посочения времеви диапазон.

Следвайки водещите принципи в политиките за устойчиво развитие, ПООС определя рамка за дейностите в областта на опазване на околната среда като отчита влиянието и на икономическите и социалните фактори. ПООС се основава на концепцията, че предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на устойчиво развитие и чрез това – подобряване на качеството на живот в околната среда.

Съобразена е с основните стратегически документи на Европейския съюз (ЕС) и Организацията на обединените нации (ООН), имащи отношение към устойчивата околна среда, най-новите политики на Европейската комисия (ЕК) в областта на околната среда и устойчивото развитие, както и рамковите директиви и национални и регионални стратегически документи в областта на управление на отпадъците.

ПООС кореспондира с европейското и националното законодателство в областта на опазване на околната среда, Национален програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г., Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха в България, 2020-2030 г., Общинския план за интегрирано развитие (ОПР) на община Разлог 2021-2027 г. /в процес на одобрение/, Областната стратегия за развитие на област Благоевград 2014-2020 г., Националните доклади на Изпълнителна агенция за околната среда (ИАОС) за 2016 г, 2017 г., 2018 г, регионалните доклад за състоянието на околната среда на Регионална инспекция по околната среда и водите - Благоевград (РИОСВ-Благоевград) за 2016, 2017 г, 2018 г, 2019 г. и др., Доклад и анализ на измерените стойности от мониторинг и контрол на не йонизиращите лъчения като фактор на жизнената среда и на обектите, източници на нейонизиращи лъчения от РЗИ – Благоевград през 2019 г.

Обхват на ПООС

Програмата обхваща дейностите, произтичащи като задължение на общината в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

Разработена е за 5-годишен период – от 2021 г. до 2026 г., но е възможна и актуализация при промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона или общината.

ПООС е динамичен и отворен документ, което предполага периодичното ѝ допълване съобразно промените в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение.

Принципи

Дефинираните в ЗООС основни принципи са залегнали и в Програмата:

Опазването на околната среда се основава на следните принципи:

1. устойчиво развитие;
2. предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. замърсителят плаща за причинените вреди;
7. съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;
11. достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Основната цел на ПООС е: създаване на система за управление на околната среда и подобряване на екологичните условия в община Разлог чрез минимизиране на вредните антропогенни въздействия и развиване на екологичния потенциал на икономиката

Програмата си поставя следните взаимосвързани цели:

- ✓ Да открие и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината и да предложи мерки за тяхното решаване;
- ✓ Да определи приоритетите на общината в областта на опазване на екологичната среда;
- ✓ Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми.

Методология

В съответствие с утвърдените стандарти при създаване на стратегически документи е избран основният методологически апарат за изготвяне на ПООС - стратегическо планиране. Този избор определи и основните технологични етапи, които са осъществени, а именно:

1. Анализ на средата.
2. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT).
3. Формулиране на визия.
4. Целеполагане.

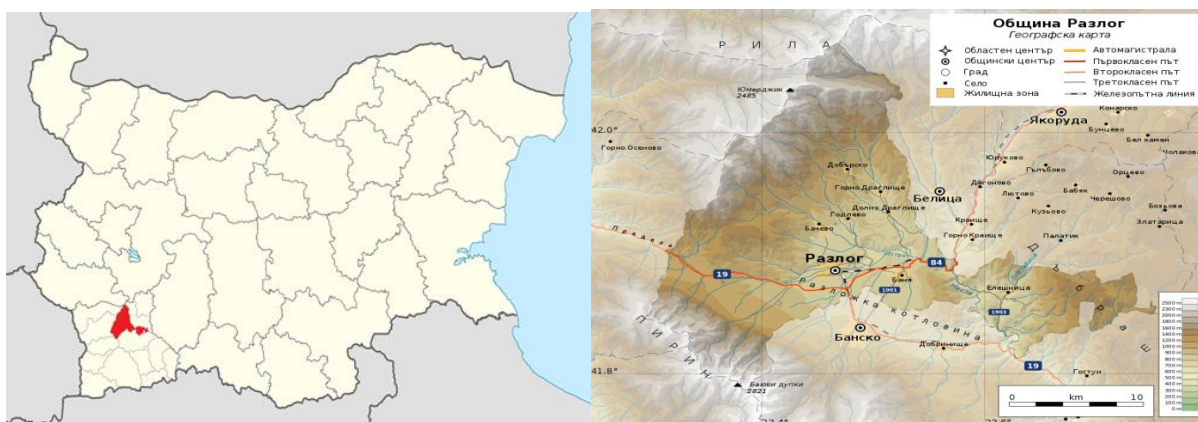
5. Изготвяне на план за действие и организация за изпълнение на програмата.
6. Изготвяне на система за мониторинг и контрол.

РАЗДЕЛ I: АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

Анализът има за цел да установи съществуващото състояние компонентите и факторите на околната среда като се идентифицират причините за състоянието им и се определят бъдещите тенденции за развитие.

1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ ФАКТОРИ

1.1 ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА, МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ТЕРИТОРИАЛНИ ГРАНИЦИ

Община Разлог е разположена в Югозападна България, между планините Пирин, Рила и Родопи, в Разложка котловина. Общината обхваща обширни участъци от Националните паркове „Рила” и „Пирин”, чиято природа изобилства от разнообразни биологични растителни и животински видове. На север граничи с община Рила (област Кюстендил); на изток – с община Белица; на юг – с общините Кресна и Банско и на запад – с общините Симитли и Благоевград. Между общините в област Благоевград (от общо 14 общини) е шеста по териториална големина, като заема 6,8% от площта на областта, територията ѝ е 440,213 кв. км.

Общината има благоприятно географско положение. По отношение на транспорта можем да отразим следните значими пътни връзки: От изток на запад, а след град Разлог – на юг преминава участък от 13,6 km от трасето на теснолинейната жп линия Септември – Добринище (от km 102,2 до km 115,8).

През нея преминават частично 4 пътя от Републиканската пътна мрежа на България с обща дължина от 36,4 km:

- участък от 15,4 km от Републикански път II-19 (от km 22 до km 37,4);
- последния участък от 9,4 km от Републикански път II-84 (от km 93,4 до km 104,8);
- последния участък от 2,7 km от Републикански път III-1901 (от km 2,3 до km 6,0);
- последния участък от 8,9 km от Републикански път III-1903 (от km 1,5 до km 8,9).

1.2. АДМИНИСТРАТИВНО – ТЕРИТОРИАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА

В административно-териториалния обхват на общината са включени 8 осем населени места от които гр. Разлог и селата Баня, Бачево, Годлево, Елешница, Горно Драглище и Долно Драглище.

Град Разлог е исторически наложил се икономически и административен център на общината и в района на котловината. Тук са институциите, обслужващи и общините Банско, Белица и Якоруда - Районен съд, Районна прокуратура, РПУ, Дирекция “Бюро по труда”, Районна болница и др.

Структурата и динамиката на местната икономика са повлияни благоприятно от инвестиционната активност и привлечените чужди инвестиции в мебелната и шивашката промишленост. Развити са електрониката, дървопреработващата и мебелна промишленост, машиностроенето, строителството, хранително-вкусовата и шивашката промишленост, търговията и услугите.

1.3. РЕЛЕФ, ПОЗЕМЛЕНИ И ГОРСКИ РЕСУРСИ

Територията на община Разлог попада в Рило-Пиринската географска подобласт, част от Македоно-Родопската природно географска област.

Релефът на общината е разнообразен, предимно планински. Северните и северозападните ѝ части се заемат от югоизточните склонове на югозападния дял на Рила, с най-висока точка 2 485 м. Югозападните части обхващат част от североизточните склонове на Северен Пирин. Първенец на общината е връх Баюви дупки 2 821 м. Цялата южна част се заема от северната половина на едноименната Разложка котловина, като в коритото на река Места се намира най-ниската точка на общината – 692 м н.в. Източната част на общината, разположена на изток от долината на река Места (землището на село Елешница) попада в обсега на западнородопския рид Дъбраш, с най-високата точка е връх Каракая 1 635 м.

Разложката котловина е разположена в долината на р. Места между планините Рила (от север), Пирин и Западни Родопи, а на юг опира до Моминклисурския праг. На североизток тя е развита между Рила и Родопите. Има продълговата форма с посока на простиране запад-северозапад на юг-югоизток 21 км, ширина 12 км и средна надм. в. от около 940-950 м. Тя има стръмни оградни склонове, широко развито подножие към тях и хълмисто неравно дъно, в което е вътрешно-котловинното възвишение Бабина глава (1 115 м), източно от с. Баня.

В котловинното дъно са врязали теченията на притоците на Места реките: Изток, Глазне, Добърска, Добринишка, Елешница и др. В северният ѝ край е малкото Белишко поле, а в югоизточната част някои автори обособяват Елешнишка котловина край долното течение на р. Златарица при вливането и в р. Места, източно от възвишението Бабина глава.

Земеделските територии в общината заемат 165 305 дка – 37,5% от общата площ, горските 257 592 дка или 58,5%.

Растителното многообразие на територията на общината се обуславя от голямата разлика в надморските височини. Горският фонд е богат на иглолистни (бор, мура,

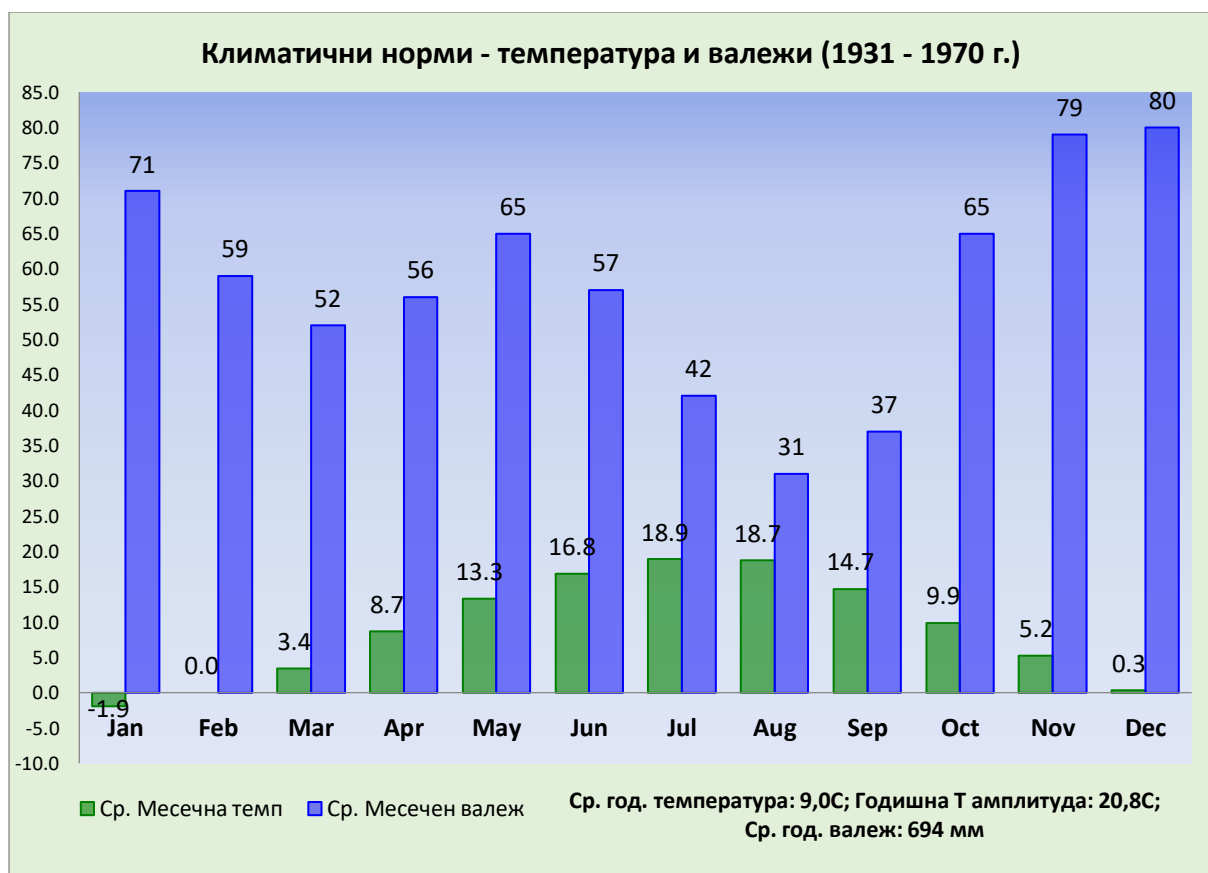
елша) и на широколистни гори (бук, дъб). По-ниските части са заети от естествени ливади и пасища, а по билата на планините пасища и клек.

Горите, пасищата и обработваемите земеделски земи имат важно значение за икономическото развитие на общината както в настоящия момент, така и занапред. Те са основа за развитието на модерен агробизнес, дърводобив и дървопреработване.

1.4. КЛИМАТ

Определящ климатообразуващ фактор на района в това число и на община Разлог, е надморската височина на обектите. Климатът варира от планински в алпийския пояс до континентално-средиземноморски в най-ниските и южни части на Разложката котловина, по долината на река Места.

За оценка на климата на Разложката котловина и гр. Разлог са използвани данни от метеорологична станция Банско, разположена на 936 м н. в. и която е единствената представителна за района с достатъчно дълга редица от данни. За оценка на климата през 2021 г. и отклоненията от климатичната норма, установена за периода 1926 – 1970 г., са ползвани данни от автоматична метеорологична станция в гр. Банско, 913 м н. в..
Източник: Климатичен справочник на България, <https://www.stringmeteo.com> и <http://www.geoznanie.com>

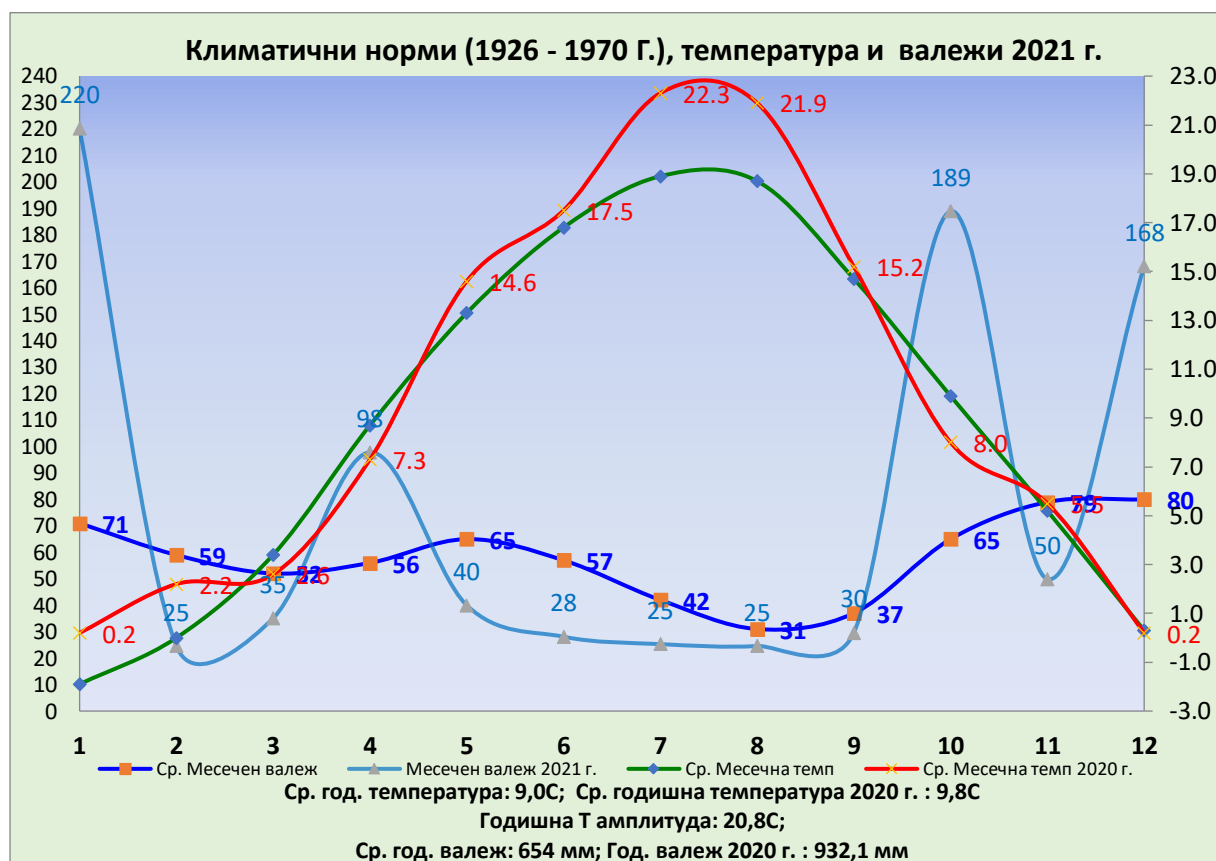

- Температурата на приземния слой на въздуха се понижава с увеличаване на надморската височина. Това се отнася както за средните годишни, така и за средните януарски и юлски температури. Температурните амплитуди в района са под 20°C, съответно в Разложката котловина са 20.8°C (станция Банско), като намаляват с височината. В обектите върху северно изложени склонове средните месечни температури по правило са по-ниски от тези на южните поради особеностите на слънчевата радиация. За ниските части на община Разлог и едноименната котловина са характерни и зимните температурни инверсии. Абсолютните минимални температури в ниските части на Разложката котловина са през януари и варират от минус 24.0°C до

минус 27,0°C (гр. Банско минус 24,8°C), а абсолютните максимални се регистрират през август и са над 36.0° (Банско 36.5°C).

В годишния ход на средните температури има две закономерни особености. Първата е, че в повечето среднопланински и високопланински станции максимумите на температурите обикновено са не през юли, както е в почти цялата страна, а през август. Втората закономерност е наличието на по-топла есен спрямо пролетта. Температурите през април са по-ниски от тези през октомври (в Банско с 1.2°C)

Месечна и годишна абсолютна минимална и абсолютна максимална температура на въздуха в гр. Банско (1926 – 1970)

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Абс. Мин.	-24,8	-19,3	-17,0	-7,6	-1,2	1,4	4,5	3,0	-3,5	-5,9	-13,4	-17,6	-24,8
Абс. Макс.	11,4	18,1	26,5	26,9	30,5	32,0	34,1	36,5	34,4	29,0	22,3	17,2	36,5

- Валежите са с различна средна годишна сума – от около 650 мм в югоизточните части на община Разлог до над 1100 mm по билата и склоновете на северен Пирин и югозападния дял на Рила. Най-валежните места, както и в цяла България, са наветрените планински склонове. Предвид атмосферната циркулация и преобладаващата посока, годишната сума на валежите в гр. Разлог е малко по-малка от тази в гр. Банско (694 мм)

Режимът на валежите е с два максимума (зимен и есенен). По месеци в Банско това са майско-юнски максимум, съответно 59 и 67 mm, характерен и с малко по-ниски

стойности вторичен максимум през ноември и декември, съответно 54 и 53 mm месечна сума. Количеството на валежите през трите зимни месеца е доминиращо като цяло, 210 mm за Банско. Минимумът на валежите също са различни – по-силно изразен зимно-пролетен (февруари-март) и по-слабо лятно-есенен в Банско. Такова годишно разпределение на валежите в Банско съответства на преходноконтинентален климат. Валежите в района са предимно при преминаване средиземноморски циклони над територията на страната по път 2 и 3. От друга страна валежи с принос към годишната сума се наблюдават през летните месеци, главно в следобедните и имат конвективен характер.

- Снежна покривка:

Характерна особеност на валежите в планинската част на община Разлог е не само по-голямата им сума, но и по-големия относителен дял на валежите от сняг. Снежна покривка се формира и задържа по-продължително време във високите и по най-високите части на Рила и Пирин, за по-кратко време и с по-малка мощност в среднопланинския пояс и с най-малка продължителност в нископланинския пояс и в долината на р. Места.

По данни от най-близко разположената метеорологична станция до гр. Разлог с дълга редица от данни – тази в Банско (936 м. нм. в.), средногодишният брой на дните със снежна покривка е 59, разпределени по месеци както следва: януари – 20, февруари – 20, март 10 и декември – 9. Във високите части на Рила и Пирин през януари и февруари вали само сняг, а през декември и март само веднъж на няколко години може да вали и дъжд. В ниския и средния планински пояс през зимните месеци (декември, януари и февруари) 70% от валежите са от сняг. При такава обстановка се задържа снегът и се образува и задържа (с различна продължителност и дебелина) снежна покривка. Максималното натрупване на сняг е през второто и третото десетдневие на месец февруари. С нарастване на надморската височина, до около 1000 m, снежна покривка се задържа до 50-60 дни, при надморска височина около 1200 m устойчива снежна покривка има около 70 дни, а на височина 2000 m приблизително 180 дни (х. Вихрен, 1950 м. нм. в. -170 дни годишно). Източник: Климатичен справочник на НРБ, т. 2 1979, Норми 1931 – 1970 г.

Въз основа на многогодишния режим на температурата въздуха и разпределението на валежите може да се определи, че климатът в средния и високия планински пояс (над 1000 m надм. в.) е планински, модифициран от континентално-средиземноморския и преходно-континенталния под влиянието на надморската височина. На север от Моминклисурския праг, в Разложката котловина климатът, поради по-голямата надм. височина носи белезите на преходно-континентален, макар, че твърде често Разложката котловина е отнасяна към континентално-средиземноморската климатична област (Св. Станев, 1991 г.). Температурните условия са дори характерни за умерен континентален климат – средната януарска температура е -1.9°C, средната юлска е 18.9°C, а средната годишна температура е 9.0°C. Режимът на валежите е характерен за преходно-континенталната климатична област с два максимума: майско-юнски (59 mm и 67 mm) и вторичен ноемврийско-декемврийски (54 mm и 53 mm). Ако се възприеме като определен признак само режима на валежите, то тогава Разложката котловина може да се отнесе към преходно-континенталната климатична област.

Всички останали планински райони над 1000-1200 m са към планинската климатична област.

- Вятърът като метеорологичен елемент и климатичен фактор е основен за оценка на потенциала за естествено пречистване на въздуха, разсейване на атмосферните замърсители и поддържане на техните концентрации под пределно допустимите. От основните му характеристики – посока и скорост, зависят посоките и разстоянията, до които достигат със съответната концентрация праховите и газови вредности. От тази гледна точка съществено значение има броят на дните с малка скорост на вятъра, когато приземната концентрация на вредни вещества достига максимални стойности. За оценка на възможното замърсяване на въздуха се използва понятието “потенциал на замърсяване на въздуха”. Той се явява функция от метеорологичните и топографски параметри, които обуславят преноса и разсейването на замърсителите. От климатична гледна точка най-неблагоприятен за качеството на въздуха е зимният сезон, когато е най-голям процентът на тихото време и най-голям броя на дните с мъгли и ниското количество слънчева радиация, което обуславя турбулентен топлинен поток. Всички тези фактори водят до задържане на замърсителите от местни източници в приземния въздушен слой.

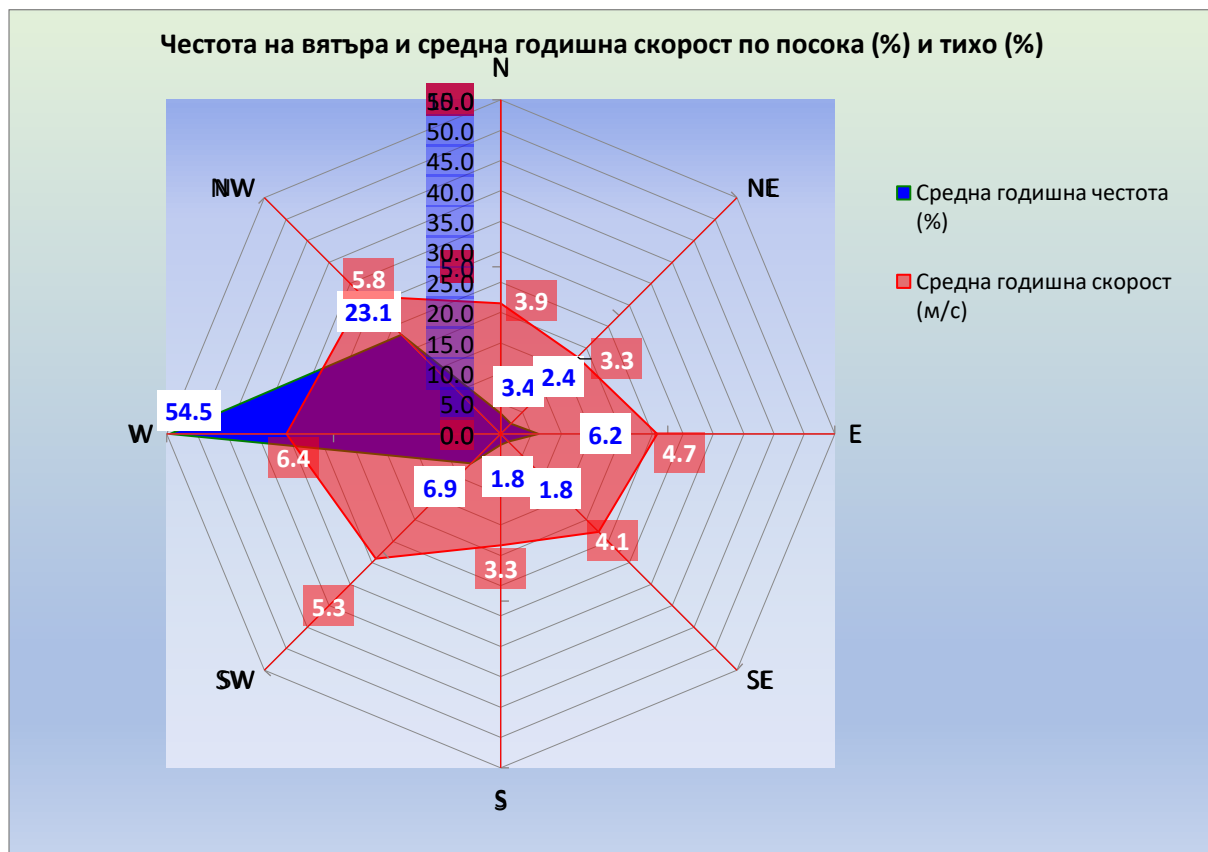
Таблица: Характеристика на вятъра в ниските части на община Разлог. Честота на вятъра по посока (%) и тихо (%), средна мес. скорост по посока и средна скорост по месеци, вкл. тихо време (Източник - станция Банско, 936 м. нм. в. , по норми 1931 – 1970 г.)

Средна месечна честота на вятъра по посока [%]	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Годишно
N	1,5	1,0	1,1	4,2	7,0	6,4	6,7	5,0	4,5	1,8	1,1	0,5	3,4
NE	2,5	0,5	4,3	2,9	2,5	2,4	2,4	4,3	2,8	3,3	1,0	0,0	2,4
E	11,6	4,9	3,2	4,0	4,8	4,7	3,9	2,8	8,4	7,3	9,0	10,0	6,2
SE	0,4	1,1	2,5	2,0	2,3	3,7	1,0	1,1	0,0	2,9	1,1	3,0	1,8
S	1,1	0,7	4,5	2,7	1,4	1,7	1,4	0,3	0,7	3,5	1,1	2,5	1,8
SW	6,9	11,7	9,9	4,2	4,8	5,1	5,9	6,6	5,7	6,8	8,4	6,5	6,9
W	48,5	62,4	58,4	57,0	50,3	41,6	44,8	47,6	53,8	59,9	66,0	63,2	54,5
NW	27,5	17,8	16,1	23,0	26,9	34,5	33,8	32,2	24,1	14,6	12,1	14,4	23,1
Тихо	78,9	74,1	75,8	72,4	72,7	76,0	71,0	74,4	79,2	80,4	85,9	84,5	77,1
Средна месечна скорост на вятъра по посока [m/s]	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Годишно
N	2,8	3,3	3,6	2,7	4,3	4,3	3,3	6,8	4,3	2,6	4,0	5,0	3,9
SE	3,3	3,0	3,2	2,6	3,4	2,9	2,5	3,8	3,2	1,9	4,5	4,8	3,3
E	8,5	3,6	3,1	4,5	3,2	3,1	3,1	4,3	4,4	5,1	7,5	5,8	4,7
SE	4,0	7,0	3,6	3,4	3,0	2,6	2,6	4,0	3,2	4,3	3,0	9,0	4,1
SE	3,0	1,5	8,3	2,3	2,8	2,2	3,7	5,0	3,0	2,7	2,5	3,0	3,3
SW	3,7	5,3	6,3	6,7	2,9	4,7	6,1	4,0	9,0	3,9	5,3	5,5	5,3
W	5,7	6,0	6,3	6,3	6,0	6,6	6,1	6,5	6,2	6,1	8,2	7,0	6,4
NW	8,8	6,1	5,0	6,4	5,3	5,8	4,8	4,7	5,2	4,8	7,5	5,6	5,8
Средна месечна скорост на вятъра [m/s], вкл. тихо	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Годишно

Банско	1,4	1,5	1,4	1,6	1,4	1,3	1,5	1,4	1,2	1,0	1,1	1,0	1,3
--------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Средната годишна скорост на вятъра в Района на гр. Разлог е 1,3 m/s. Годишната ѝ амплитуда е сравнително слабо изразена - около 0,6 m/s. Средната месечна скорост е най-висока през март – 1,6 m/s и най-ниска – през декември - 1,0 m/s. Най-висок относителен дял през годината имат случаите на тихо време - 79 %. Слабите ветрове със скорост под 1 m/s, представляват 79% от всички случаи с вятър. На второ място - с 12%, се нареждат ветровете със скорост от 2 до 5,9 m/s. Всички останали ветрове, със скорост над 6 m/s, представляват само около 9% от случаите с вятър.

Средната годишна посока на вятъра има най-висока честота от запад (54%) и от северозапад (23%). Останалите посоки са представени с далеч по-ниски честоти между 2% (юг, югоизток и североизток) и 7% (югозапад). По-силните ветрове духат от запад средна годишна скорост 6,4 m/s, северозапад – 5,8 m/s и югозапад – 5,3m/s. От останалите посоки скоростта на вятъра е от 3,3 до 4,7 m/s (фигура № 1.2.3.1.5). Тази характерна западна ориентация на по-силните ветрове се обуславя до голяма степен от морфографския фактор, чрез съответната западно-източна ориентация на Разложката котловина, в това число бораподобния вятър през зимата при нахлуване на студен въздух над страната от запад-северозапад. Това са и посоките, от които духат най-силните ветрове (над 14 m/s). От друга страна, високият процент на тихо време и на слаби ветрове, както и високата им поляризираност към две основни посоки, характеризират ветровите условия в Разлог като често неблагоприятни по отношение на възможностите за самоочистване на въздушния басейн в района от изхвърляните в него замърсители.

1.5. ВОДИ И ХИДРОГРАФСКА МРЕЖА

Община Разлог притежава изключително водно богатство. През територията ѝ протичат множество реки, притоци на р. Места: Исток, Язо, Круше, Бяла река и Годлевска река.

Водосборният басейн на река Места е част от Западнобеломорски район за басейново управление на водите в Република България. Басейнът на река Места на българската територия се ограничава на юг от държавната граница с Р Гърция; на запад от водосборният басейн на река Струма; на север от басейните на реките Искър (ДР) и Марица (ИБР); на изток от басейна на река Доспат. В западна посока границата на басейна минава по билото на планината Али ботуш. Между селата Гайтаниново и Голешево тръгва на север по билото на Пирин планина и обхваща източните склонове на Пирин. На запад остават водосборите на Струмските притоци: Пиринска Бистрица, Санданска Бистрица, Влахинска и Градевска. След местността „Предела” водосбора обхваща южните склонове на Рила планина и граничи с водосборите на реките Благоевградска Бистрица и Рилска, а след местността „Юндола” - на изток вододела обхваща левите притоци на река Места, които събират водите си от южните склонове на Западните Родопи. Река Места е трансгранична река и се влива в Егейско море на гръцка територи. Реката приема водите на около 25 по-големи притока от I и II порядък. От левите притоци това са Черна Места, Бабешка, Златарица, Матан дере, Градинишка, Канина и Сатовчанска Бистрица, а от десните – Бела Места, Белишка, Исток, Добринишка, Безбошка, Ретиже, Лъкенска, Каменица, Костена, Брезнишка (Туфча), Неврокопска и Мътница.

В горното и средно поречие на Река Места са формирани следните хидрогеоложки системи:

- Хидрогеоложки системи в планински масиви:
 - Южна и югоизточна Рила;
 - Пирин планина с карстови и пукнатинни системи;
 - Западнородопския масив с пукнатинни и карстови системи
- Хидрогеоложки системи в неогенски седиментни басейни:
 - Разложки басейн
 - Белишки басейн
 - Добринишки басейн
 - Гоцеделчевски басейн.
- Хидрогеоложки системи в палеогенски вулканогенно седиментни басейни:
 - Елешнишки басейн
 - Басейна на Баничан – Господинци.

Басейнът на река Места е богат на минерални води. В него са разположени 12 бр. находища и проявления на минерална вода, от които 4 бр. са изключителна държавна обственост, включени в Приложение 2 на Закона за водите и 8 бр. публична общинска собственост.

I. Находища на минерална вода в басейна на река Места – изключителна държавна собственост, съгласно Приложение No 2 от Закона за водите – 3 бр.

1. Гулийна баня - област Благоевград, община Разлог, с. Баня.
2. Добринище - област Благоевград, община Банско, гр. Добринище.
3. Елешница - м. Св. Варвара - Река Места - област Благоевград, община община Разлог, с. Баня.

II. Находища на минерална вода – публична общинска собственост в басейна на река Места – 8 бр.

1. Ръждавец - област Благоевград, общ. Разлог, с. Бачево.
2. Калугерица – област Благоевград, общ. Разлог, гр. Разлог.
3. Банско - област Благоевград, общ. Банско, гр. Банско.
4. Елешница - област Благоевград, общ. Разлог, с. Елешница.
5. Якоруда – област Благоевград, общ. Якоруда, гр. Якоруда.
6. Белица – област Благоевград, общ. Белица, гр. Белица.
7. Баничан – област Благоевград, общ. Гоце Делчев, с. Баничан.
8. Мусомище - област Благоевград, общ. Гоце Делчев, с. Мусомище.

Подземните води, карстови пукнатини, поровите води, обуславят голямото водно богатство на общината. Термални минерални извори има в с. Баня, в м. „Катарина“ в Разлог, в м. „Ръждавец“ в с. Бачево. С най-голям дебит и найвисока температура е изворът в с. Баня 84 л/сек., 54°C, като водата е подходяща за балнеолечение и профилактика, за производство на фармацевтични и козметични продукти и за отоплителни системи в бита. Параметрите на извора в с. Бачево са – дебит 2,4 л/сек., температура 22°C, подходяща за използване в плувни басейни. Минералната вода от извора в с. Елешница също е подходяща за балнеолечение и профилактика, плувни басейни, оранжерийно производство и топлоснабдяване.

1.6. ПОЧВИ

Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка, поради влиянието на четири големи почвени провинции - Степна и лесостепна източноевропейска, Средиземноморска южноевропейска, Горско атлантическа западноевропейска и Влажна субтропична черноморска. Представена е от 15 почвени типа, в които се поделят 42 подтипа.

Почвено-географското райониране на България е разделено на три почвени зони, включващи общо 7 подзони и пояси, 28 провинции и 63 района. Зоналното райониране отразява хоризонталното изменение на климата и растителността, което определя развитие на почви със сходен кръговрат на веществата, сходен воден, въздушен и хранителен режим. Подзоните са части от зоните, които се характеризират с преобладаването на един зонален почвен тип и отразяват някои особености на климата и релефа. Община Разлог попада в *Южнобългарската ксеротермална почвена зона, както и в Планинска почвена зона за териториите с над 700-800 м. надм. вис.*

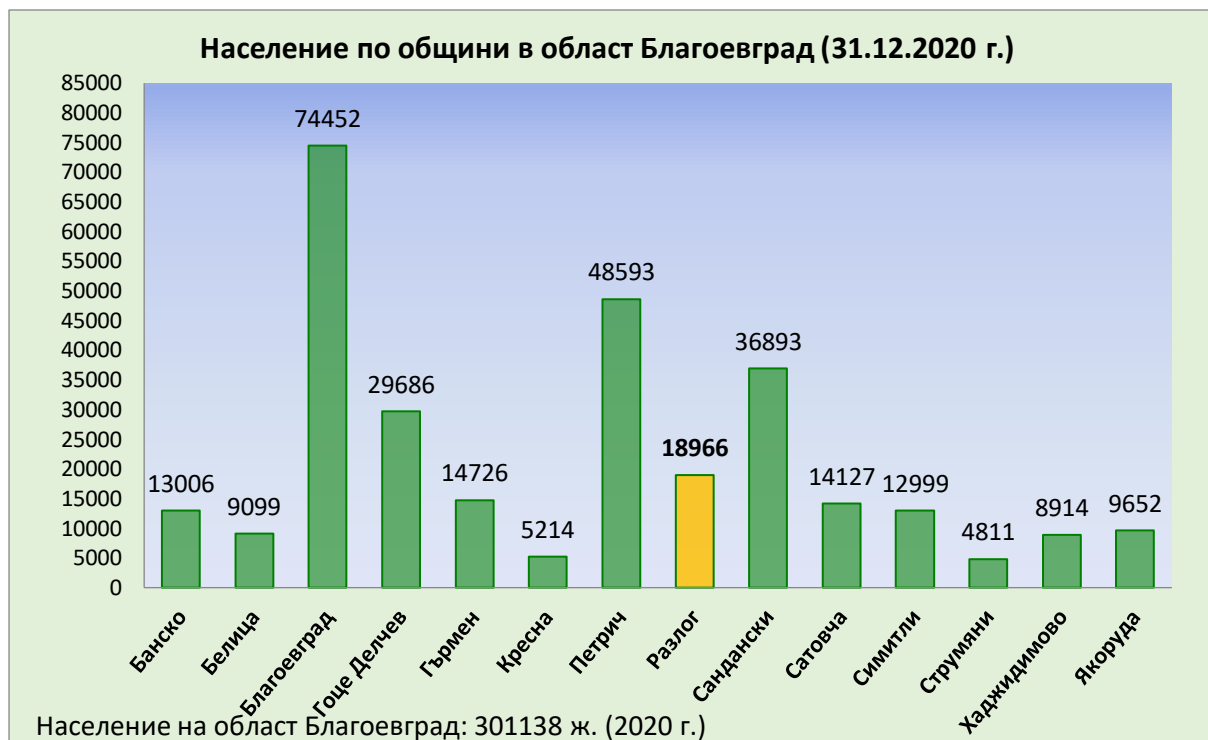
В района на Община Разлог най-разпространени са кафявите и канелени горски почви. Териториите с надморска височина над 1 600 м. са заети от планинско-горски и тъмноцветни почви. Върху заравнените повърхности на билата се образуват планинско - ливадни почви. По поречията на реките почвите са хумусно алувиално-ливадни почви.

2. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ

2.1. ДЕМОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНА РАЗЛОГ

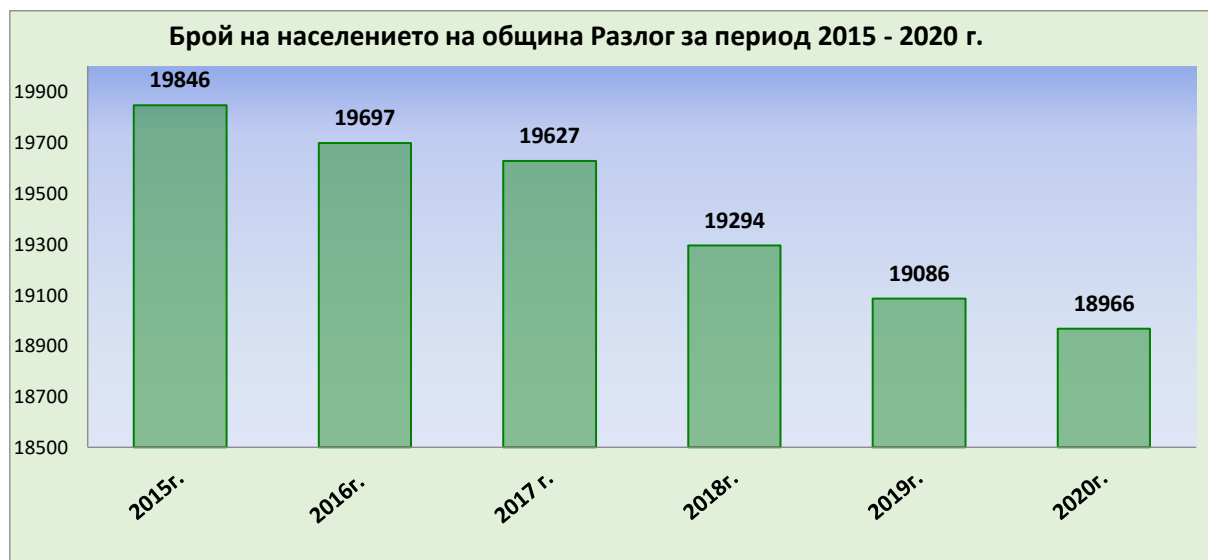
Основните показатели, които се представят в настоящата част от структура на текста и на база на които се извършва анализ на демографското състояние на община Разлог са: население, раждаемост, смъртност и вътрешна миграция.

Общината е пета по брой на населението от 14-те общини в териториалния обхват на Област Благоевград. Както е видно от графиката в областта се открояват 3 основни типа общини по отношение на размера на тяхното население – големи, средни и малки. Към първата група спада общините Благоевград, Гоце Делчев, Сандански и Петрич. Към втората могат да бъдат причислени общини с население от над 10 000 жители до 25 000 жители, където попадат общините Разлог, Банско, Гърмен, Сатовча, Симитли, докато към третата група могат да бъдат посочени общини с население под 10 000 жители, а именно – Белица, Кресна, Струмяни, Хаджидимово и Якоруда.

Източник: „Национален статистически институт“ (НСИ)

Динамиката на населението на общината следва характерните за страната процеси на намаляване. За изследвания период се наблюдава устойчиво намаляване на населението от 19 846 души през 2015 г. до души 18 966 през 2020 г. по данни на НСИ.

Източник: „Национален статистически институт“ (НСИ)

Според наличните данни може да се заключи, че населението на общината намалява в умерени темпове като не се наблюдават сериозни промени.

Важен фактор, който се проследява в настоящия анализ е раждаемостта. По отношение на нея се наблюдава значителна разлика спрямо това, което се случва на национално ниво. За разлика от раждаемостта в страната, която се характеризира с

бавно и устойчиво намаляване от 1,1% през 2019 спрямо предходната 2018 г. година до 2,7%, през 2018 г. спрямо 2017 г., то раждаемостта в община Разлог варира с резки скокове и спадове.

Източник: „Национален статистически институт“ (НСИ)

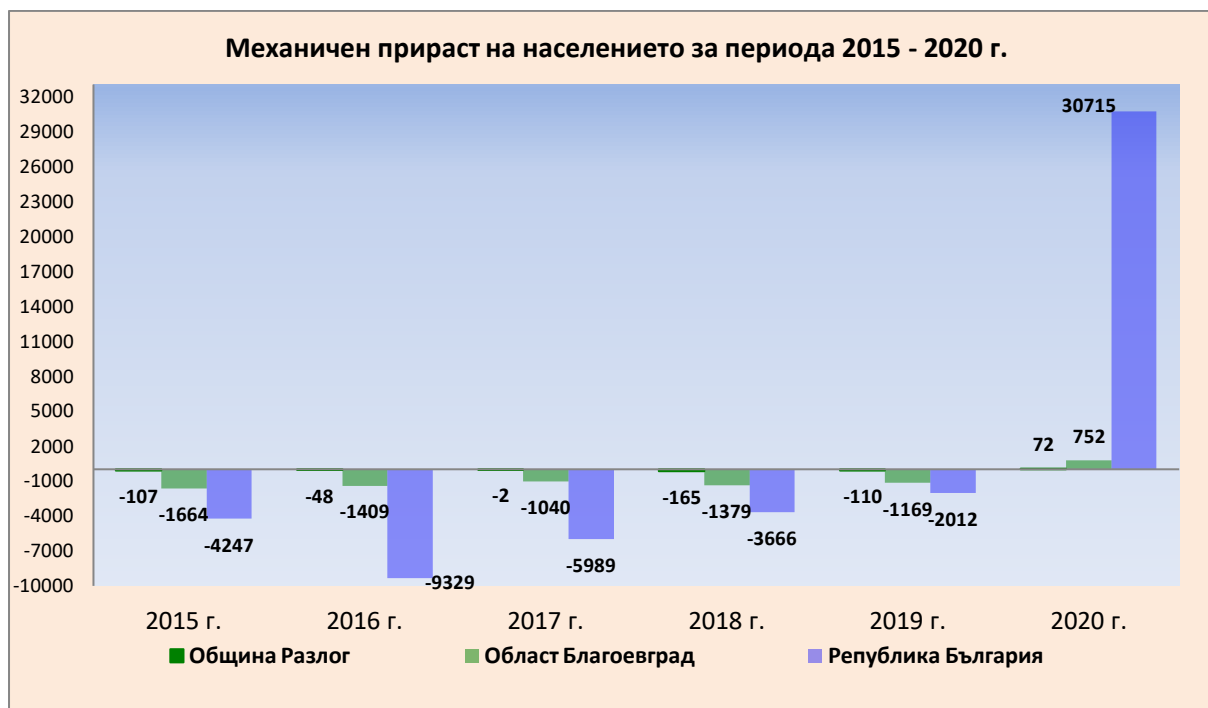
Смъртността е един от основните показатели за анализа на демографското състояние на териториалната единица. Видно от диаграмата смъртността се увеличава през последните три години на изследвания период. Процесът е неустойчив и колеблив, но с оглед на пандемията, причинена от вируса SARS-CoV-2 се очаква увеличение на смъртността и през първите години на изпълнение на Програмата.

Източник: „Национален статистически институт“ (НСИ)

Анализът на демографското състояние преминава и през анализ на вътрешната миграция за община Разлог. Миграционните процеси, за които НСИ публикува информация по общини, могат да се отразят следните особености: неустойчиво увеличение на броя на заселените лица на територията на общината и устойчиво увеличение на лицата, които се изселват.

Процесите са идентични с тези в страната, където миграционния поток е възходящ, т.е. наблюдава се миграция от малко населено място към по-голямо такова. Обикновено най-потърпевши от този тип миграционно поведение са общини с профила на община Разлог и селата.

Чрез анализ на експлицираните данни се налагат следните изводи:

- ✓ Наблюдава се намаляване на раждаемостта в общината;
- ✓ Налице е леко увеличение на смъртността;
- ✓ Констатира се отрицателен естествен прираст;
- ✓ Регистрира се отрицателен механичен прираст по отношение на вътрешната миграция;
- ✓ Наблюдава се цялостното намаляване на населението на Община Разлог.

Във връзка с намаляването на населението може да се заключи, че това явление ще доведе до намаляване на натиска върху околната среда, т. е. намаляване на потреблението на редица продукти и услуги, водещо до ограничаване на образуването на битови отпадъци, в т.ч. текстилни материали, хартия и картон, биоразградими отпадъци, лекарствени продукти и други; отпадъци от съоръжения за обработване на отпадъци, пречиствателно станции за отпадни води, строителни отпадъци и др. Намаляването на населението в община Разлог е с бавни темпове, т. е. демографският процес ще окаже минимално въздействие по отношение на натиска над околната среда.

2.2. ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА БИЗНЕС СРЕДАТА

Община Разлог притежава характерната за нейните демографски особености специфика на икономиката по отношение на размера на икономическите субекти. Структурата на разпределение на предприятията в област Благоевград се обуславя от

почти изцяло микро и малки такива. Ситуацията е сходна с тази на национално ниво, където икономиката се доминира от присъствие на микро и малки предприятия, за сметка на по-малък брой средни и големи такива.

Икономика

Общинската икономика е отраслова структура, обхващаща широк диапазон от икономически дейности. Добре развити са електрониката, дървопреработващата и мебелна промишленост, строителството, хранително-вкусовата и шивашката промишленост, търговията и услугите. Структурата и динамиката на местната икономика са повлияни благоприятно от инвестиционната активност и привлечените чуждестранни инвестиции най-вече в мебелната и шивашката промишленост. Увеличава се делът на продукцията за външните пазари.

Промисленост

Кризата през 90-те години силно снизи промишления сектор чрез свиване и закриване на стари производства, както в страната така и в Община Разлог.

Към настоящият момент общината е преминала критичната точка на реструктурирането на общинската икономика.

Производства са изцяло приватизирани или частни новосъздадени, развиващи дейност основно в дървообработващата и мебелната промишленост, хранително-вкусовата и шивашката промишленост, транспорта и строителство, електроника и машиностроене.

В гр. Разлог, като индустриален и търговски център на общината, се намират следните големи предприятия:

- „Балканстрой Разлог“ ООД извършва всякакъв вид строителство
- „Инарт Ууд“ ЕООД, дърводобив и дървообработване;
- „Ки-Бо“ ЕООД, дърводобив и дървообработване;
- „Стимекс – 97“ ЕООД, дърводобив и дървообработване;
- „Аботис“, шивашка дейност;
- „Фабрика Хамефа“ ЕООД, производство на мебели от дърво;
- „Месокомбинат Разлог“ ООД, месопреработка;
- „Филипополис РК“ ЕООД, млекопреработвателно предприятие;
- ЕТ „Векир – Радка Белешкова“, млекопреработващо предприятие;
- ЕТ „Велес – Костадин Велев“ ЕООД, млекопреработващо предприятие;
- „Матанд“ ЕООД, млекопреработващо предприятие.

Селско стопанство

Общината разполага с 164 956 дка стопанисвана земя в това число обработваема 81028 дка, мери 64449 дка и ливади 19479 дка. Основен дял сред отглежданите култури заема тютюнът, следван от царевицата за зърно и картофите. По-малък дял заемат зеленчуците, които се произвеждат от домакинствата за задоволяване на техните лични нужди, като това се отнася и за овощните насаждения. През последните години е възродена традицията за отглеждане на технически култури и етеричномаслени култури, предимно лавандула.

Делът на дребното животновъдството се увеличава като отрасъл в сравнение с минали години. Този сектор се развива предимно в дребните стопанства. Около 40% от стопанствата са специализирани в областта на животновъдството. Сред предпочитаните за отглеждане животни в личните стопанства са говеда, овце, кози, прасета и птици. Около 30% от стопанствата са със смесено производство – животновъдство и растениевъдство. Въз основа на развитото дребно животновъдство има изградена добра инфраструктура за добив и преработка на месо и месни продукти, както и на млечни продукти.

Проблемите в селското стопанство са свързани с раздробеността на обработваемата земя, остарялото оборудване и липсата на средства за инвестиции.

Туризъм

На територията на общината са налице от множество ресурси за развитието на туризма. Районът на Разлог е разположен между трите най-величествени планини на Балканския полуостров - Рила, Пирин и Родопите. Географското положение придава на Разложката котловина необичайна и завладяваща атмосфера. Красивата долина на р. Места пресича района и е естествената му връзка с гр. Драма на юг в Гърция. Богатството на лечебни минерални извори, близостта на националните паркове Рила и Пирин, с вековни гори от бяла и черна мура, слънчеви поляни и впечатляващи скални образувания са предпоставки за развитието на туристическото дело. Основания за развитието на планинския туризъм е най-големият биосферен резерват в България „Баюви дупки – Джинджирица“, една от 8-те уникални природни и културни ценности на България, намиращи се под егидата на ЮНЕСКО. Над 127 ендемични вида и 130 вида билки и диви цветя са само част от впечатляващото биоразнообразие. Символи на Пирин са царският орел, дивата коза и еделвайсът. Рила е царството на благородния елен и дивата котка. Многобройните еко пътеки могат да покажат в детайли красотата и уникалността на природата в Разложката котловина.

Условия за туризъм предлагат всичките 7 села в административно-териториалния обхват на общината. Формите на туризъм, които те предлагат са интересни и нетрадиционни. Организира се планинска езда сред горите и откритите поля, които заобикалят уникалното село Бачево. Също така се залага и на планинското колоездене (маунтин байк) на всички нива с водач, каране на снежни скутери за преход през пресечена или изцяло планинска местност и пейнтбол.

Най-старото село в региона - с. Добърско предлага интересен и атрактивен туризъм. „Пътеката на глухаря“, „Пътеката на рилската иглика“, пешеходният маршрут „Добърско - Вековния бор – Добърско“ са част от маршрутите, които тръгват от селото. На 5-6 минути от Добърско се намира прекрасният водопад „Щрокалото“, а на 800 метра северно от селото - римската пещ. Наред с това можете да се усети магията на добърските гласове, чрез трите фолклорни групи в селото, най-известни сред които са Добърските баби. Други интересни маршрути са екопътеката „Към царството на еделвайса“, „Самодивска пътека“, „Хайдушка пътека“. В с. Годлево има построени 6 водоема, които се използват за риболов. Магията от традицията и културата на седемте села в община Разлог всеки може да усети и от гостоприемството на местното

население. Уюта и вкусните традиционни ястия са неотделима част от семейните къщи, пригодени за посрещане на гости и красивите хотелчета в селата.

Община Разлог има голям потенциал за развитие на различни форми на туризъм зимен, spa, ловен, маршрутен. На територията на общината съществува добра туристическа материална база, както и добре обозначени туристически пътеки, водещи към планините, което благоприятства пешеходния туризъм.

Местностите „Предел“, „Кулино“, „Бетолово“, „Бойков рид“, „Катарино“, „Перивол“ в с. Бачево и „Титевица“ в с. Добърско са зони, предлагащи подходящи условия за отдих и почивка, с изградени почивни станции, съоръжения, ресторанти. Легловата база е с около 3000 места.

От местността „Предел“ тръгват множество пътеки към Пирин. Основно предимство на местността е изобилието от питейна вода и добрата инфраструктура. На разстояние 1.7 км от „Предел“ се намира ски писта „Кулиното“ с дължина 1500 м, на която е монтиран ски влек тип „Помагалски“.

В общината функционират туристическо дружество, туристически дом, хижи, ловно рибарско дружество, водоеми и пъстървови стопанства. Изградената туристическа леглова база в общината не се натоварва достатъчно. Важно е да се акцентира върху разработване на туристически продукти, които да включват обекти в общината и да осигурят по-ефективното и използване на изградената туристическа инфраструктура, на основата на цялостна стратегия за развитие на туризма в община Разлог.

3. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Община Разлог попада в района на действие на Регионалната инспекция по околната среда и водите - Благоевград, която работи за изпълнение на регионално равнище на националните и европейски приоритети в опазването и осигуряването на благоприятна и здравословна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи. На територията на общината няма големи замърсяващи предприятия.

3.1 ВЪЗДУХ

3.1.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) отразява състоянието на приземния слой на атмосферата, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените замърсители и е резултат от взаимодействието на климатичните фактори в съответния регион и емисиите на вредни вещества от човешката дейност. Атмосферните замърсители са вещества от естествен или антропогенен произход, които не са постоянна съставка на въздуха. Те влияят върху човека, животинския свят, растителността и материалните ценности. Освен прякото им въздействие върху здравето на човека, те влошават значително условията на живот.

Основните вредни за човешкото здраве замърсители в атмосферния въздух, дефинирани от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) са: азотен диоксид, серен диоксид, общ прах и фини прахови частици (ФПЧ10), бензен, олово, кадмий, арсен, полиароматни въглеводороди (ПАВ), толуол, стирол, амоняк, фенол и

серовъглерод. Приоритетите на Закона за опазване на околната среда са развити в Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която осигурява своевременна и достоверна информация за състоянието на елементите на околната среда и факторите, въздействащи върху нея, въз основа на която се правят анализи, оценки и прогнози за обосноваване на дейностите по опазване и защита на околната среда от вредни въздействия.

Качеството на атмосферния въздух се оценява чрез норми за концентрациите на основните замърсители в атмосферния въздух, регистрирани за определен период от време (1 час, 8 часа, 24 часа, 1 година), установени с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и /или околната среда, като тези нива следва да бъдат постигнати в определен за целта срок, след което да не бъдат превишавани.

Оценка на качеството на атмосферния въздух (КАВ) на територията на страната, се извършва от Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух на МОСВ, която е част от *Националната система за мониторинг на околната среда*. Със Заповед №969/21.12.2013 г. на министъра на околната среда и водите. в страната са утвърдени шест Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух. Като част от територията на област Благоевград, Община Разлог попада в район за оценка и управление на КАВ – „Югозападен“.

Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух се състои от 48 стационарни пункта, в т.ч. 9 пункта с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ, 30 автоматични измервателни станции (АИС), 5 автоматични ДОАС системи (работещи на оптичен принцип), както и 4 АИС за мониторинг на качеството на атмосферния въздух в горски екосистеми. Системата разполага и с 6 броя мобилни автоматични станции (МАС), включени в регионалните лаборатории в София, Пловдив, Плевен, Стара Загора, Варна и Русе. Станциите са разпределени пропорционално по територията на страната като дават възможност за обслужване на територията на цялата страна. Мобилните автоматични станции се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броя на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации, за проследяване ефекта от изпълнението на общинските програми за намаляване нивото на атмосферните замърсители.

В населените места КАВ се регулира с Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, издадена от Министерството на околната среда и водите и Министерството на здравеопазването, в сила от 30.07.2010 г. (Обн. ДВ. Бр.58 от 30 Юли 2010г.) и Наредба за изменение и допълнение на Наредба №14/1997г. за норми на пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух (ДВ.бр.88/97, бр.46/99, бр.8/02, бр.14/04).

През 2020 г. гр. Разлог, определен като „зона“ от Район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) – „Югозападен“, е проведено изследване на качеството на атмосферния въздух с мобилна автоматична станция (МАС) на ИАОС - София, съгласно утвърден годишен график от Министъра на околната среда и водите.

Измерванията са извършени в продължение на 58 денонощия, съгласно Наредба №12/2010 г. за норми за серен диоксид, азотен оксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (ДВ бр. 58/2010 г.). С нея е определен минималния времеви обхват на измерванията е 14% в рамките на една календарна година. Те са на случаен принцип в продължение на 8 седмици, равномерно разпределени през годината.

С МАС - София е извършено наблюдение в гр. Разлог по следните показатели за КАВ: ФПЧ10, серен диоксид, азотни оксиди (азотен оксид и азотен диоксид), въглероден оксид, озон, сероводород и метеорологични параметри - посока и скорост на вятъра, температура на въздуха, относителна влажност, налягане.

При изследването не са регистрирани превишения на приложимите норми за КАВ за измерените газообразни замърсители: серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, озон. По отношение на ФПЧ10 са отчетени 12 бр. превишения на средноденонощната норма (СДН 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)- над 20 % от всички измерени стойности. Изискването на Наредба №12/2010 г. (ДВ бр. 58/2010 г., с изм. и доп.) за оценяване спазването на СДН е нормата да не се превишава повече от 35 дни за календарна година- при постоянни измервания, при индикативни измервания на случаен принцип- нивото на ФПЧ10 при 90,4-тия персентил, да не превишава СДН (съгласно Приложение №8, т. I.1 към Наредбата). Проведеният анализ на представените от ИАОС - София резултати от горепосочените измервания на ФПЧ10, показва ниво при 90,4-тия персентил 63.02 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, което надхвърля нормата от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Измерените през 2020 г. средноденонощни нива превишават нормата е основание Община Разлог да разработи общинска програма по чл. 27 от ЗЧАВ, за подобряване на качеството на атмосферния въздух.

3.1.2. ИЗТОЧНИЦИ НА АТМОСФЕРНО ЗАМЪРСЯВАНЕ

Източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на общината са: транспортния трафик по републиканската пътна мрежа и градските улици; битовото отопление през студения период, селскостопанските дейности.

Транспортен трафик

Трафикът от леки и товарни автомобили, автобуси, автотракторна и строителна техника допринася в голяма степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделяните от двигателите вредни вещества в състава на изгорелите газове (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, сажди, леки органични съединения) както и фини прахови частици са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в градската част на територията.

Пътната мрежа в община Разлог има обща дължина 75,5 км, като 35 км от тях са от републиканската пътна мрежа – второкласна и третокласна, а 40,5 км са общински пътища. През общината преминава второкласен път II №19, който свързва района с гр. Симитли и с международния път Е79, респективно с контролнопропускателния пункт „Кулата“, с Република Гърция. Второкласният път II №84 свързва общината с гр. Велинград и Септември, а оттам с първокласен път I №8 и автомагистрала „Тракия”

като осигурява връзки с централните и източни части на страната. Габаритът му е 7/10,5 м, с асфалтова настилка, която на места е в лошо състояние.

Средната гъстота на общинската пътна мрежа в община Разлог е 75,2 км/1000 кв. км. Част от пътната мрежа в общината не е в добро експлоатационно състояние и се нуждае от текущ ремонт.

Характерно за транспортния трафик е, че той е линеен тип източник, при които замърсяването е сравнително ограничено – 50-100 м. от пътната мрежа.

Селско стопанство и земеделски земи

Селското стопанство също е източник на замърсяване за община Разлог. Основно замърсяването от селското стопанство в региона е свързано със запрашване и прашни бури от земеделски земи, ентерична ферментация, третиране на оборски тор, емисии на N₂O от селскостопански земи, изгаряне на селскостопански отпадъци на полето.

От значение за качеството на атмосферния въздух е и горенето на стърнища и други непотребни остатъци. В този случай в атмосферата се отделят общо съдържание на аерозоли, въглероден оксид /CO/, летливи органични съединения /ЛОС/. Във връзка със субсидиите, отпускани от МЗХ и с влизането в сила на измененията в Закона за опазването на земеделските земи, регистрираните земеделски производители преустановиха паленето на стърнища. Констатираните случаи на оплаквания са редки.

Емисиите на N₂O от селскостопански почви също са фактор за атмосферно замърсяване. Включват се основно следните категории емисии на N₂O: директни емисии, индиректни емисии и емисии от пасищни животни, като с по-съществено отражение са първите две. Директните емисии са в резултат на торене със синтетични азотни торове, внасяне на азот в почвата с животински отпадъци, разлагане на отпадъци от азотофиксиращите растения, разлагане на растителни отпадъци от други култури. Към индиректните емисии се отнасят емисиите от изпускане в атмосферата на амоняк и азотни оксиди след внасяне на азотни торове в почвите, емисии от източване на води. Тук трябва да се има предвид, че съществуващите емисии на метан от почвите се считат за естествени (не антропогенни). Към емисиите от пасищни животни се причисляват емисиите от животинските отпадъци на пасища и други зелени площи.

Фактор за замърсяване е и ентерична ферментация. Емисиите от този източник се получават в резултат на ферментацията в храносмилателния тракт на селскостопанските животни.

Битово отопление

Източник на замърсяване е и населението и по-точно вредните емисии, отделяни от отоплението през зимния период - прах, серен диоксид, сажди. В общия случай нискокачествените горива, използвани в домакинствата и някои предприятия, са точкови източници на замърсяване на атмосферния въздух със серен диоксид, най-вече през зимния сезон.

Конкретни данни за използваните горива в домакинствата в общината не са налични, но е известно, че по-голямата част от жителите използват твърди и течни горива за отопление.

Промисленост

Замърсяване на атмосферния въздух съществува и от промишлени източници. В общината няма големи производствени или преработващи предприятия от сектор, характеризиращ се с отделяне на големи количества замърсяващи ингридиенти. От друга, характерното за общината е обособяване на производствените предприятия в отделни зони, също спомага за ограничаването на вредите въздействия.

На територията на гр. Разлог са разположени фабрика за производство на мебели от дърво, дървопреработващи предприятия, цехове за производство на пелети; шивашко предприятие, обекти за съхранение и търговия с петролни продукти (бензиностанции).

По-значими обекти с неподвижни източници на емисии от промишлен характер на територията на общината са:

- „Пирин пеллет“ ЕООД, гр. Разлог – фабрика за производство на пелети;
- „Матанд“ ООД, с. Елешница - млекопреработващо предприятие с котел на твърдо гориво;
- „Фабрика Хамефа“ ЕООД, гр. Разлог – производство на мебели от дърво с 2 бр. котли на твърдо гориво - дърва и дървесни отпадъци и 9 бр. точки за вземане на проби-ЛОС от 8 бр. камери за нанасяне на покрития върху дървени повърхности;
- „Коген Юзина“ ЕООД, гр. Разлог – производство на пелети с 2 бр. от въздуховоди след сушилни за трици и от мелница за смилане към инсталация за производство на пелети;
- „Филипополис-РК“ ООД, гр. Разлог – млекопреработващо предприятие с котел на гориво.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА РАЗВИТИЕ:

Най-големи замърсители са транспорта през лятото, битовото отопление през зимата. Поради липсата на актуални данни от постоянен мониторинг не може да се прецени дали, колко често и за кои райони при пикови моменти на замърсяване стойностите достигат над критичните. В тази връзка се препоръчва извършване на замервания с мобилните станции през определен интервал или настъпване на рискови събития като много ниски температури

За намаляване на вредното влияние на водещите фактори, се препоръчват следните конкретни дейности:

1. Екраниране с растителен пояс около населените места в посока земеделските земи и райони с открити площи.
2. Редовно почистване на улиците чрез измиване, поетапно ограничаване на ръчното метене и замяна със специализирана техника, позволяваща отстраняване на замърсяванията без разпращаване.
3. Използване на химически заместители при третирането против обледяване.
4. Екраниране на пътните платна с растителност, както за пътищата от републиканската мрежа, така и за пътните артерии в населените места, където това е възможно.

5. Осигуряване на условия за повишен контрол и спазване на ограниченията в населените места по отношение на трафика от леки автомобили и особено на тежкотоварни.
6. Повишаване на контрол върху превозващи пръст и строителни отпадъци товарни автомобили.
7. Модернизирането на транспортната инфраструктура и пътните настилки.
8. Контрол и по-високи санкции при нарушения като горене на гуми, изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места.
9. Разработване и прилагане система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите, разяснителни кампании.
10. Благоустрояване на зелените площи, в това число допълнително затревяване и поставяне на бордюри.
11. Системен контрол към всички строителни обекти, за недопускане емитиране на прах и замърсяване на инфраструктурата, екраниране на строителните обекти.

3.2. ВОДИ

3.2.1. ВОДНИ РЕСУРСИ

Всички населени места в община Разлог са водоснабдени и няма населени места с режим във водоснабдяването. Водоизточници са достатъчни за да покриват водопотребителните нужди на местното население в следващите години. В летните сезони е възможно да се срещат проблеми, свързани с невъзможност да се покрият някои стопански нужди, ако има дълги периоди без валежи. Потенциални проблеми с количеството на водата за питейни нужди могат да възникнат, в случай на лошо управление на водопреносната мрежа, липса на планиране и прогнозиране.

Заобиколена от южните дялове на Рила и северните склонове на Пирин, с източна граница р. Места, Разложката котловина е висока междупланинска котловина с абсолютна височина над 800 м. През нея протичат реките: Бяла, Седръч, Калугерица, Глазне и др., като по-пълноводни и буйни са реките от Пиринския блок.

В тектонско отношение котловината представлява грабен, отделен от планините с големи разседни зони. Кватернерните алувиални отложения са от валуни, чакъли, пясъци и глинести пясъци с дебелина до 12 -15 м в долината на р. Бяла. Пролувиалните образувания представляват наносни конуси в северното подножие на Пирин. Изградени са от мрамори, гранитоиди и гнайси с дебелина до 40 м в близост до подножието.

В кватернерните отложения са акумулирани студени подземни води, които в централната част на котловината подхранват неогенския водоносен комплекс. Пролувиалните конуси дренират значителни водни количества подземни води от мраморите на Северен Пирин. Южно от Банско, в местността „Мъртва поляна“ от изграден дренаж и 3 експлоатационни сондажи се добиват за питейни цели (гр. Банско, Елешница, военно поделение) водни количества от 50 до 120 l/s. Под местността „Мурата“ съществуват група извори с дебит до 12 л/мин.

Ледниковите образувания са локализиращи в циркусите и ледниковите долини. Изградени са от чакъли, валуни и блокове, с пясъчливо-чакълена плънка и грубозърнести пясъци и глини. Филтрационните свойства на морените не са високи, с

изключение в троговите долини, където се формират ненапорни подземни потоци, от които вземат началото си реките Бъндерица, Дамяница и др.

3.2.2. КАРСТОВИ ВОДИ

Карстовите води в Пиринската хорст антиклинала, отнесени към поречието на Места, са обособени в два самостоятелни басейна: Разложки и Гоцеделчевски.

Води в Разложкия карстов басейн.

В северозападната част на Пирин е разположен Разложкият карстов басейн, който представлява моноклинала със средна надморска височина около 1900 м. Изграден е от докамбрийски мрамори, калкошисти и шисти, принадлежащи към Асеновградската група - Добростанска свита (doPO F). Мраморите са с дебелина, достигаща до 1 000 м. и площ на разкритие на повърхността около 44-45 км². Те залягат върху метаморфитите на Ситовската група - Луковишка (luPO E) и Бойковска (boPO E) свити, представени от гнайси, гнайсошисти и шисти и тънки прослойки от мрамори и амфиболити. Контактите с мраморите са на запад, югозапад и изток. На юг и югоизток мраморите са в контакт с интрузивни скали с горнокредна и палеогенска възраст - гранодиорити и биотитови гранити (g K₂), гранити и кварц-монцонити (cpg Pg).

Мраморите са интензивно блоково разломени и значително окарстени, като на север - северозапад към Разложки и Градевски грабени затыват стъпаловидно.

Предполага се, че под пролувиалните материали и неогенските седименти на първия грабен площта на мраморите е 15-20 км².

Ненапорният карстов поток, формиран в басейна, се движи първоначално от юг на север – северозапад към Разложката и отчасти към Градевската котловина, като излиза на повърхността по няколко паралелни разлома, отделящи мраморите от плиоцена.

Подземните води се подхранват от валежи в зоната на разкритие на мраморите, но получават значително подхранване и от речния отток, формиран в обсега на некарбонатните скали.

Най-големите карстови извори, дрениращи басейна са: извор „Язо” (ХГС №59), извор „Кьошка” (ХГС №59^a) и „Калугерица” (ХГС №482 – закрит през 1991 г.). След ВЕЦ „Разлог” водите на първите два извора формират р. Изток, приток на Бела река. В района съществуват и по-малки извори с дебит 0,5 до 1,5 l/s, а и единични по-големи извори с дебит до 10 и повече от 10 l/s, чийто среден сумарен дебит не превишава 100 l/s.

От сондажен кладенец, южно от гр. Банско, е получен първоначален дебит до 60 l/s и напор повече от 20 m над земната повърхност. Впоследствие дебита се стабилизира на 15 -17 l/s.

Най-големият карстов извор в района е „Язо” /среден многогодишен дебит 1096 l/s/. Правени са изследвания на многогодишните колебания на дебита му, като се отчита, че максималните водни количества са през летния период /през юни – юли/. Той съвпада с интензивното снеготопене над 1500 m надморска височина и с дъждовния период на годината. Минималните водни количества са през периода февруари - април и най-често през април, когато съществена част от водосбора на

извора е замръзнала и снежната покривка е неразтопена, поради което подхранването на подземните води е преустановено.

Изменението на дебита се характеризира с малки вариации, като отношението на $Q_{\max}$ и $Q_{\min}$ е между 2 и 4, а коефициентът на вариация на средногодишните водни количества е 18%. Това най-вероятно се дължи на голямата водосборна област на извора и значителна дебелина на фреатичната зона. В многогодишните изменения на дебита на извора се установява добре изразена отрицателна тенденция, най-вероятно предизвикана от намаленото количество валежи, постъпващи във водосборната област на извора.

Вторият по големина извор в района е „Кьошка”, който е карстов извор /среден многогодишен дебит 380 l/s/. Измененията на дебита му показват, че екстремните стойности на водните количества са през същите периоди на годината и по същите причини, подобно на извор „Язо”. „Кьошка”. Изменението на дебита има значително по-големи вариации (C_v 36%), с отношение на $Q_{\max}$ и $Q_{\min}$ между 12 и 59. Вероятно този извор има по-малка водосборна площ и/или зона на насищане с незначителна дебелина. Температурите на водата са по-ниски - от 4,2 до 8,4° C, в сравнение с тези на извор „Язо” - от 6,2 до 10,5 ° C.

Сумарният средно многогодишен дебит на изворите, дрениращи басейна е 1575 l/s. Ако към това количество се добави сумарния дебит на останалите извори в района - около 100 l/s, средно многогодишният модул на подземния отток ще бъде 37,2 l/s/km², а средно многогодишният минимален модул на оттока - съответно 11 l/s/km². Според възприетата класификация за карстови и пукнатинно-карстови водоносни комплекси, тези високи стойности на модула на оттока ($M > 5$ l/s/km²) определят карстовия басейн като силно водоносен.

Подземните води от Разложкия карстов басейн са хидрокарбонатни, калциеви, магнезиеви, със сравнително ниски средногодишни стойности на общата минерализация - 0,23-0,25 g/l. Въпреки че основните хидрохимични свойства на подземните води се формират при взаимодействието на водата с карбонатните скали, те са меки до средно твърди, със средни стойности на карбонатната твърдост под 3 meqv/l. Доколкото във водосборната област на изворите, разположена над 1500 m надморска височина няма източници на замърсители, като селища, селскостопански или индустриални обекти, подземните води не са подложени на антропогенно въздействие. Те са чисти, незамърсени, със съдържание на PO₄, NO₃, NO₂, Cl, SO₄ и COD много близко или съответстващо на фоновите концентрации на тези ingredienti за подземни води.

Топли минерални извори има в с. Баня, в м. „Катарина” в Разлог, в м. „Ръждавец” и в с. Бачево.

С най-голям дебит и най-висока температура е изворът в с. Баня 84 л/сек и 54° C. Водата е подходяща за балнеолечение и профилактика, за използване в плувни басейни, за оранжерийно производство, за производство на фармацевтични и козметични продукти и за отоплителни системи в бита. Параметрите на извора в с. Бачево са: дебит 2,4 л/сек и температура 22° C. Водата му е подходяща за използване в плувни басейни. Минералната вода от извора в с. Елешница също е подходяща за

балнеолечение и профилактика, плувни басейни, оранжерийно производство и топлоснабдяване.

3.2.3 ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

Община Разлог е прочута с водното си богатство. През територията ѝ протичат множество реки, притоци на р. Места - Исток, Язо, Круше, Бяла река и Годлевска река. Подземните води, карстови пукнатини, поровите води, обуславят голямото водно богатство на общината.

Водосборният басейн на река Места е част от Западнобеломорски район за басейново управление на водите в Република България. На българската територия се ограничава на юг от държавната граница с Р Гърция; на запад от водосборният басейн на река Струма; на север от басейните на реките Искър (ДР) и Марица (ИБР); на изток от басейна на река Доспат. В западна посока границата на басейна минава по билото на планината Али ботуш. Между селата Гайтаниново и Голешево тръгва на север по билото на Пирин планина и обхваща източните склонове на Пирин. На запад остават водосборите на Струмските притоци: Пиринска Бистрица, Санданска Бистрица, Влахинска и Градевска. След местността „Предела” водосбора обхваща южните склонове на Рила планина и граничи с водосборите на реките Благоевградска Бистрица и Рилска, а след местността „Юндола” - на изток вододела обхваща левите притоци на река Места, които събират водите си от южните склонове на Западните Родопи. Река Места е трансгранична река и се влива в Егейско море на гръцка територи. Реката приема водите на около 25 по-големи притока от I и II порядък. От левите притоци това са Черна Места, Бабешка, Златарица, Матан дере, Градинишка, Канина и Сатовчанска Бистрица, а от десните – Бела Места, Белишка, Изток, Добринишка, Безбошка, Ретиже, Лъкенска, Каменица, Костена, Брезнишка (Туфча), Неврокопска и Мътница.

В горното и средно поречие на Река Места са формирани следните хидрогеоложки системи:

- Хидрогеоложки системи в планински масиви:
 - Южна и югоизточна Рила;
 - Пирин планина с карстови и пукнатинни системи;
 - Западнородопския масив с пукнатинни и карстови системи
- Хидрогеоложки системи в неогенски седиментни басейни:
 - Разложки басейн
 - Белишки басейн
 - Добринишки басейн
 - Гоцеделчевски басейн.
- Хидрогеоложки системи в палеогенски вулканогенно седиментни басейни:
 - Елешнишки басейн
 - Басейна на Баничан – Господинци.

Басейнът на река Места е богат на минерални води. В него са разположени 12 бр.

находища и проявления на минерална вода, от които 4 бр. са изключителна държавна собственост, включени в Приложение 2 на Закона за водите и 8 бр. публична общинска собственост.

I. Находища на минерална вода в басейна на река Места – изключителна държавна собственост, съгласно Приложение No 2 от Закона за водите – 4 бр.

1. (21) Гулийна баня - област Благоевград, община Разлог, с. Баня.
2. (24) Добринище - област Благоевград, община Банско, гр. Добринище.
3. (28) Елешница - м. Св. Варвара - Река Места - област Благоевград, община община Разлог, с. Баня.

II. Находища на минерална вода – публична общинска собственост в басейна на река Места – 8 бр.

1. **Ръждавец - област Благоевград, общ. Разлог, с. Бачево;**
2. **Калугерица – област Благоевград, общ. Разлог, гр. Разлог.**
3. Банско - област Благоевград, общ. Банско, гр. Банско.
4. **Елешница - област Благоевград, общ. Разлог, с. Елешница.**
5. Якоруда – област Благоевград, общ. Якоруда, гр. Якоруда.
6. Белица – област Благоевград, общ. Белица, гр. Белица.
7. Баничан – област Благоевград, общ. Гоце Делчев, с. Баничан.
8. Мусомище - област Благоевград, общ. Гоце Делчев, с. Мусомище.

В изпълнение на Заповед №РД–230/28.03.2019 г. – за периода 01.01.2020г. до 31.03.2020 г. и Заповед № РД–267/04.04.2020г. – за периода 01.04. до 31.12.2020 г. на министъра на околната среда и водите е извършван мониторинг на екологичното и химично състояние на повърхностните водни тела в териториалния обхват на РИОСВ – Благоевград. Пробовземането и последващите физико-химични и хидробиологични анализи са извършени от Регионална лаборатория Благоевград към ИАОС. Изследванията са по следните показатели и елементи за качество, свързани с екологичното и химично състояние на повърхностните водни тела:

- ✓ основни физико-химични замърсители, включващи елементи за качество за кислороден режим – рН, БПК₅, електропроводимост, наситеност и разтворен кислород, биогенни елементи – амониев азот, нитритен азот, нитратен азот, общ азот, орто-фосфати и общ фосфор;
- ✓ специфични замърсители – мед, цинк, арсен, цианиди, хром, желязо, манган и др;
- ✓ приоритетни вещества от Приложение № 1 на Наредбата за СКОС за приоритетни вещества и някои други замърсители;
- ✓ хидробиологични елементи за качество – макрозообентос, макрофити и фитобентос.

3.2.4. ВОДОСТАБДИТЕЛНА МРЕЖА

Водоснабдяването в община Разлог се осъществява изцяло от собствени каптажи, като във всички населени места има изградена водопроводна мрежа, която осигурява достъп до питейна вода на 100% от населението. Качеството на водите в общината е високо. Всички населени места са централно водоснабдени и няма такива с

режим на водата. Водоснабдяването на гр. Разлог се осъществява от един основен водоизточник - карстов извор „Извора”, разположен в полите на Пирин. Останалите населени места в общината се водоснабдяват от местни повърхностни и подземни водоизточници.

Водоснабдителна система, която не е подменена е на възраст между 40 и 60 години, като на територията на община Разлог частично е подменена вътрешната водопроводна мрежа в някои от населените места – с. Баня, с. Горно Драглище, с. Доло Драглище, с. Бачево. През новия програмен период усилията за подмяна на цялата водопроводна мрежа ще продължат.

Общата дължина на вътрешната и външната водопроводна мрежа в град Разлог е около 78 187 км. Около 57,9% от мрежата се състои от етернитови тръби, 29,8% от стоманени тръби, 0,3% GI тръби и 12% PE тръби положени през последните години с цел подмяна на повредени етернитови или стоманени тръби. Поради липса на средства, резервни части и квалифициран персонал, системата е лошо поддържана и често се появяват повреди. Цялата система се нуждае от ремонт.

Вътрешната водопроводна мрежа на гр. Разлог по данни на „ВиК Благоевград“ ЕООД е изградена от полиетиленови, етернитови, стоманени, чугунени, поцинковани и манесманови тръби с обща дължина 47 297 м. и е разпределена по диаметри както следва:

- Полиетиленови тръби с диаметри от Ф 40 мм. до Ф 280 мм. с обща дължина 9 427 м. (20 %). Те са с висока плътност, отлична проводимост, експлоатационен срок на годност над 50 год., изключително добри за приложение във водоснабдяването, в някои от населените места епизодично подменени участъци от уличната водопроводна мрежа през последните 5-6 години;
- Етернитови тръби: с диаметри от Ф 60 мм. до Ф 350 мм. с обща дължина 28 791 м. (61 %). Този вид тръби вече са неприложими в сферата на водоснабдяването поради съдържанието на азбест. Също така етернитовите тръби дават много аварии. Експлоатационният срок на етернитовите тръби е 30 - 35 години, от което следва, че тези от които е изградена мрежата на града са с отдавна изтекъл срок на годност;
- Стоманени тръби с диаметри от Ф 89 мм. до Ф 325 мм. с обща дължина 8 858 м. (19 %). В градски условия те са подложени на електрокорозия, което намалява и без друго малкия им период на експлоатация;
- Поцинковани тръби (0,3 %), които като материал и диаметър не отговарят на изискванията за изграждане на разпределителни водопроводни. Въпреки това почти всички сградни отклонения от вътрешната водопроводна мрежа са изградени от поцинковани тръби, което е една от основните причини за сериозните загуби на питейна вода.

Водопроводната мрежа е изградена в периода от 60 – 90 те години на XX век до днес. В потвърждение на горното е и факта, че аварията във водопроводната мрежа са предимно във водопроводни участъци изпълнени от етернитовите, стоманени и поцинковани тръби, в сградните отклонения и една малка част от тях са отчетени в арматурите и водопроводните връзки. Що се отнася за загубите по външните водопроводи от водоизточника до напорните резервоари на територията на общината са минимални.

Сериозен проблем са аварията в община. Поради липса на достатъчен брой спирателни кранове, аварията участъци не могат да бъдат изолирани и части от града остават без вода, до отстраняването на аварията. Аварийното спиране на водоподаването създава затруднения на жителите на общината и търговски загуби на експлоатиращото предприятие. От друга страна аварията водят до загуби на питейна вода, както и до разходи за тяхното отстраняване.

3.2.5. КАНАЛИЗАЦИОННА МРЕЖА

Канализационната мрежа е изпълнена от бетонови тръби. Те имат съществен недостатък, а именно е лошата връзка между тях. Поради тази причина не могат да осигуряват необходимата водоуплътност, което е причина за изтичане на отпадни води и замърсяване на околната среда. Друг недостатък на тези тръби е по-бързото им износване при продължителна експлоатация.

В изградената ПСОВ в гр. Разлог постъпват силно разреждени битови води в резултат на инфилтрация на подземни води в съществуващата канализация от бетонови тръби и неводоплътни връзки, за което спомага наличието на високи подпочвени води и няколко реки – р. Изток, р. Язо, р. Бяла река, преминаващи през територията на гр. Разлог. Река Язо всъщност представлява изкуствено прокопан канал. В чертите на града облицовката на Язо е каменна без разтвор и затова филтрацията от нея е голяма.

Има непостроени канализационни клонове в района на промишлената зона (източната част) и новите квартали в северната и северозападна част на гр. Разлог (около кв. „Средорек” и „Голак”). На места се наблюдава препълване и преливане на съществуващата канализационна мрежа.

Изградената канализационна мрежа не следва проектираната схема в пълен размер. Допълнително замърсяване на преминаващите през града реки има от неправилно работещите дъждопреливници, по отливните канали на които непрекъснато се вливат отпадни води в реките, а не само при дъжд, както би трябвало да работят съоръженията при нормална експлоатация.

3.2.6. ОСНОВНИ ОБЕКТИ, ФОРМИРАЩИ ОТПАДЪЧНИ ВОДИ

Град Разлог има смесена канализационна система.

- През 2008 г. е изградена Градска пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ) в гр. Разлог с капацитет 30 000 екв. жители, като технологичната схема включва механично и биологично пречистване с удължена аерация и третиране на утайките. Между Асоциацията по В и К Благоевград и действащият оператор „В и К“ ЕООД гр. Благоевград е сключен договор с предмет стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите и съоръженията и предоставяне на водоснабдителни и канализационни услуги. ГПСОВ гр. Разлог се експлоатира от „В и К“ ЕООД, гр. Благоевград и извършва собствен мониторинг на отпадъчните води. Контрол се осъществява и от РИОСВ – Благоевград и резултатите от собствения мониторинг показват спазване емисионните норми на водния обект, като от РИОСВ – Благоевград също се извършва ежегоден контрол.

- „Екоинженеринг РМ“ ЕООД гр. София, ПСОВ „Звезда“, с. Елешница - изградено е ПСОВ във връзка с ликвидиране на уранодобива по програма ФАР. Издадено е разрешително за заустване на водите от ПСОВ. Обектът фигурира в списъка на РИОСВ – Благоевград за задължителен контрол за 2020 г. Не са констатирани нарушения през отчетния период.
- ЕТ „Векир- Радка Бележкова“ ООД, с.Годлево е с основна дейност преработка на мляко, в с. Годлево. Отпадъчните води се пречистват в локално пречиствателно съоръжение, като е издадено разрешително за заустване в р. Радоновец, приток на р. Места. При осъществявания контрол през 2020 г. не са установени превишения.
- „Фабрика Хамефа“ ЕООД е мебелна фабрика, гр. Разлог. Отпадъчните води се пречистват в локално пречиствателно съоръжение, като е издадено разрешително за заустване във воден обект. При осъществявания контрол през 2020 г. не са установени превишения.
- Община Разлог чрез ОП „Регионално депо Разлог“, РДНО -Разлог, обслужващо общини Разлог, Банско, Якоруда, Белица. Общината е титуляр на Комплексно разрешително, като на площадката са изградени МПСОВ за битовите отпадъчни води и ПСИВ, която пречиства инфилтратните отпадъчни води. Общинското предприятие „Регионално депо Разлог“ изпълнява собствения мониторинг съгласно изискванията на КР. През 2020 г. не са констатирани нарушения.

3.2.7. СЪСТОЯНИЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ /диги, язовирни стени/

За техническото и експлоатационно състояние на язовирните стени, съоръженията към тях и проводимостта на речните легла на разстояние до 500 м след язовирните стени съгласно Заповеди №№ОА-РР-127/17.06.2020 г., №ОА-РР-195/15.10.2020 г. на Областен управител на област Благоевград, е сформирана на междуправителна комисия за установена готовността за безопасна експлоатация на язовирните и съоръженията към тях, както и квалификация по степен на потенциална опасност на територията на област Благоевград.

От извършеното обследване е наложен извод, че до 500 м след язовирните стени отводнителните дерета и речни участъци на язовирите са почистени, като е осигурена проводимост на речните легла.

Язовирите са предоставени от общините за стопанисване и управление от Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“ - ТП Благоевград, както следва:

- За община Благоевград – 1 бр. язовир;
- За община Симитли – 8 бр. язовири;
- За община Струмяни – 34 бр. язовири;
- За община Сандански – 1 бр. язовир;
- За община Разлог - 11 бр. язовири;
- За община Гоце Делчев - 17 бр. язовири;
- За община Хаджидимово - 11 бр. язовири.

Язовирите не са оборудвани с локална система за оповестяване и не са интегрирани към Националната система за ранно оповестяване и предупреждение.

След анализ на информацията, получена при обследванията на място за техническото състояние на язовирните стени, съоръженията към тях и проводимостта на речните легла на отвеждащите канали на разстояние до 500 м след язовирните стени, е извършена квалификация по степен на потенциална опасност: в зависимост от възможно най-лошите последици от освобождаването на съхраняваните в язовира води поради разрушаване или неправилна експлоатация.

Разпределение на язовирите по степен на потенциална опасност на територията на Област Благоевград /източник РИОСВ-Благоевград, БДЗБР/

Община	Първа висока степен на опасност	Втора висока степен на опасност	Трета висока степен на опасност
Благоевград		1	
Симитли	3		5
Струмяни	1	2	31
Сандански	1		
Разлог	5	3	3
Гоце Делчев	8		9
Хаджидимово	5		6
	23	6	54

Констатираните проблеми от страна на междуправителната комисията за стопанисването и поддръжката на хидротехническите съоръжения на територията на област Благоевград са че е необходимо собственика или ползвателите да изпълняват стриктно изискванията на чл. 138а и чл. 139 от Закона за водите. В противен случай се създават сериозни предпоставки за възникване на негативни въздействия и последствия при преминаване на високи води.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА РАЗВИТИЕ

Основните изводи са няколко и са от изключителна важност за провеждането на политиките за опазване на околната среда в община Разлог, касаещи водните ресурси. Трябва да се отбележи, че съществуват предпоставки за повърхностно замърсяване на подземните водни ресурси. Основните източници на замърсяване са непречистени отпадъчни води и замърсени води от подземния отток. Въпреки това водозахранването е достатъчно за нуждите на общината (режим на водоползване се налага само поради аварии). Налице са и резервни мощности, неизползвани в момента. Също така състоянието на някои от съоръженията за водоподаване не е оптимално и създава проблеми в процеса на водоподаване. Друг проблем е състоянието на водопроводната мрежа, т. к. съоръженията са стари, което генерира значителни загуби на вода. Необходимо е поэтапна подмяна на амортизираната водопроводна мрежа.

Последните изводи и констатации сочат, че канализационната мрежа на общината не е с висока степен на изграденост и използваемост. Регистрира се и фактът, че голяма част от промишлените предприятия нямат локални пречиствателни съоръжения и директно се заустват в градската канализация.

В този смисъл могат да се отправят препоръки за:

1. Овластяването на нивата замърсяване в рисковите райони и участъци от различните източници на негативен натиск;
2. Засилване на процесите по пречистване на отпадните води, посредством създаване на ЛПСОВ;
3. Оптимизирането на водопреносната мрежа и ограничаване на загубите.
4. Увеличаването на политиките и средства за геозащита.
5. Реконструкцията и изграждането на главни колектори и обхващане за пречистване на отпадните води от всички части на град Разлог, вилните зони, курортните местности и всички населени места.

3.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ

Почвата е ограничен, незаменим и невъзобновим природен ресурс. Тя има жизненоважна роля за поддържане на равновесието в природата.

От факторите на почвообразуване (биотични и абиотични) се формира почвена покривка с различна мощност на почвения профил и хумусния хоризонт, различен механичен състав, почвена реакция, структура, съдържание на органични вещества и хранителни елементи, водни, въздушни и топлинни режими.

Почвата е сложна, многофазна, жива система, която осигурява живота на земята. Антропогенната дейност допринася за проявата на различни деградационни процеси, които влошават функциите на почвите като влияят отрицателно върху тяхното плодородието. Това дава отражение върху начина на земеползване и развитието на екосистемите (Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.) /НПОУПВФП/).

3.3.1. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗЕМИТЕ

Община Разлог е с обща площ 440 213 дка, от които земеделски земи - 124 398 дка (ниви 54 618, трайни насаждения 23 388, други 46 343), горски територии - 178 637 дка, водни площи и течения - 4 517 дка, защитени територии - 106 518 дка, урбанизирани територии - 20 758 дка, територии с друго предназначение (в т.ч скали, пясъци, дерета, сипеи, оврази и др.) 1 711 дка и нарушени терени - 73.3 дка.

3.3.2. ПОЧВЕНА ПОКРИВА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ПОЧВЕНИТЕ ГРУПИ

Община Разлог попада в Южнобългарската ксеротермална почвена зона, както и в Планинска почвена зона за териториите с над 700-800 м. надм. вис.

Почвена покривка: равнинната част е заета от излужени канелени горски почви, алувиално ливадни и делувиални почви, в подножията на Рила и Родопи - плитки ерозирани канелени горски почви, склоновете на Рила и Пирин - кафяви горски почви и над 2 000 м н.в планински ливадни почви.

Излужени канелени горски почви

За тях е характерно, че имат рязка диференциация между хумусния и илувиалния хоризонти. Хумусният е с мощност 25–40 см, има канелен цвят и сбит до плътен строеж. Илувиалният хоризонт е мощен (до 70–80 см), глинеест, уплътнен,

червеникаво-кафяв. Карбонатите са измити на дълбочина 80–100 см и реакцията на почвата е слабо кисела. Съдържанието на хумус в орницата е около 2 % и почвите са слабо запасени с азот и фосфор и добре с калий. Физичните свойства на тези почви са неблагоприятни — слаба водопропускливост, при навлажняване набъбват, а при изсъхване се спичат, при обработка се къртят на твърди буци. Естественото им плодородие е слабо, но могат да се получават задоволителни добиви при добра агротехника. Тези почви са подходящи за отглеждане на полски култури, лозя, тютюн и трайни насаждения.

Делувиалните почви

Делувиалните почви са неразвити и слабообразувани, образувани върху делувиални наноси (поройни конуси) в подножията на планинските терени и при съвременно периодично отлагане на нови материали. Разпространени са в подножията на всички по – високи планини, като образуват серии от поройни конуси на границата, кудето завършват планините и започват котловините. Почвообразуващите материали са делувиални наноси, представляващи смес от почвен и изветрителен материал, ерозиран от намиращите се по – високо почви и пренесени от поройните потоци. Поради това главен фактор за образуване на тези почви е човекът, който е унищожил естествената растителност на високите и силно наклонени терени и е улеснил силната ерозия. Климатът има косвено значение – при повече валежи има по – силна и по – честа ерозия. Естествената растителност, която на първия етап е главно тревиста, не е оказала съществено влияние поради краткото време. Освен това тези почви отдавна се обработват и върху тях постъпват нови наноси, което задържа развитието им в начален стадий. Поради това, независимо че има условия за интензивна биологична дейност, за краткото време се е образувал начален хумусен хоризонт. Целият профил обикновено е слоист, материалът не е сортиран и скелетните парчета са ръбести. Цветът на почвата зависи от цвета на ерозираните почви и може да бъде жълтеникав, сив, кафеникав, червеникав. В хода на почвообразуването, почвообразуващият материал не е претърпял почти никакви промени.

Алувиални почви

Алувиалните почви са млади почви, които, за разлика от делувиалните, се образуват от съвременните речни наноси. Решаващо значение при формирането им оказват повишеното ниво (от 1 до 3 cm дълбочина) на почвените води, както и различното им обрастване с растителност. Наносни почви има покрай всяка река. Характеризират се със следните общи особености: формират се винаги на заливната и първата надзаливна тераса на реките; подложени са на периодично (може да не е ежегодно) заливане и натлачване на нови наноси; при естествени условия върху тях расте водолюбива растителност – дървесна (елша, върба, тополя, бряст, полски ясен) и тревно-ливадна (власатка и др.). Поради периодичното отлагане на нови материали наносните почви имат само един слабо или по-добре изразен хумусен хоризонт, под който в дълбочина се редуват различни по песъчливост и химичен състав пластове наслоявания на речните наноси.

Въпреки голямото вариране на стойностните им показатели, наносните почви попадат най-вече от 3-та до 5-та категория по продуктивност (добри и средно добри земи) и в 3-ти клас по устойчивост на химическо замърсяване.

В община Разлог алувиално-ливадните почви се срещат преди всичко в долината на река Места. Използваните за земеделски цели почви от тази почвена разновидност са с много добри физически, агрохимически и хидрологически показатели.

3.3.3. ДЕГРАДАЦИОННИ ПРОЦЕСИ НА ЗЕМИТЕ И ПОЧВИТЕ

Почвените ресурси са подложени на естествена и антропогенна деградация, която се отразява неблагоприятно върху функционирането на екосистемите.

От деградационните процеси на земите и почвите (уплътняване, запечатване, разрушаване на агрономическата ценна структура, дехумификация /намаление на органичното вещество, загубата на почвеното биоразнообразие, засоляване, киселяване, ерозия – водна, ветрова, иригационна, временно повърхностно преовлажняване, заблатяване, замърсяване и др.), най-съществен фактор е ерозията.

Основните заплахи за нарушаване на функциите на почвите са дефинирани и в Закона за почвите: ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване и свлачища.

Ерозия

Наблюдението за интензитета и размера на площите подложени на ветрова и водна ерозия се извършва от Изпълнителната агенция по околна среда въз основа на пригодени ГИС модели.

От наблюденията на плоскостна водна ерозия извършени през 2018 г. за област Благоевград е видно, че територии със силна податливост на плоскостна водна ерозия за 2018 г. са - 15 044.4 ха, или 2.33 % от общата площ на област Благоевград, която е 644 900 ха; територии с много силна податливост на плоскостна водна ерозия за 2018 г. са - 3 641.8 ха, или 0.56 % от общата площ на област Благоевград.

За област Благоевград действителният риск от ветрова ерозия за 2017 г. е съответно: Без риск и неидентифицирани площи. 637709.4 ha, Слаб риск: 31092.7 ha.

Интензивност на ерозионните процеси по видове територии по поречието на река Места:

Вид територия	Р. Места
Ниви	2.0% (15954.9 ha)
Трайни насаждения	6.7% (1552.6 ha)
Пасища	1.5% (5091.9 ha)
Други земеделски земи	1.8% (43260.5 ha)
Общо земеделски земи (сумарно за ниви, трайни насаждения, пасища, други земеделски земи)	12.1 % (65859.8 ha)
Горски територии	0.05% (46817.8 ha)
Горски територии	0.05% (46817.8 ha)

На територията на община Разлог не се наблюдават масово активни ерозионни процеси. Поройните дъждове създават условия за измиване и отнасяне на почвите. При установяване на територии, увредени от поройни дъждове се предвиждат залесителните работи. На места с процеси на линейна ерозия се внасят видове с устойчива коренова система, които укрепват ровините.

Засоляване и засолен почви

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

Вкисляване

Вкисляването на почвите е естествено протичащ процес, чийто интензитет зависи и от антропогенните фактори и се характеризира с понижаване на рН на почвата, поява на алуминиева и/или манганова фитотоксичност, обедняване на почвата с бази, молибденов дефицит, подтисната микробиологична активност и киселинна деструкция на глинестите минерали.

Една от основните причини за антропогенно вкисляване на почвите в България е дългогодишното минерално торене с вкисляващи азотни торове, особено когато то е самостоятелно, без съпътстващо фосфорно и калиево торене.

Резултатите от мониторинговите наблюдения върху процесите, организирани от ИАОС през 2020 г. за Пункт Разлог са: стойностите на рН са от 5.07 до 5.28, т.е. средно кисела реакция, но стойностите на бази /калциеви и магнезиеви йони/ са по високи и коефициентът V% /наситеност с бази/ е висок - 98 % - няма необходимост от варуване.

Загуба на органично вещество

Намаляването на хумуса в почвите е свързано с небалансираното торене с кисели торове, прекомерната употреба на Na-препарати за борба с болести и вредители, нарушен хранителен баланс от износа с растителните добиви, усилващи деструкцията на почвените агрегати. Друга основна причина е и широко разпространената и незаконна практика в България да се горят растителните остатъци/ стърнищата, което застрашава и биоразнообразието.

3.3.4. НАРУШЕНИ ПОЧВИ

Почви, увредени от депониране на отпадъци (от сметища)

След въвеждането на Регионалната система за отпадъци Разлог е извършена техническа рекултивация на общинско депо за ТБО гр. Разлог с площ 40 дка.

Почви, унищожени от „запечатване“

Почвеното изолиране (запечатване) е един от основните източници за безвъзвратната загуба на почва вследствие на нарастване дела на населените места, транспортната инфраструктура и площите за добив на подземни богатства. Почвеното изолиране води до пълна деградация и трайна загуба на почвените функции – загуба на плодородие, уплътняване на почвените хоризонти, промени във въздушния и воден режим.

Статистически е установено, че в повечето случаи зависимостта между броя на населението и загубата на почва за застроени площи и инфраструктурни проекти е право пропорционална.

Зони с наднормено замърсяване на почвата

Районът на общината като цяло е екологично чист. Липсват данни за зони с регистрирани замърсявания на почвите над нормите като това се отнася както за замърсявания с тежки метали и нефтопродукти, така и за замърсявания с пестициди.

Наличните резултати, включително и за 2020 г., показват стойности под определените фоновы стойности или близки до тях, съгласно *Наредба №3 от 1 Август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите.*

Съхранение на стари и залежали продукти за растителна защита

В таблицата по долу се съдържа информация за количествата продукти, съхранявани на територията на община Разлог, както и състоянието на складовете.

През 2021 г. е извършено предаване на същите за обезвреждане на „Балбок инженеринг“ АД, с надлежно оформени идентификационни документи, приемо-предавателни протоколи.

Складове за съхраняване на препарати за растителна защита (ПРЗ)

Населено място	собственост	Състояние на складовете	Количество ПРЗ в кг (литър)	
гр. Разлог	Кооперативна	Неохраняем/добро състояние	2 316 твърди	2 055 течни
с. Баня	Общинска	Неохраняем/добро състояние	2 600+1 000 твърди	300 течни

Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите (2020 – 2030 г.) е разработен за 10-годишен период и съдържа петгодишен план за действие в съответствие с изискванията на чл. 24, ал. 3 т. 5 от Закона за почвите.

Проектът на програмата цели обезпечаване опазването на почвите от ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища, осигуряване устойчиво ползване, запазване за бъдещите поколения и осигуряване при необходимост възстановяване на земите и функциите на почвите.

НПОУПВФП определя дългосрочна стратегия за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите. Ключова е ролята ѝ за практическо приложение на политиката за почвите, тъй като определя конкретни цели и мерки за тяхното опазване, както за централните и местни институции, така и за обществените организации и гражданите. Целта на Националната програма е опазването на почвеният ресурс и устойчиво им ползване и прилагане на добри практики за предотвратяване увреждането на почвите.

Програмата е документ с дефинирани цели и мерки за практическо приложение

на държавната политика за опазване на почвените ресурси на национално, регионално и местно ниво,

- Политиката за опазване на почвите в България се основава на следните принципи:
- екосистемен и интегриран подход;
- устойчиво ползване на почвите;
- превантивен контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции;
- прилагане на добри практики при ползването на почвите;
- замърсителят плаща за причинените вреди;
- информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и мерките за опазването им.

Целите на националната политика за опазване на почвите в България се постигат, чрез:

- Устойчиво ползване на почвите като природен ресурс;
- Опазване и подобряване на почвеното плодородие;
- Намаляване на вредните последствия върху почвите, предизвикани от природни процеси и явления, и антропогенни фактори;
- Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда;
- Спазване на принципите за устойчиво развитие, включително принципите на биологичното земеделие;
- Възстановяване на нарушените функции на почвите;
- Задължения, поети от държавата по международни актове, отнасящи се до почвите.

Обхват:

В съответствие със Закона за почвите, Националната програма представлява рамка за местните власти при разработване на политика за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на областно и общинско ниво. Законът за почвите изисква местните власти да координират областните и общински програми с Националната.

Програмата е разработена за период от 10 години и съдържа петгодишен план за действие в съответствие с изискванията на закона. Определена е рамката при прилагане на политиката за опазване на почвите на областно и общинско ниво. Предвижда се опазването на почвите от ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища, както и осигуряване на устойчиво ползване, запазване за бъдещите поколения и възстановяване на земите и функциите на почвите.

С нея се определя дългосрочна стратегия и има ключова роля за практическо приложение на политиката за почвите, тъй като дефинира конкретни цели и мерки за тяхното опазване не само за централните и местни институции, но и за обществените организации и гражданите.

В резултат на изпълнението на програмата и заложените в плана за действие мерки ще се осигури предотвратяване на вредното въздействие на процесите на деградация върху почвите, възстановяване на увредените и нарушени почви и тяхното

устойчиво управление в съответствие с европейските и национални нормативни документи.

Държавната политика за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите се осъществява от министъра на околната среда и водите, министъра на земеделието, храните и горите, министъра на здравеопазването и министъра на регионалното развитие и благоустройството. Политиката на регионално ниво от областните управители, а на местно ниво - от кметовете на общини. Това се изразява в участие на обществеността при вземане на решения и разработване на стратегии, програми и планове за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Кметовете на общини имат задължение да разработят Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите в съответствие с Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите за период не-по-кратък от 3 години. Програмите са неразделна част от общинските програми за опазване на околната среда съгласно чл. 26 от Закона за почвите.

3.3.5. СВЛАЧИЩА

Свлячището е природно явление, при което се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Причините за възникването на свлячища са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони. Свлячищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства. Във времето те имат периоди на затихване и активизиране. След активизирането на свлячището може да се стигне до възникване на бедствена ситуация в определен район.

За разлика от срутищата, при свлячищата придвижващите се маси са земни и се придвижват по глинеста повърхност (най-честия случай). Свлячищните райони са естествени или изкуствени склонове и откоси, които се движат или могат да се въведат в неустойчиво състояние под влияние на комплекс от природни и техногенни фактори.

Дейностите по регистрирането и мониторинга на свлячищните райони на територията на Република България, в т.ч. и ерозионните процеси, като превантивни мерки за предотвратяване на аварии и щети се осъществяват от Министерството на регионалното развитие и благоустройството чрез държавните дружества за геозащита – „Геозащита” ЕООД – Варна, „Геозащита” ЕООД – Плевен и „Геозащита” ЕООД – Перник.

Регистрацията на свлячищата в България се извършва съгласно Наредба №РД-02-20-1 от 19.06.2014 г. за условията и реда за вписване и поддържане на регистър на свлячищните райони на територията на Република България. Регистърът представлява информационна система с периодично актуализирана електронна база данни, осигуряваща информация за свлячищните райони на територията на Република България и на районите с абразионни процеси. Информацията в регистъра се въвежда и поддържа от държавните дружества за геозащита.

На територията на Община Разлог е регистрирано едно свлячище през ноември 2005 г. с национален идентификатор BLG 37.21748-0, с местоположение с. Добърско,

път BLG 1192 /II-84 Баня - Разлог/ - Долно Драглище - Горно Драглище - Добърско при km 10+500.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА РАЗВИТИЕ:

В обобщение може да се направи извод, че по отношение на почвите и почвената покривка не се открояват сериозни проблеми за община Разлог. Нарушените терени са малко и не представляват сериозен проблем за общината, а администрацията работи системно за рекултивация на старите нарушени терени. Полагат се усилия за ограничаване на ветровата ерозия чрез изграждане на защитни горски пояси. Конкретни препоръки за помени в дейностите на Общината и компетентните органи не са необходими.

Конкретни мерки, които могат да се препоръчат са:

1. Засилен строителен контрол при спазване на цялата строгост на нормативно заложените правила и изисквания.
2. Предприемане на мерки за укрепване на свлачищни склонове, вкл. на укрепвания чрез промяна в геометрията на даден склон в участъците на селищата.
3. Подобряване на повърхностния отток на водите в застрашените зони, което може да повиши значително стабилността на податливия към свлачище склон.

3.4. ЗЕЛЕНА СИСТЕМА И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

3.4.1. ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, имаща за цел да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – **Директива 92/43/ЕИО** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията) и **Директива 2009/147/ЕО** относно опазването на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). Основните изисквания на двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), съгласно който в страната се обявяват защитени зони като част от Националната екологична мрежа (НЕМ). Територията на Област Благоевград, в която се намира община Разлог е контролирана от РИОСВ – Благоевград.

В община Разлог попадат изцяло или частично следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ) и защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

I. Защитени територии по смисъла на ЗЗТ, попадащи на територията на община Разлог:

Част от Национален парк „Пирин“, обявен за народен парк със Заповед № 3074/08.11.1962 г. на КГГП (ДВ, бр.43/1963 г.) и прекатегоризиран в национален парк със Заповед РД-395/15.10.1999 г. на МОСВ (ДВ бр.44/200 г.)

Част от Национален парк „Рила“, обявен със Заповед №114/24.02.1992 г. на МОС, чиято територия е намалена със Заповед N2397/15.10.1999 г. на МОСВ. Със Заповед N2397/15.10.1999 г. на МОСВ, Народен парк „Рила“ е прекатегоризиран в Национален парк;

Резерват „Баюви дупки — Джинджирица“, обявен с Постановление №1388 на МЗДИ, разширен със Заповеди №300 на МГОПС от 1976 г. и №976 на КОПС;

Защитена местност „Находище на лазерпициум архангелика в местност „Круше“, обявена със Заповед №25/09.01.1989 г. на Комитета за опазване на околната среда при Министерски съвет;

Природна забележителност „Кьошката“, обявена със Заповед №1635/27.05.1976 г. на Министерство на горите и горската промишленост. Природната забележителност е защитена територия за опазване на забележителни обекти на неживата природа с код в регистъра 279 към ИАОС. Площта е от 5.0 хектара и е обявена със Заповед №1635 от 27.05.1976 г., бр. 50/1976 г. на Държавен вестник. Целите на обявяване са опазване на карстов извор.

Режим на дейности са:

- Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения;
- Забранява се пашата на добитък през всяко време;
- Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им;
- Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения;
- Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите;
- Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи;
- Забранява се всякакво строителство;
- Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

II. Защитени зони по смисъла на ЗБР, попадащи на територията на община Разлог:

Част от защитена зона BG0000495 „Рила“, за опазване на дивите птици, природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед №РД — 764/28.10.2008 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр.100/2008 г.), изм. и доп. със заповед N2 РД — 259/31.03.2021 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 40/2021 г.);

Част от защитена зона BG0000209 „Пирин“ за опазване на дивите птици, природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-572/08.09.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 84/2008 г.), изм. и доп. със Заповед № РД-284/31.03.2021 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 45/2021 г.);

Част от защитена зона BG0001021 „Река Места” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед №РД-353/31.03.2021г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 58/13.07.2021 г.);

Част от защитена зона BG0000636 „Ниска Рила”, за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, включена в списъка от защитени зони, приет с Решение на Министерски съвет №177/03.04.2019 г. (обн. ДВ, бр. 29/2019 г.);

Част от защитена зона BG0002129 „Рила буфер”, за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-229/11.03.2020 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 24/2020 г.);

Защитена зона BG0000626 „Круше” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед №РД-379/15.05.2020 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ бр. 50/02.06.2020 г.).

Защитена зона BG0000625 „Изворо” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед №РД-378/15.05.2020 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 50/02,06.2020 г.).

Според Регистъра на защитените територии и защитените зони в България и по Информационната система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000, защитените тритории и зони в община Разлог са:

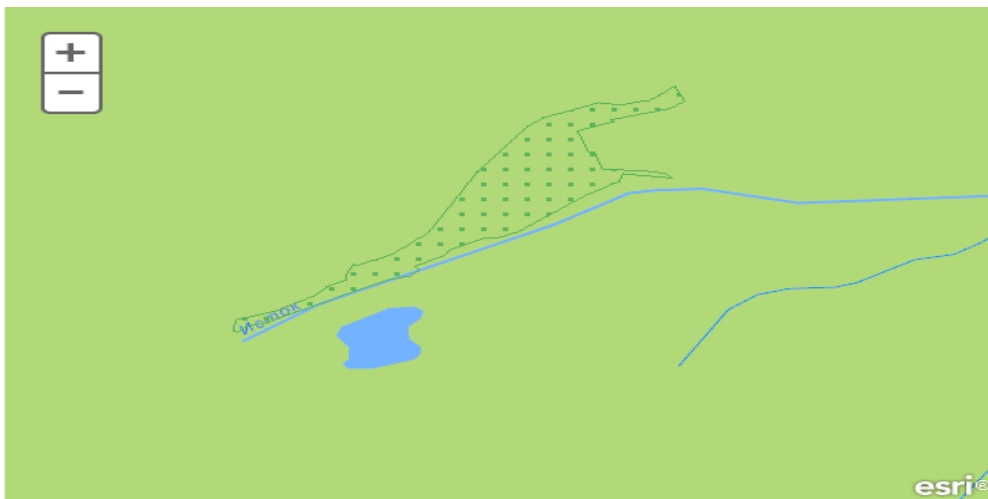
Природна забележителност „Пещера“ в местността "Кьошката", гр. Разлог, защитена територия за опазване на забележителни обекти на неживата природа с код в регистъра 279. Площта е от 5.0 хектара и е обявена със Заповед №1635 от 27.05.1976 г., бр. 50/1976 г. на Държавен вестник.

Цели на обявяване: Опазване на карстов извор

Режим на дейности:

- Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения;
- Забранява се пашата на добитък през всяко време;
- Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им;
- Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения;
- Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите;
- Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи;
- Забранява се всякакво строителство;
- Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

Защитена зона „Изворо” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна с код в регистъра BG0000625 и площ 8.03 хектара, обявена със Заповед №РД-378 от 15.05.2020 г. на министъра на околната среда и водите, бр. 50/2020 на Държавен вестник.

Защитена зона „Изворо“, гр. Разлог, община Разлог, област Благоевград

Цели на обявяване: Опазване и поддържане на типа природно местообитание, видовете, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Алпийския биогеографски регион; подобряване на структурата и функциите на природно местообитание с код 91E0*; подобряване на местообитанията на вида Сибирски див тютюн (*Ligularia sibirica*); при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типа природно местообитание, видовете и техни популации.

4. Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР: 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР: 2.2.1. Бозайници – Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*); 2.2.2. Растения – Сибирски див тютюн (*Ligularia sibirica*).

Режим на дейности:

1. Забранява се въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове.
2. Забранява се издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти и за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура.
3. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери.
4. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища.

5. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващи пътища, освен при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности.
6. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие.
7. Забранява се постоянно съхраняване и депониране на отпадъци.
8. Забранява се премахване на крайречна дървесна и храстова растителност, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура и поддържане на природното местообитание и местообитанията на видовете по т. 2.
9. Забраняват се дейности, свързани с отводняване на терени в границата на зоната и коригиране на водните течения, освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии и за подобряване на състоянието на природното местообитание и местообитанията на видовете по т. 2.
10. Забранява се употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите.
11. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия.
12. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. За нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.).
13. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми.
14. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Защитена зона BG0000626 „Круше“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед РД-379/15.05.2020 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ бр. 50/02.06.2020 г.).

33 „Круше“, гр. Разлог, общ. Разлог / *Laserpitium archangelica*/Лазерпицеум Архангелика

Цели на обявяване: Опазване на единственото у нас находище на *Laserpitium archangelica* ЛАЗЕРПИЦИУМ АРХАНГЕЛИКА.

Режим на дейности:

1. Забранява се разкриването на кариери, минно-геоложки и други дейности, с които се повреждат или изменят както естествения облик на местността или водния и режим.
2. Забранява се всякакво строителство.
3. Забранява се късане или изкореняване на тревисти растения и храсти.
4. Забранява се паща на домашни животни.
5. Забранява се извеждане на сечи освен отгледни и санитарни.

Част от защитена зона BG0000495 „Рила“ за опазване на дивите птици и на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-764/28.10.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 100/2008 г.), изменена и допълнена със Заповед № РД-259/31.03.2021 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 40/2021 г.).

Местоположение:

1. Област: Благоевград, Община: Благоевград, Населено място: с. Бистрица;
2. Област: Благоевград, Община: Симитли, Населено място: с. Долно Осеново;
3. Област: Благоевград, Община: Разлог, Населено място: с. Бачево, с. Годлево, с. Добърско, с. Горно Драглище, с. Долно Драглище;
4. Област: Благоевград, Община: Белица, Населено място: гр. Белица;

5. Област: Благоевград, Община: Якоруда, Населено място: гр. Якоруда;

Предмет на опазване в защитената зона са следните видове птици: черен щъркел, орел змияр, скален орел, далматински сокол, сокол скитник, ловен сокол, лещарка, глухар, ливаден дърдавец, бухал, врабчова кукумявка, пернатонога кукумявка, козодой, сив кълвач, черен кълвач, среден пъстъркълвач, трипръст кълвач, горска чучулига, червеногърба сврачка, голям ястреб, обиктовен мишелов, черношипа ветрушка, сокол орко, речен дъждосвирец, късокрил кюкавец.

Предмет на опазване са и типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие: олиготрофни до мезотрофни стоящи води с растителност от *Littorelletea uniflorae* и/или *Isoeto-Nanojuncetea*; естествени дистрофни езера; равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*; Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; Храстови съобщества с *Pinus mugo*; Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества; Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините; Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества; Ливади с *Molinia* на карбонатни, торфени или глинести почви (*Molinion caeruleae*); Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; Планински сенокосни ливади; Преходни блата и плаващи подвижни торфища; Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс; Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*; Дъбово-габърови гори от типа *Galio-Carpinetum*; Мизийски гори от обикновена ела; Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори; Мочурни гори; Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*); Гори от бяла и черна мура;

Местообитанията на видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от Закона за биологичното разнообразие:

Бозайници – *Кафява мечка (*Ursus arctos*), Европейски вълк (*Canis lupus*), Видра (*Lutra lutra*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);

Земноводни и влечуги – Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка;
риби – Главоч (*Cottus gobio*);

Безгръбначни – Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Кордулегастер (Балканско воденичарче - *Cordulegaster heros*), Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Алпийска роза ли я (*Rosalia alpina*), Четириточкова мечка пеперуда, Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Еуфидриас (*Euphydryas aurinia*);

Растения – Карпатска тоция (*Tozzia carpathica*), *Buxbaumia viridis*, *Meesia longiseta*.

Защитената зона е обявена с цел опазване, поддържане и възстановяване на местообитанията на гореизброените видове птици, техните популации и разпространение в границите на зоната, опазване и поддържане на типовете природни местообитания.

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): РИОСВ-Благоевград, РИОСВ-Пазарджик и РИОСВ-София.

Част от защитена зона BG0000209 „Пирин“ за опазване на дивите птици, природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-572/08.09.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 84/2008 г.), изм. и доп. със Заповед № РД-284/31.03.2021 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 45/2021 г.).

Местоположение: Област: Благоевград, Община: Разлог, Населено място: гр. Разлог

Област: Благоевград, Община: Симитли, Населено място: с. Сенокос, с. Градево и с. Брежани;

Област: Благоевград, Община: Кресна, Населено място: с. Влахи и с. Стара Кресна;

Област: Благоевград, Община: Струмани, Населено място: с. Илинденци;

Област: Благоевград, Община: Сандански, Населено място: с. Пирин, с. Лиляново, с. Горна Сушица, с. Кугарево, с. Плоски;

Област: Благоевград, Община: Банско, Населено място: гр. Банско, гр. Добринище, с. Обидим и с. Кремен;

Област: Благоевград, Община: Гоце Делчев, Населено място: с. Корница, с. Брезница;

Предмет на опазване са видове птици.

Част от защитена зона BG0001021 „Река Места“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед N2 РД-353/31.03.2021 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 58/13.07.2021 г.);

Защитена зона Река Места под код в регистъра BG0001021 за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна с площ от 19401.69 хектара. В границите на същата попада и част от община Разлог, по конкретно с. Баня и с. Елешница.

Местоположение:

1. Област: Благоевград, Община: Банско, Населено място: гр. Банско, гр. Добринище, с. Гостун, с. Кремен, с. Обидим, с. Осеново, с. Филипово

6. Област: Благоевград, Община: Белица, Населено място: с. Горно Краище

7. Област: Благоевград, Община: Гоце Делчев, Населено място: с. Баничан, с.

8. Брезница, с. Буково, с. Господинци, с. Корница, с. Лъжница

9. Област: Благоевград, Община: Гърмен, Населено място: с. Балдево, с. Осиково, с. Рибново, с. Скребатно

10. Област: Благоевград, Община: Разлог, Населено място: с. Баня, с. Елешница

Предмет на опазване в защитена зона са следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*;
- 3270 Реки с кални брегове с *Chenopodion rubri* и *Bidentation p.p.*;
- 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества;
- 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp.;

- 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyssosedion albi*;
- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*)(*важни местообитания на орхидеи);
- 6220 * Псевдостепа с житни и едногодишни растения от клас *Therobrachypodietea*;
- 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс;
- 6510 Низинни сенокосни ливади;
- 6520 Планински сенокосни ливади;
- 7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища;
- 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*;
- 8310 Неблагоустроени пещери;
- 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*;
- 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*;
- 9170 Дъбово-габърови гори от типа *Galio-Carpinetum*;
- 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове;
- 91AA * Източни гори от космат дъб;
- 91BA Мизийски гори от обикновена ела;
- 91CA Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори;
- 91D0 * Мочурни гори;
- 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 91W0 Мизийски букови гори;
- 9410 Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*);
- 9530 * Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор;
- 95A0 Гори от бяла и черна мура;
- Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

Бозайници – *Кафява мечка (*Ursus arctos*), Европейски вълк (*Canis lupus*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), Видра (*Lutra lutra*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*) Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);

Земноводни и влечуги – Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*),

Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);

Риби – Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*), *Barbus cyclolepis*;

Безгръбначни – Ручеен рак (*Austro-potamobius torrentium*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), Осмодерма (*Osmoderma eremita*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Четириточков а меч а пеперуда (*Euplagia (Callimorpha)*), Обикновен паракалоптенус (*Parascaloptenus caloptenoides*).

Защитената зона се обявява с цел:

- опазване и поддържане на типовете природни местообитания, видовете и техните популации, разпространението им в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Алпийския биогеографски регион;
- увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 5210, 6210 (* важни местообитания на орхидеи) и 6220*;
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3260, 3270, 6210 (* важни местообитания на орхидеи), 6220*, 6430, 6520, 7140, 9180*, 91E0*, 91M0, 91W0, 9530* и 95A0;
- подобряване на местообитанията на вида Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*).

Защитена зона „Рила буфер“ под код в регистъра BG0002129 за опазване на дивите птици, с обща площ 38400.4 хектара. Обявена е със Заповед №РД-229 от 11.03.2020 г. на министъра на околната среда и водите, публикувана в Държавен вестник бр. 24/2020 г. В границите на същата попада и част от община Разлог, по конкретно гр. Разлог, с. Бачево, с. Годлево, с. Горно Драглище, с. Добърско.

Местоположението обхваща следните области, общини и населени места:

1. Област: Благоевград, Община: Белица, Населено място: гр. Белица;
2. Област: Благоевград, Община: Благоевград, Населено място: с. Бистрица;
3. Област: Благоевград, Община: Разлог, Населено място: гр. Разлог, с. Бачево, с. Годлево, с. Горно Драглище, с. Добърско;
4. Област: Благоевград, Община: Симитли, Населено място: с. Градево, с. Долно Осеново;
5. Област: Благоевград, Община: Якоруда, Населено място: гр. Якоруда;
6. Област: Кюстендил, Община: Бобошево, Населено място: с. Бадино;
7. Област: Кюстендил, Община: Дупница, Населено място: с. Бистрица, с. Джерман, с. Самораново;
8. Област: Кюстендил, Община: Рила, Населено място: ман. Рилски манастир, с. Падала, с. Пастра, с. Смочево;
9. Област: Кюстендил, Община: Сапарева баня, Населено място: гр. Сапарева баня, с. Овчарци, с. Ресигово, с. Сапарево;

10. Област: Пазарджик, Община: Белово, Населено място: гр. Белово, с. Габровица, с. Сестримо;
11. Област: Пазарджик, Община: Велинград, Населено място: с. Пашови;
12. Област: София, Община: Долна баня, Населено място: гр. Долна баня;
13. Област: София, Община: Костенец, Населено място: гр. Костенец;
14. Област: София, Община: Самоков, Населено място: гр. Самоков, с. Бели Искър, с. Говедарци, с. Маджаре, с. Мала църква, с. Радуил.

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): РИОСВ-Благоевград, РИОСВ-Пазарджик и РИОСВ-София.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Вrabчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*).

Цели на обявяване:

1. Опазване на местообитанията на видовете птици, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им състояние;
2. Подобряване на състоянието на местообитанията на видовете птици Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*) и Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*) до постигане на благоприятното им състояние;
3. Поддържане на местообитанията на останалите видове птици;
4. Възстановяване при необходимост на местообитания и техните популации.

Защитена зона „Ниска Рила”, код BG0000636 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, приета с Решение №177/03.04.2019 г. Министерски съвет, публикувано в Държавен вестник бр. 29/2019 г. – частично в териториалния обхват на община Разлог.

Местоположението обхваща следните области, общини и населени места:

1. Област: Благоевград, Общини: Благоевград, Белица, Разлог, Симитли, Якоруда;
2. Област: Кюстендил, Общини: Бобошево, Дупница, Рила, Сапарева баня;
3. Област: Софийска, Общини: Долна Баня, Самоков, Костенец.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Основните изводи, които могат да бъдат направени се отнасят до голямото биологично многообразие, което се открива на територията на община Разлог. Важно е

да се приложат максимално ефективни протективни мерки за опазването на това многообразие. Практиката показва, че човешката дейност може да бъде потенциална заплаха за опазването на защитените зони и територии и в частност флората и фауната налични там. Поради това основата препоръка е да се открият и утвърдят ефективни механизми, които да обединяват подходите за опазването на околната среда с потичащите процеси на икономическото развитие на региона. Площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации трябва да бъдат запазени, като се препоръчва и запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата. Оптимални резултати могат да се постигнат при извършване на дейности и мерки за възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природно местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

3.4.2. РАСТИТЕЛНОСТ

Растителното многообразие на територията на Разлог и района се обуславя от голямата разлика в надморските височини. Горският фонд е богат на високостеблени иглолистни гори (бял и черен бор, смърч, ела, мура, елша), както и на широколистни гори (бук и дъб). По-ниските части са заети от естествени ливади и пасища, а по билата на планините - пасища и клек. В защитената местност „Круше“ се намира и единственото находище у нас на *Laserpitium archangelica* на площ от 80 хектара.

Растителните съобщества, могат да бъдат класифицирани в няколко основни групи: 01 Съобщества край водни басейни, 02 Храстови съобщества от субалпийския пояс, 03 Тревни съобщества – горски поляни, субалпийски и алпийски пасища, 04 Горски растителни съобщества, 05 Скални съобщества, 06 Съобщества от вторичен характер, резултат от антропогенна дейност.

01 Съобщества край водни басейни

Екосистемите, свързани с наличието на голямо количество влага имат азонален характер. Те се срещат във всички пояси. По-характерни са хигрофитните и хидрофитните съобщества в субалпийския и алпийския пояс на парка.

- Около потоците и влажните места те са съставени от мъхнат девесил *Heracleum verticillatum* и балканска паламида *Cirsium appendiculatum*, по-рядко широколистна пушица (*Eriophorum latifolium*), крайречна горва (*Cardamine rivularis*) и др. В близост до тях се разполагат микрогрупировки на тинтявов живовляк (*Plantago gentianoides*), росица (*Parnassia palustris*), на по-каменистите места – и на звездиста каменоломка (*Saxifraga stellaris*) идребно плюскавиче (*Silene pusilla*)
- Около малките езера и заблатявания съставът е по-различен. Тук преобладават различните представители на род *Carex*, като *Carex nigra* и *Carex distans*. Среща се обикновено като обособен пояс туфестия пухонос (*Trichophorum caespitosum*)

- В рамките на малките планински езера преобладават съобществата на водно лютиче (*Ranunculus aquatilis*), теснолистна ежова главичка (*Sparganium angustifolium*) или комбинация от двата вида. Твърде интересни са и съобществата на редките видове езерен шилолист (*Isoetes lacustris*) и водна шилолистка (*Subularia aquatica*)
- Съобществата, формирани край речните течения, са съставени от хигрофитни видове и като правило представляват тесни ивици край теченията на потоците и малките реки в планината. В повечето случаи площта им е незначителна и те дори не се обособяват като самостоятелни ценози, а се включват в състава на фитоценозите, разположени в непосредствена близост до тях. В тези крайпоточни съобщества преобладават видовете балканска паламида (*Cirsium appendiculatum*), мъхнат девесил (*Heracleum verticillatum*), унгарски див слънчоглед (*Doronicum hungaricum*), бяла чобанка (*Petasites albus*), водна росица (*Parnassia palustris*) различни видове от род Дзука (*Juncus*) и някои други видове, а по долината на р. Демяница, в иглолистния пояс на варовити терени е застъпен и редкият вид пиринска чобанка (*Petasites kablickianus*). Върбови ценози край потоците практически липсват

02 Храстови съобщества в субалпийския пояс

- Съобщества на клека (*Pinus mugo*) - разположени са между горната граница на гората и около 2500 м. надм. в., установени са 12 монодоминантни съобщества. В приземния етаж преобладават видовете от род *Vaccinium*, горската светлика, а често се установява и присъствие на мъхове. При по-голяма надморска височина се увеличава участието на житните и киселите треви, като качулатата гъжва (*Sesleria comosa*) и картълът (*Nardus stricta*). В определени съобщества доминират синкавата гъжва (*Sesleria coerulans*) и скалната полевица (*Agrostis rupestris*), както и извитата острица (*Carex curvula*), като съдоминант
- Съобщества на сибирската смрика (*Juniperus sibirica*) - заемат също обширни площи в субалпийския пояс. За тях е характерно, че увеличават площта си, колонизирайки нови територии. В тревния синузий най-често доминират черната и синята боровинка, а понякога като съдоминант участва и къдравата овесица (*Lerchenfeldia flexuosa*). В някои монодоминантни асоциации в тревния етаж участват *Festucavalida*, *Nardusstricta*, *Festucanigrescens* (чернееща власатка), *Sesleriacoerulans*, *Sesleriacomosa*. Асоциацията *Juniperus sibirica* - *Sesleriacomosa* има преобладаващо представяне на парковата територия в сравнение с останалите монодоминантни съобщества
- Съобщества на балканският зановец (*Chamaecytisus absinthioides*) - също имат вторичен характер и заемат нови територии, особено след намаляване интензивността на пашата, както и след ветровали, пожари и др. явления, водещи до промяна в средата. Срещат се в субалпийския пояс и по светли места в рамките на горските формации. Установени са общо 5 броя. Най-често в тревният етаж доминират черенещата власатка и обикновената полевица (*Agrostiscapillaris*)

- Съобщества доминирани от ниски храсти, каквито са представителите на род *Vaccinium* (боровинки), *Bruckenthalia* (иглолистка), *Dryas* (сребърник) и някои други, които имат ограничена роля за формиране на екосистемите

03 Тревни растителни съобщества

Разпространени главно в субалпийския и алпийския пояс, по-ограничено са представени по горските поляни. Те са доминирани главно от житни и кисели треви.

- Съобщества на качулата гъжва (*Sesleria comosa*). Този вид формира най-голям брой съобщества – общо 10, като едно от съобществата е с монодоминантна структура. Те заемат по-сухите, открити пространства във високата част на парка. От тревните растителни съобщества, тези на качулатата гъжва са с най-широко разпространение в парковата територия
- Съобщества на картъла (*Nardus stricta*) - в по-голямата си част са с вторичен характер и са заели територии на бивши клекови формации и иглолистни гори. Установени са една монодоминантна и 4 полидоминантни асоциации, формирани от този вид
- Съобщества на мощната власатка (*Festuca valida*) - интересни са поради ендемичната природа на едификатора. Разположени са на малки площи, главно между съобществата на сибирската смрика. Установени са 7 асоциации на вида, като едната от тях е монодоминантна
- Съобщества на туфестата пластица (*Deschampsia caespitosa*) - заемат ограничена площ. Разположени са главно около торфищитните комплекси, във влажни ливади на заравнени участъци и край поточните места. Разпространението им има равномерен характер и е тясно свързано с условията на средата. Описаните са 5 асоциации, като едната е монодоминантна. Край влажни места, торфища и др. в съобществата участват и представители на род Острица (*Carex*)
- Съобщества на чернеещата властка (*Festuca nigrescens*) - заемат по-големи територии, като се включват като елемент както на безлесната зона, така и в горския комплекс. Описани са 3 растителни съобщества, като всичките са с участие на други видове. С най-широко разпространение е асоциацията *Festuca nigrescens-Nardus stricta*. Заема обширни територии в ниската част на субалпийския пояс и навлиза в откритите и просветлени пространства на иглолистния пояс
- Съобщества на обикновената полевица (*Agrostis capillaris*) - заемат поляните и естествено откритите пространства в горските екосистеми. Площите, които заемат са малки и разпокъсани и зависят от характера на средата. Основно ценозите на обикновената полевица се срещат във формациите на бялата мура, белия бор и смърча. Описани са 5 асоциации, като едната е монодоминантна
- Съобщества на горския вейник (*Calamagrostis arundinacea*) - обхващат ограничени и разпокъсани територии в периферните части на гората. Най-често доминиращ вид във вторият етаж е черната боровинка.

04 Горски растителни съобщества

Изключително разнообразните условия в НП „Пирин“ са обусловили забележително растително разнообразие. Установените съобщества могат да служат като основни единици за картиране, управление, насочване на процесите и мониторинг.

Съобщества, доминирани от представителите на род Бор (Pinus)

- Съобщества на черния бор (*Pinus nigra*) - заемат по-ниските части на Националния парк и са разположени главно в северната част /Парков район Баюви дупки/. Те се установяват до 1400 m н.в. - черният бор е типичен калкофит и расте добре върху варовитите терени. Образува мезоксерофитни съобщества, в повечето случаи чисти, но понякога като съдификатори участват белият бор и черната мура, по-рядко обикновената ела. Тревният синузий в черборовите съобщества е съставен от сравнително сухоустойчиви видове като далматинска власатка (*Festuca dalmatica*), пензесова власатка (*Festuca penzesii*), перест късокрак (*Brachypodium pinnatum*) и др. На територията на Националния парк са установени три монодоминантни и 5 полидоминантни фитоценози на вида
- Съобщества на белия бор (*Pinus sylvestris*) - заемат предимно слънчеви (южни или с южна компонента) изложения и по-бедни местообитания. Описаните фитоценози са 23 на брой – 9 монодоминантни и 14 полидоминантни. Най-широко разпространение на сравнително обширни площи имат съобществата *Pinussylvestris-Vacciniummyrtillus* и *Pinussylvestris-Calamagrostisarundinacea*. В по-ниските части на парковата територия, главно в югозападните части, са разположени други две моноедификаторни съобщества: *Pinussylvestris - Brachypodiumpinnatum + Calamagrostis arundinacea* и *Pinussylvestris–Festucaheterophylla*. Обособеното съобщество на разнотревието (*mixtoherbosa*) заема южните гранични части на парка. В полидоминантните фитоценози на белия бор основни съдификатори са бялата мура и обикновеният смърч. Доминиращите видове в приземния етаж са основно черната боровинка (*Vaccinium myrtillus*) и горската светлика (*Luzula sylvatica*), докато при формирането на смесени ценози с бука, основният компонент на тревния синузий е горската ливадина (*Poa nemoralis*). Редица съобщества са с трудно определен доминант. Проективното покритие на приземния етаж в тези съобщества е сравнително високо и флорният състав е богат. Повечето от тези съобщества са от типа *mixtoherbosa*
- Съобщества на бялата мура (*Pinus peuce*) - представляват съществен интерес от консервационна гледна точка, поради природозащитната стойност на едификатора и на срещащите се в тях видове. В границите на НП “Пирин” са описани 36 растителни съобщества на бялата мура, от които 13 са монодоминантни, в които често се формира втори етаж от клек или сибирска хвойна. В тревния синузий основните доминиращи видове са черната боровинка, горският вейник (*Calamagrostis arundinacea*) и горската светлика. При полидоминантните растителни съобщества с преобладание са тези със съдификатор обикновения смърч – 14 на брой. Като доминиращи видове в тези фитоценози отново се явяват черната боровинка и горският вейник. По-рядко се срещат съобществата със съдификатори белият бор и обикновеният

- бук. Във вертикалното разпределение те заемат по-ниските части от територията на бялмуровия комплекс. Интересно е съобществото *Pinus peuce + Pinus heldreichii – Festuca penzesii*, в което едификатори се явяват два ендемични вида. Разположено е на ограничена площ в северната част на парка
- Съобщества на черната мура (*Pinus heldreichii*) - разположени са главно върху варовитите терени в парков район Баюви дупки. Те заемат добре дренирани местообитания, което в повечето случаи се дължи на изпъкнали релефни форми и силно наклонени терени. Установени са 7 монодоминантни и 7 полидоминантни фитоценози. В някои от монодоминантните съобщества участва клекът, а обликът натревния синузий се определя главно от житни растения, като *Calamagrostis arundinacea*, *Brachypodium pinnatum*, *Festuca penzesii*, и др. С преобладание са съобществата с доминиране на пензесовата власатка и съдоминантно участие съответно на синкавата гъжда (*Sesleria coerulans*) и перестия късокрак. В полидоминантните съобщества най-чести спътници на черната мура са белият и черният бор и бялата мура, а в редки случаи – обикновената ела и обикновеният смърч. Доминиращите видове са представители главно на житните, с по-малко участие на черната боровинка и обикновения здравец (*Geranium macrorrhizum*).
 - Съобщества доминирани от обикновения смърч, обикновената ела и обикновения бук
 - Съобщества на смърча (*Picea abies*) - заемат влажни местообитания, което съответства на мезофитната природа на вида. Те са 21 на брой, като четири от тях са монодоминантни. Доминиращи видове в тревния синузий са черната боровинка, горският вейник и горската светлика. Полидоминантните съобщества на смърча включват като съдоминанти главно обикновения бук и обикновената ела. В тези съобщества в тревния етаж доминиращи видове са заешки киселец (*Oxalis acetosella*) и лазаркинята (*Galium odoratum*). По-малък е броят на ценозите, в които като съедификатори участват белият бор и бялата мура
 - Съобщества на обикновената ела (*Abies alba*) - подобни са на тези на смърча. Тези съобщества представляват друг елемент на иглолистния ценотичен комплекс, макар с ограничена площ и донякъде преходен характер. Установено е едно монодоминантно и 14 полидоминантни съобщества. Основни съедификатори са обикновеният смърч и обикновеният бук. В повечето случаи видовете, формиращи тревния синузий, са подобни на тези от смърчовите фитоценози. Полидоминантните съобщества, в които участват белият бор, бялата мура и черният бор имат по-ограничено разпространение
 - Съобщества на обикновения бук (*Fagus sylvatica*) - заемат сравнително ограничена територия от площта на Парка. Установени са 6 монодоминантни и 18 полидоминантни асоциации. Най-често доминиращи видове в тревния етаж са горската светлика и горската ливадина (*Poa nemoralis*), по-рядко обикновената светлика (*Luzula luzuloides*) и чернеещата власатка (*Festuca nigrescens*). По-голямата част от съобществата на обикновения бук са в климаксно състояние, като се установява процес на навлизане на

иглолистни дървесни видове. Съединители на елата са главно обикновеният бук, а по-рядко белият бор, обикновеният смърч и бялата мура. Преобладаващите видове в тревния синузий са най-често типични сциофити - горска светлика, горска ливадина, горски вейник, дебриянка (*Saniculaeuropea*)

- Съобщества на трепетликата (*Populus tremula*)

Тези съобщества са слабо представени на ограничени площи в парковата територия.

05 Скални съобщества

Разположени са главно в алпийския и субалпийския пояс. Поради голямото разнообразие, понякога на незначителна площ, тези съобщества са класифицирани като серии. На територията на Парка са установени 18 такива серии, с различно участие на много видове. Сериите съобщества позволяват достатъчно ясно да се представи наличното разнообразие от микрогрупировки и техните особености

Широко са застъпени напр. представителите на род Каменоломка (*Saxifraga*), участват ендемични видове, като пиринска машерка (*Thymus perinicus*), пирински мак (*Papaver degenii*), фердинандова гъшарка (*Arabis ferdinandi-coburgii*) стояново прозорче (*Potentilla appenina* ssp. *Stojanovii*), дребнолистен карамфил (*Dianthus microlepis*), типични алпийски видове, като вълнест оклоп (*Androsace villosa*), родакс (*Rhodax alpestris*), безстъблено плюскавиче (*Silene acaulis*) и много други.

06 Антропогенни съобщества

В повечето случаи на места повлияни от човешка дейност се появяват подвижни растителни видове с вторично разпространение. Типични за нашите високи планини са така наречените “егречни съобщества”. Обикновено те заемат сравнително малки площи и са резултат от концентрирано присъствие на домашни животни. Разположени са главно в субалпийския пояс, като рядко се срещат и в долната част на алпийския пояс. Между тях се установяват и някои разлики. В по-голямата част от случаите в тези съобщества доминират дълголистният лопен (*Verbascum longifolium* ssp. *pannosum*) и алпийският лапад (*Rumex alpinus*). Обикновено като съдоминанти в различни съобщества участват чемериката (*Veratrum album*), понякога *Deschamptia caespitosa*. На отделни места са формирани микрогрупировки от пясъчна пача трева (*Polygonum arenastrum*), връзана бударица (*Galeopsis bifida*), чувен (*Chenopodium bonus-henricus*) и други подвижни и рудерални видове. Егречните съобщества вероятно в миналото са заемали по-големи площи, но с намаляване интензивността на пасищното животновъдство във високопланинските части постепенно тези съобщества стават обект на реколонизация от страна на коренната растителност. Защитен вид в тази зона е снежното кокиче (*Galanthus nivalis* L.).

3.4.3. ФАУНА

Района на Разлог е с изключително разнообразна фауна, която е съобразена с растителните съобщества.

В Пирин са разпространени животински видове от евро сибирски, средноевропейски и субсредиземноморски тип. В пояса на широколистните гори се срещат бумката, гръцката дългокрака жаба, жабата дървесница, горската дългокрака жаба, дъждовникът, македонският гушер, тънкият стрелец, вдлъбнатото челният смок, турската боа, ивичестият смок, смокът мишкар, котешката змия, леопардовият смок и др.; в пояса на иглолистните гори — планинската жаба, медянката, усойницата; в субалпийския и алпийския пояс — планинската водна жаба, усойницата, живородният гушер. От бозайниците широко са разпространени различни видове земеровки, мишки, сънливци, подземна полевка, снежна полевка, дива свиня, благороден елен, сърна, сив заек, белка, лисица, вълк, мечка, дива коза, златка.

Най-богато е видовото разнообразие на птиците. Установени са 220 вида, от които 156 гнездещи. В широколистния пояс широко разпространени са жалобният синигер, дългоопашатият синигер, горската дърволазка, сивата овесарка, пойният дрозд, горският певец, пъстрите кълвачи, чухалът, и др.; редки за страната и с ограничено разпространение са черноглавата овесарка, зеленогушата овесарка, червеногушото коприварче, орфеевото коприварче, планинският певец, големият маслинов присмехульник, градинският присмехульник, белочелата сврачка, пълпъдъкът, полската яребица, фазанът, скалната яребица, гривакът, гургулицата и др. В пояса на иглолистните гори се срещат червенушката, кръсточовката, канарчето, жълтоглавото кралче, червеноглавото кралче, сивогушата завирушка, горската ушата сова, обикновеният мишелов и др.; в субалпийския и алпийския пояс — пълстрогушата завирушка, хайдушката гарга, домашната червеноопашка, обикновеното каменарче, гарванът и др.

В Рила са разпространени предимно животински видове от евросибирски и средноевропейски тип. В предпланинските райони и в пояса на дъба, горуна и габъра се срещат жабата дървестница, горската дългокрака жаба, зелената и кафявата крастава жаба, стенният гушер, ливадният гушер, големият стрелец, тънкият стрелец, пепелянката; в пояса на бука — дъждовникът, смокът мишкар, медянката; в субалпийския и алпийския пояс — планинската водна жаба, алпийският тритон, живородният гушер, усойницата.

От бозайниците се срещат благородният елен, дивата свиня, сърната, сивият заек, белката, язовецът, лисицата, вълкът, мечката, златката, дивата коза, земеровките, мишките, сънливците, в най-високите части на планината — подземната полевка и снежната полевка.

Птиците за застъпени богато във видовото разнообразие. Установени са около 200 вида, от които 40 вида са защитени:

- в дъбовия пояс гнездят авлигата, черешарката, градинската овесарка, сивоглавата овесарка, градинската дърволазка, дългоопашатият синигер, сивата мухоловка, коприварчетата, черният кълвач, белогръбният кълвач, пълстри кълвачи, чухалът, горската улулица, пернатоногата кукумявка, пълпъдъкът, гургулицата и др.;
- в буковия пояс — сойката, чинката, горската дърволазка, горската зидарка, черноглавото коприварче, горският певец, гълъбът хралупар, обикновеният мишелов, гривакът и др.;
- на границата между широколистния и иглолистния пояс обитава лещарката;

- в иглолистните гори се срещат глухарът, малкият ястреб, сокелицата, кръсточовката, елшовата скатия, орехчето, сивогушата завирушка, черният синигер, качулатият синигер, еловият певец, белогушият дрозд, имеловият дрозд, горската ушата сова и др.;
- в субалпийския и алпийския пояс — скалният гълъб, обикновеното каменарче, пъстрогушата завирушка, гарванът и др

3.4.4. ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ

Лечебни растения са тези, които съдържат лековити вещества и могат да бъдат използвани за получаване на билки. Билките представляват са части или цели растения, плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарства, храни, подправки, козметика. Макар и в малки количества те съдържат лекарствено-активни вещества, влияещи благотворно на човешкия организъм. Наред с тях съдържат и придружаващи вещества, които могат да подсилят ефекта на лечебното вещество или да окажат вредно влияние.

Около 770 вида от всички видове растения в България са лечебни, като 764 вида са диворастящи. Култивират се приблизително 40 вида, част от които могат да се събират и от дивата природа.

Лечебните растения участват в състава на дървесни, храстови и тревни съобщества, като в някои от тях доминират, заемат обширни територии и придават облика на растителността. Някои са с ограничено разпространение и единични находища, което ги поставя под защита. Подложени са и на заплахи, като влошаване, фрагментация и загуба на местообитания; прекомерно използване и неспазване на правилата за опазване на находищата и видовете; замърсяване на въздуха, водата и почвата; ниска численост и ниска плътност на индивидите в някои популации; климатични промени и др.

Във връзка с това е необходимо да бъдат опазени, както самите лечебни растения, така и техните естествени находища, като е приет Закон за лечебните растения, който цели, чрез контролирано и организирано използване на лечебните ресурси да се следи за тяхното състояние и количество. В обхвата на Закона е включен списък с лечебните растения, които подлежат на контрол и опазване.

Находищата на лечебните растения се определят от почвените (типовете месторастения) и климатичните условия, наличието на естествена и изкуствена хидрогравска мрежа, надморската височина, наклона на терена, и други биотични и абиотични фактори. Абиотичните фактори са свързани с ползването от горския фонд (сечите), залесяванията, прокарване на нови горски пътища, пашата от дребен и едър домашен добитък, построяването на изкуствени водоеми, сезонното събиране на билки, цвят, горски плодове, добив на сено и др., които в своята съвкупност дават пряко или косвено отражение върху популациите от лечебни растения.

Ежегодно, със Заповед на Министъра на околната среда и водите се определя специален режим на опазване и ползване на лечебните растения. Последната Заповед № РД-406/26.05.2020 г. забранява събирането на листо-стъблена маса от блатно кокиче от определени местообитания, които не попадат на територията на Община Разлог.

На основание чл. 10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), Министъра на околната среда и води издава и ежегодно заповед за определяне на допустимите количества билки за събиране (които са извън териториите на националните паркове) и забрана за събиране на определен вид билки от естествените им находища. Последната Заповед № РД-162/25.02.2021 г., определя събирането и забраната на следните билки:

Допустими за събиране количества билки (кг сухо тегло) от естествените находища, извън територията на националните паркове на следните видове лечебни растения:

- Божур червен (*Paeonia peregrine* Mill);
- Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill);
- Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
- Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra)
- Лазаркия, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L) Scop.)
- Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
- Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
- Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All)
- Тлъстиковка лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.)
- Трън кисел (*Berberies vulgaris* L.)
- Шапиче (*Alchemilla vulgaris* compleh)

Изцяло забранени за добив в цялата страна лечебни растения със заповедта на Министъра на околната среда и водите са :

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет, пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L,)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asp I e n i u m t r i c h o m a n e s* L.)
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hys s opus f f i c i n a l i s* L. s sp. aris tatus)
- Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphyllos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)
- Пелин сантонинов (*Artemis ia s antonicum* L.)
- Пирински (мурсалски алибушки)чай (*Sideritis scardica* Grisb.)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand);
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.);
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. Hirtum(Link) Ietswaart)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.);
- Салеп (*Orchis sp. diversa*); - Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.);

- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Hup erzia inundata* (L.) В ernh: L. s elago);
- Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.)

Със закона се урежда управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки, за което са поставени конкретни изисквания при събирането на билките:

1. Извършва се от находища, в които лечебните растения не са подложени на отрицателното въздействие на естествени или предизвикани от човешка дейност фактори;
2. Обект на събиране са само растителните части, които се използват като билки;
3. Събирането се извършва при подходящи атмосферни условия с оглед получаването на качествени билки;
4. Не се допуска увреждане на находищата в резултат на дейността;
5. Не се събират билки в замърсени с тежки метали, пестициди, други химически или минерални вещества, животински или битови отпадъци райони;
6. Събирането се извършва след издаване на разрешително за ползване съгласно чл. 21, ал. 2 от Закона за лечебните растения ;
7. Не се допуска попадане на чужди примеси, в т.ч. камъни, пръст, органични замърсители;
8. Не се допуска контакт на събраните свежи билки с почвата;
9. Съдовете, използвани при събиране на билки, се поддържат чисти и се съхраняват на места, недостъпни за домашни животни, гризачи, птици;
10. Транспортните средства, с които се превозват свежите билки, се поддържат чисти, сухи и при нужда се застилат или покриват.

Издаване на позворителни за ползване на лечебни растения от земи и гори общинска собственост

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – общинска собственост. Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

Позволително за ползване на лечебните растения от земи общинска собственост се издава от:

- директора на държавното лесничество – за горите общинска собственост и след заплащане на такса в общината;
- от кмета на общината, когато ползването е от: 1) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината; 2) от териториите и акваториите в строителните граници на населените места – общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд. Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за:

- 1) плановите документи;
- 2) дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища;
- 3) научни изследвания и наблюдение на лечебните растения;
- 4) изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения;
- 5) култивиране и преработка на лечебните растения;
- 6) обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения;
- 7) други дейности, свързани с управлението и контрола Закона за лечебните растения.

Позволителното за ползване се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

- 1) вида на ползването;
- 2) разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
- 3) района или конкретното находище;
- 4) начина на ползване;
- 5) задължения на ползвателя.

При издаването на позволителни на територията на Община Разлог се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ-Благоевград за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок (до 20 януари) за представяне в РИОСВ-Благоевград обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Разлог;

Ежегодно експерти от РИОСВ-Благоевград, както и от Общинска администрация извършват проверки на регистрираните билкозаготвителни пунктове на територията на Община Разлог за спазване на гореописаните изисквания. Всяка година от Общинска администрация се издават позволителни за добив на билки, съгласно чл.22 от ЗЛР от :

- земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
- територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

Към момента на национално ниво и местно не са правени проучвания на ресурсите от лечебни растения. Все още няма изготвена методика за наблюдението и оценката не може да се даде и количествена оценка за ресурсите от популациите на лечебните растения на територията на общината. Точните количества и местообитания на определените видове билки не могат да се определят, тъй като не е правено обследване на районите в България. Единствения ориентир за това са местните билкари, които ежегодно добиват билки от обследвани от тях местности.

Необходимо е да се разработи приблизителна оценка на ресурса лечебни растения от земи - общинска собственост, както и оценка на ресурсите на национално ниво. Тъй като обследването на ресурсите би отнело много време и финансов ресурс, който общината не може да отдели, ще бъде в полза да се направи приблизителна оценка като се използват данни от местните билкари, както и кметовете по населените места.

Оценката е необходима за да може, чрез нея да се определи ресурса на видовете билки и при драстично намаляване да се ограничи тяхното ползване. Оценката следва да определи ефективното управление и опазване на находищата от лечебни растения в Община Разлог.

За ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти, които са общинска собственост се заплаща такса съгласно таблицата по-долу, определена с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Разлог, приета с Решение №143 от 24.06.2021г. на Общински съвет – Разлог (последни изм. и доп.).

Такса за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост

№ по ред	Наименование	Мярка	Такса (лв.)
I.	Билки (в сурово състояние)		
1.	Грудки, корени, коренища		
	- божур, иглика, лудо биле, ранилист, решетка, ягода горска	кг	0,09
	- кукуряк, папрат мъжка, папрат сладка, чемерика	кг	0,07
	- бъзак, гръмотрън, синя жлъчка	кг	0,02
	- глухарче, девесил, оман чер, пищялка, чобанка	кг	0,01
	- други	кг	0,03
2.	Листа		

	- мечо грозде	кг	0,08
	- боровинка червена и черна, лудо биле	кг	0,04
	- бръшлян, чобанка	кг	0,03
	- глог, живовлек, леска, липа, люляк, оман чер, ягода горска	кг	0,02
	- бреза, върба, къпина, лопен, малина, подбел	кг	0,01
	- други	кг	0,03
3.	Стръкове		
	- блатно кокиче	кг	0,10
	- горицвет, лазаркия	кг	0,08
	- гълъбови очички, зайча сянка, залист бодлив, лечебен исоп, прозориче жълто, шапиче	кг	0,05
	- зимзелен, лудо биле, ранилист, теменуга миризлива, чубрица планинска	кг	0,04
	- дяволска уста, кантарион жълт, кантарион червен, машерка, очанка, риган обикновен	кг	0,03
	- великденче, върбинка, жаблек, златна пръчица, изсипливче, камшик, лепка, медуница, миши уши, пача трева, пелин обикновен, подъбиче бяло, подъбиче червено, пчелник, равнец бял	кг	0,02
	- врабчови чревца, вратига, глухарче, еньовче, змийско мляко, имел бял, комунига жълта, мокреш, оман чер, росопас, теменуга трицветна, хвоц	кг	0,01
4.	- други	кг	0,03
	Цветове		
	- липа	кг	0,10
	- божур, иглика	кг	0,05
	- метличина, паричка, подбел, ралица, слез, тъжник блатен	кг	0,03
	- акация бяла, бъз	кг	0,02
	- вратига, глог, равнец бял	кг	0,01
	- други	кг	0,03
5.	Плодове		
	- боровинка червена и черна, хвойна червена	кг	0,15
	- хвойна сибирска	кг	0,10
	- кисел трън, къпина, малина	кг	0,04
	- бъз, глог, конски кестен, киселица	кг	0,02
	- бъзак, трънка	кг	0,01

	- други	кг	0,03
6.	Семена		
	- есенен минзухар	кг	0,15
	- други	кг	0,08
7.	Пъпки		
	- странични борови връхчета	кг	0,15
	- бяла бреза, черна топола	кг	0,10
	- други	кг	0,08
8.	Кори		
	- мъждрян, ясен	кг	0,20
	- зърнастец, кисел трън, леска	кг	0,10
	- върба	кг	0,05
	- дъб	кг	0,03
	- бреза	кг	0,02
	- други	кг	0,03
9.	Лишеи		
	- исландски	кг	0,10
10.	Водорасли	кг	0,30
II.	Генетичен материал за култивирано отглеждане, включително при лабораторни условия, за създаване на колекции или за възстановяване на други места в природата		
1.	От защитени лечебни растения		
	- плодове	100 г	20,00
	- семена	100 г	50.00
	- резници	бр.	2.00
2.	От лечебни растения под специален режим на опазване и ползване		
	- луковици, грудки, коренища	бр.	1.00
	- плодове	100 г	5.00
	- семена	100 г	10.00
	- резници	бр.	0.50
3.	От други лечебни растения - луковици, грудки, коренища от всички видове, с изключение на описаните	бр.	0.10
	- лук (всички видове), перуника (всички видове)	бр.	0.20

- ботурче есенно (есенна циклама)	бр.	1.00
- плодове	100 г	2.00
- семена	100 г	5.00
- резници	бр.	0.10

Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки са мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)- жълта тинтява (*Gentiana lutea* златовръх (*Rhodiola rosea* L.) L.) Голяма част от тези видове се срещат из цялата страна, други се използват много рядко в народната медицина и фитотерапията.

Масовите видове са червената детелина, белият равнец, паричката, киселият трън, полският ветрогон, багрилната жълтуга, мащерката.

Популярни видове, които масово се събират от местното население и туристите, и към които от години има траен интерес от страна на заготовителите, в тази зона са: гръмотрън (*Ononis spinosa* complex), червен кантарион (*Centaurium erythraea* Rafin.), жълт кантарион (*Hypericum perforatum* L.), маточина (*Mellisa officinalis* L.), жаблек (*Galega officinalis* L.), риган (*Origanum vulgare* L. ssp. *vulgare*), мащерка (*Thymus* sp. *diversa*), теснолист живовлек (*Plantago lanceolata* L.), обикновена иглика (*Primula veris* L.), камшик (*Agrimonia eupatoria* L.), шипка (*Rosa canina* complex), глог (*Crataegus monogyna* Jasq.), горска ягода (*Fragaria vesca* L.), кисел трън (*Berberis vulgaris* L.), *Agaricus arvensis* (анасонова печурка), *A. silvaticus* (кафява горска печурка), *Boletus edulis* (обикновена манатарка), *B. pinophilus* (борова манатарка), *Cantharellus cibarius* (пачи крак), *Lepista nuda* (виолетка), *Macrolepiota procera* (сърнела), *Marasmius oreades* (челядинка), обикновена масловка, черната боровинка (*Vaccinium myrtilloides* L.), мащерка (*Thymus* sp. *diversa*) очанката (*Euphrasia officinalis* complex). в егречните съобщества - алпийският лапад (*Rumex alpinus* L.), чувенът (*Chenopodium bonus-henricus* L.) и панонският лопен (*Verbascum longifolium* ssp. *panosum*).и др.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

С раздел „Лечебни растения” се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

За изпълнение целите на програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със Заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начинът на ползване на лечебните растения на територията на общината, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл.27 от ЗЛР;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от ЗЛР;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.
- Ежегодно издаване на заповед на Кмета на общината за забрана брането на ранноцъфтящи пролетни цветя от естествените им находища;
- Ежегодно издаване на заповед на Кмета на общината за забрана брането на липов цвят.

За опазване естествените находища на лечебните растения да се спазват следните изисквания:

- При събиране на надземни растителни части да не се допуска изкореняване на растенията;
- Цветовете, плодовете и семената да се събират, без да се увреждат другите части на растенията;

- Да се оставят част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване;
- Повторно събиране на билки от определен район или находище да се извършва след възстановяване на популацията;
- Да не се събират билки от млади, недобре развити или увредени лечебни растения;
- Експлоатацията на находищата да се редува с период на възстановяване на ресурсите.

4. АНАЛИЗ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Наред с компонентите на околната среда, факторите на въздействие и замърсяване от човешка дейност са значима и специфична за всеки регион променлива, която трябва да се отчете в процеса на организиране на дейностите по опазване на околната среда. Тук се включват, на първо място – генерираните отпадъци и ефективността и ефикасността на тяхното управление, акустичната среда и шумовото замърсяване и радиационните – йонизиращи и нейонизиращи лъчения и замърсявания.

Ръководството на община Разлог полага системни усилия за ограничаване на проблемите и подобряване на условията на околната среда, свързани с факторите на въздействие. Непрекъснатата връзка с РИОСВ допринася за намаляване конфликта между развитието на местния бизнес и замърсяването, което предприятията от различен тип оказват върху състоянието на околната среда.

4.1. ОТПАДЪЦИ

Една от сферите, свързани с опазване на околната среда, за която Община Разлог отбелязва осезаем напредък през последните години е управлението на отпадъците. В голяма част заложените приоритети в Общинска програма за управление на отпадъците 2016-2020 г. са изпълнени. На основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците е в процес на приемане Програма за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г., която ще следва целите, структурата и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО), в съответствие със Заповед №РД-883 от 23.09.2021 г. на министъра на околната среда и водите за утвърждаване на „Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците“. Тя ще е неразделна част от настоящата Общинска програма за опазване на околната среда, съгласно закона.

4.1.2. НОРМАТИВНА РАМКА

Нормативната рамка, която се използва за прилагане на националната политика при управлението на отпадъците на местно ниво е следната:

1. Наредба №1 за осигуряването и спазването на обществения ред, безопасността на движението, чистотата и приветливия вид на Община

- Разлог, приета с Решение №180 от 27.09.2018 г. на Общински съвет – гр. Разлог;
2. Наредба за управление на отпадъците, приета на сесия на Общински съвет - Разлог с Решение № 136 от 29.05.2014 г. Измененията и допълненията на наредбата са приети с Решение № 142 от 31.07.2019 г. на Общински съвет – Разлог. Отмяната и прогласяването за нищожност на разпоредби от наредбата са постановени с Решение № 250/12.02.2020 г., поставено по адм. дело № 834/2019 г. по описа на АС-Благоевград и Решение № 9587/14.07.2020г. /влязло в сила на 14.07.2020 г./, поставено по адм. дело № 3829/2020 г. по описа на ВАС на РБ-Шесто отделение/;
 3. Регионална програма за управление на отпадъците на територията на общините Разлог, Банско, Белица и Якоруда 2021-2028 г. /през 2022 г. предстои приемане на нова програма/;

Спазвайки изискванията на ЗУО и на Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО, управлението на отпадъците на община Разлог се базира на следните принципи:

- „Предотвратяване” – образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;
- „Разширена отговорност на производителя”
- „замърсителят плаща” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве;
- „Превантивност” – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап;
- „Близост” и „самодостатъчност” – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза;

Конкретните цели на управлението на отпадъците на територията на община са:

1. Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, което се състои от намаляване на генерирането на отпадъци при източника, насърчаване на повторната употреба, рециклиране при източника.
2. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци. Приоритет има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци: отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.); отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения; биоразградими отпадъци от домакинствата и заведенията за обществено хранене; едрогабаритни отпадъци; отпадъци от строителство и разрушаване на сгради; негодни за употреба автомобилни гуми; излезли от употреба моторни превозни средства; масово разпространени опасни отпадъци, като

- отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.
3. Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците. Тук се включват: разработване и прилагане на системи за събиране на опасни отпадъци; оптимизация на събиране и транспортиране на смесени БО; оптимизация на разделно събиране на отпадъци от опаковки.
 4. Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците. Тук приоритет са: изграждане на малък брой високоефективни съоръжения за обезвреждане на отпадъците, позволяващи осъществяването на ефективен мониторинг и контрол и прилагане изискванията на проектодирективата за депата (СОМ 97/108).
 5. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци. Тук се включват рекултивацията на стари депа – Общинското депо за битови отпадъци и Депото за строителни отпадъци, както и предотвратяване и контрол на замърсяванията от отпадъци с пестициди.
 6. Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството. Тази цел е свързана със създаване и оптимизация на местната нормативна уредба по управление на отпадъците така че да създадат необходимите условия за прилагане на националното законодателство.
 7. Осигуряване на данни за отпадъците.
 8. Укрепване на административния капацитет за управлението на отпадъците. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, се предвижда експерти от компетентните органи на регионално и общинско ниво да бъдат обучени с цел да се подобри административния капацитет.
 9. Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите "отговорност на производителя" и "замърсителят плаща". За целта е нужно увеличаване на контрола и подобряване на струващите практики от страна на отговорните институции.
 10. Участие на обществеността. Приоритет тук е ангажирането на обществеността с дейно участие в разделното събиране на битови отпадъци и ограничаването на генериране на отпадъци.
 11. Управление на специфични потоци отпадъци. Тук се включват конкретните мерки за управление на следните типове отпадъци: отпадъци от опаковки, системи за разделно събиране, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, батерии и акумулатори, излезли от употреба МПС, отработени масла, едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от домакинствата, отпадъци от хуманната медицина, утайки от градска пречиствателна станция за отпадни води, биоразградими отпадъци.

4.1.3. ГЕНЕРИРАНИ ОТПАДЪЦИ ПО ВИДОВЕ И ИЗТОЧНИЦИ – БИТОВИ, ОПАСНИ, СТРОИТЕЛНИ, ПРОИЗВОДСТВЕНИ

Количеството на генерираните отпадъци може да се разглежда като показател за ефективността на обществото за използването на природните ресурси. Информацията за количеството и вида на отпадъците е важна за избора на най-подходящи методи за тяхното третиране.

В Община Разлог се образуват различни по вид и характер отпадъци. Обемът, нарастването и намаляването им зависи от следните фактори:

- разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване;
- брой на населението в тях;
- дейността на населението като източник на образуването;
- икономическото положение.

На територията на общината се генерират основно твърди битови отпадъци, а също така и строителни, производствени, масово разпространени отпадъци, утайки от ПСОВ.

Потоци отпадъци, които се образуват на територията на страната, включително и на територията на община Разлог:

- Битови отпадъци. В рамките на битовите отпадъци особено внимание е отделено на биоразградими битови отпадъци и отпадъци от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло.
- Производствени неопасни отпадъци
- Строителни отпадъци
- Опасни отпадъци
- Специфични потоци отпадъци, които включват:
- Масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отпадъчни масла и нефтопродукти, излезли от употреба гуми)
- Утайки от ПСОВ
- Медицински и биологични отпадъци

Като най-важни практически мерки за изпълнение на приоритетите и целите, заложи за периода 2014-2020 г. могат да бъдат открити следните оперативни дейности:

- Оптимизиране на общинската система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.
- Оптимизиране на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.
- Въвеждане на система за събиране и третиране на биоотпадъци /зелено компостиране/.
- Въвеждане на системи за събиране на масово разпространени отпадъци.
- Закриване, рекултивация и след експлоатационен мониторинг на съществуващото общинско депо в местност Седърч, землище на град Разлог.

Динамиката в количествата на общо образуваните битови отпадъци за периода 2016-2020 г., както и на количествата депонирани битови отпадъци са представени в следващата таблица.

Таблица. Общо образувани и депонирани битови отпадъци по общини, според НСИ и Общините от РС

Община Разлог	2016	2017	2018	2019	2020
Общо образувани битови отпадъци (т.), от тях:	2996,0	4606,586	6764,289	8114,814	8 457,5
Население бр. жители	19 697	19 627	19 294	19 086	18 966
НН кг./ж./г.	0,152	0,234	0,349	0,425	0,446
Количество директно депонирани битови отпадъци (т.)	2909,0	4524,149	6485,97	8094,00	8 358,63
Предадени за предварително третиране	0	0	169,094	181,368	65,92
Количество разделно събрани отпадъци (т.)	88,0	82,437	109,225	20,886	39,040

Данните за региона като цяло сочат, че за периода 2016 - 2020 г. събраните битови отпадъци на човек са около и над от нивата за България през 2019 и 2020 г.

По данни на НСИ за 2018 г. и НПУО 2021 - 2028 г. средната норма на натрупване на отпадъци за населени места с население от 50-150 хил. ж. е 426 кг./ж./г., т.е. при община Разлог се наблюдават значително по-ниски стойности на показателя спрямо средните за населени места в разглеждания диапазон.

4.1.4. МОРФОЛОГИЧЕН СЪСТАВ НА ОБРАЗУВАНИТЕ КОЛИЧЕСТВА СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с морфологичният им състав. През 2019 г. МОСВ утвърди нова Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци. В методиката е направен задълбочен анализ на тенденциите в развитието на образуване на отпадъците, както и на тенденциите в развитието на материалите и връзката им с образуване на различните фракции. Определени са и основните параметри, влияещи върху нормата на натрупване и морфологичния състав на отпадъците.

Основните източници на битови отпадъци в общините, приблизително 80% е от населението и около 20% – от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти.

По проект на ПУДООС „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“ е изготвен доклад е от проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България по Българо-Швейцарска програма за сътрудничество.

Основната цел на доклада е да представи поглед към морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България. Докладът включва задължителните количествени и качествени данни на общинско, регионално и национално ниво, също така описание на хода на изпълнение на работата през всички етапи на пробовземане, информация за осъществени срещи, протоколи и т.н. В него е изготвен

Морфологичен анализ на битовите отпадъци образувани в общините от РСУО-Разлог. Обобщени данни за морфологията на образуваните битови отпадъци на територията на Община Разлог от доклада са представени в следващата таблица.

Таблица 1.8. Морфологичен състав на отпадъците в Община Разлог

Вид отпадъци	Община Разлог %	Морфологичен състав %
Пластмаса	15,44	15,0
Ситна фракция <4см	9,91	12,0
Градински	14,75	16,0
Хранителни	13,67	13,0
Стъкло	6,22	7,0
Хартия	9,34	9,0
Текстил	7,35	7,0
Метали	7,87	6,0
Картон	5,62	5,0
Инертни материали	0,78	2,0
Други (пръст, сгурия, трудни за класифициране)	2,68	4,0
Дървесни	2,01	1,0
Гума	1,49	1,0
Опасни	1,50	1,0
Кожа	1,38	1,0
ОБЩО	100	100

Съгласно направения морфологичен анализ за Община Разлог биоразградимите отпадъци са близо 41%, а биоотпадъците – 26% от общо образуваните битови отпадъци на територията на региона, а рециклируемите фракции от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал 41% от битовите отпадъци.

Съгласно издадени заповеди на Изпълнителния директор на ИАОС, изпълнението на целта по чл. 31, ал.1, т. 1 на ЗУО от РСУО-Разлог са представени в следващата таблица.

Таблица: Изпълнение на целите по чл.31, ал.1, т1 от ЗУО по общини

№ РСУО	РСУО	2015	2016	2017	2018
27	Разлог	6%	2%	1%	2%

4.1.5. НАЧИН НА ТРЕТИРАНЕ, СЪОРЪЖЕНИЯ, МЕСТОНАХОЖДЕНИЕ, ОБХВАНАТО НАСЕЛЕНИЕ ОТ ОРГАНИЗИРАНО СМЕТОИЗВОЗВАНЕ

Развитие на инфраструктурата за третиране на битовите отпадъци

Подходящата като тип и капацитет инфраструктура за третиране на отпадъците е от ключово значение за екологосъобразно третиране на битовите отпадъци от българските общини, като се отчита йерархията на управление на отпадъците, поради което анализът на наличната инфраструктура е много важен като необходима предпоставка за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци.

Единствения начин за третиране битовите отпадъци, генерирани на територията на общините Разлог, Банско, Белица и Якоруда е депонирането. Отпадъците от четирите

общини се депонират на Регионално депо за неопасни отпадъци.

С Протокол №1/05.11.2012г. от общото събрание е създадено Сдружение Регион Разлог, включващо общините Разлог, Банско, Белица и Якоруда. Органи на управление на регионалното сдружение са Общото събрание и Председателят на сдружението като негов председател е кмета на Община Разлог.

Регионално депо за неопасни отпадъци (РДНО)

Регионалното депо за неопасни отпадъци – Разлог е предназначението да осигури екологосъобразно обезвреждане на битови и производствени отпадъци, имащи характер на неопасни, генерирани от общините: Разлог, Банско, Белица и Якоруда.

Разположено е в имот с идентификатор 02693.108.295, местност “Кривосер”, землището на с.Баня, община Разлог на площ от 288,826 дка. Площадката е собственост на община Разлог – Акт за публична общинска собственост № 3467/21.02.2019 г. Площадката се намира извън регулацията на с. Баня, на разстояние около 2 км. В близост до площадката няма източници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, няма защитени територии и паметници на културата. Изградена е прилежаща инфраструктура. Депото е въведено в експлоатация с Разрешение за ползване № СТ-05-363/28.03.2017 г. и се експлоатира в съответствие с Комплексно разрешително № 519-ПО/2015 г.

Таблица: Проектен капацитет на РДНО съгласно Комплексно разрешително

Наименование на инсталацията	Капацитет (м3)	Капацитет (т)
Регионално депо за неопасни отпадъци – Разлог, включващо:	752 718 (общо за депото)	903 261 (общо за депото)
- Клетка 1	158 469	190 162,80
- Клетка 2	214 762	257 714,40
- Клетка 3	214 096	256 915,20
- Клетка 4	81 306	97 567,20
- Клетка 5	84 085	100 902,00

Към настоящия момент на площадката на РДНО-Разлог са изградени и са в експлоатация следните функционални зони:

Приемна зона с обслужващи сгради и съоръжения, включваща:

- Сграда на КПП с електронен автомобилен кантар;
- Проходна инсталация за измиване на гумите на излизащите автомобили;
- Административна и битова сграда;
- Асфалтови пътища.

Входът към РДНО - Разлог се намира на югозападната страна на площадката до съществуващ асфалтов път за с.Добърско и мост за преминаване през р.Драглишка. В северната част на приемната зона е разположен КПП, където входящите сметовозни автомобили преминават през електронна везна за претегляне на товара, след което се насочват към зоната за депониране. Понастоящем отпадъците се депонират в Клетка 1. В района на РДНО е изградена и инсталация за компостиране на зелени (биоразградими) отпадъци.

Зона за депониране на отпадъци

Към настоящия момент в експлоатация е Клетка 1, която заема площ от 18,78 дка и обем 174 489 м³ (експлоатационен обем на клетката – 158 469 м³). Клетката се запълва поетапно чрез оформяне на работни хоризонти, съгласно план за експлоатация. На клетката са положен долен изолационен екран, включващ покриване на дъното с уплътнени минерални пластове, полимерен изолационен пакет – фолио PENHD 2мм и геотекстил за защита на фолиото, както и дренажна система.

Таблица: Годишното количество депонирани отпадъци за периода от 2017-2020 г. на регионално депо

	от 01.06.2017	2018	2019	2020
Общо количество депонирани отпадъци за РСУО	16 054	26169	25535	30869
Банско	4 965	10 106	10 698	11 985
Белица	3 493	2 852	3 331	3 418
Разлог	4 550	6687	8139	8529
Якоруда	3 046	6 524	3 367	6 937

Инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

„Предварително третиране” са всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците с цел да се намали обемът им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им. Предварителното третиране има за цел отделяне на оползотворими компоненти от общия поток на отпадъците преди окончателното им депониране или подготовка за оползотворяването им.

Предварителното третиране на смесените битови отпадъци, образувани от домакинствата е отговорност на Общинските администрации, тъй като населението заплаща за тях „такса битови отпадъци”. Отговорността за третиране на останалите отпадъци, образувани извън организираната система по сметосъбиране и сметоизвозване е

на причинителите и притежателите им.

В процес на реализация е сепарираща инсталация (с решение на общото събрание през 2020 г. е изготвен работен проект и за отпочване на строителство на инсталацията), която се предвижда да се позиционира в приемната зона на клетка № 1. За целта се предвижда да бъдат изградени следните сгради и съоръжения: технологична сграда, в която ще бъдат обособени приемно отделение, зала бали/материали и една контролна кабина; складово хале, което ще представлява две различни по размери и едно до друго халета. Сепариращата инсталация ще бъде с капацитет 25000 т/год. или 85 т/ден за 8-часов работен ден. Инсталацията ще бъде част от регионалната система за управление на отпадъците.

Инсталации за биоразградими и за биоотпадъци

Компостирането е форма на рециклиране, при която биоотпадъка се превръща в компост и чрез него може отново да се включи в естествения кръговрат на веществата, влизайки в изграждането на живата материя.

На територията на РДНО е изградена инсталация за компостиране. Съоръжението е част от регионалната системата за управление на отпадъците на Регион Разлог.

Експлоатира се откритата инсталацията за компостиране на зелени отпадъци. Инсталацията е с проектен капацитет 3583 т/у приети отпадъци или 18 т/24h. Тя включва:

- площадка за компостиране с площ 1250 м²;
- навес за готов компост с площ с площ 456,25 м²;
- мобилна дробилка;
- мобилно сито за пресяване на готовия компост.

Компостират се разделно събрани зелени отпадъци, главно от поддръжка на обществени площи, паркове и градини в община Разлог и община Банско. Доставят се и разделно събраните градински растителни отпадъци домакинствата в община Разлог. Шредират се и се оформят купове (6 броя редове на специално обособена бетонова площадка), които периодично се разбъркват с комбиниран багер и се оросяват. Компостирането е аеробно.

Първите три реда са за първа фаза на компостиране – ферментация, а останалите три реда са за втора фаза на компостиране- зреене. Следи се температурата на куповете. След приключване на процеса на зреене, компостът се пресява с мобилно сито. Готовият компост се съхранява в навес за готов компост. Количеството готов компост, добит през 2020 година е 15,200 тона.

В община Разлог е въведено на 100% организирано сметосъбиране и сметоизвозване във всички населени места, вилни зони и урбанизирани територии. Общината е функционално интегрирана в Регионалната система за управление на отпадъците в регион Разлог. За събирането и третиране на отпадъците са създадени необходимите механизми като пътят на отпадъците от гражданите към депониране или връщане в употреба е разработен според актуалните приоритети и нормативни изисквания.

Във всички населени места са разположени съдове за събиране на отпадъци, чиито брой е съобразен с броя на населението и с изчислените норми на натрупване.

Конкретно, наличните в населените места съдове за 2020 г. са отразени в Таблицата по-долу:

Таблица: *Налични контейнери за събиране на смесени битови отпадъци в община Разлог към 2020 г.*

Видове съдове	Брой на съдовете за битови отпадъци
Контейнери, с обем 4м ³	9
Контейнери тип „Бобър“, с обем 1,1м ³	341
Контейнери пластмасови, с обем 1,1м ³	150
Контейнери тип „Мева“, с обем 0,11м ³	6868
Контейнери тип „Ракла“, с обем 0,80м ³	41
Улични кошчета	48

Забележка *няма данни

Източник: ОБА - Регион Разлог

Сметосъбирането и сметоизвозването се извършва от "Благоустройство и чистота разлог" ЕООД, притежаващо регистрационен документ за събиране и транспортиране на отпадъци /01-РД-525-3/19.08.2020 г./.

Ежегодно, в изпълнение на изискванията на чл. 66 от Закона за местните данъци и такси се определят границите на районите, в които се организира събирането и сметоизвозването на битовите отпадъци, честотата и реда на тяхното събиране, както и местата, до които се извозват, за което се издава заповед на кмета на общината, която се оповестява публично.

Образуваните твърди битови отпадъци (ТБО) на територията на общината се депонират на Регионално депо за неопасни отпадъци Разлог.

Строителни отпадъци

Съгласно ЗУО „строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване. Пазарът за рециклирани строителни отпадъци в България не е достатъчно развит и използването на рециклирани строителни материали в строителството е слабо разпространено. Към момента все още не се прилагат административни и икономически стимули за насърчаване на рециклирането на отпадъците от строителство и разрушаване. Това в голяма степен допринася за ниските нива на оползотворяване и рециклиране, които се наблюдават в страната и конкретно в община Разлог.

На територията на регионалното сдружение няма изградена инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. Все още не е наложена практиката и за селективно разрушаване на сгради с цел повторно използване на някои от годните материали.

Необходимо е да се предприемат действия за част от строителните отпадъци и от разрушаване на сгради да се предават на инсталация за рециклиране на такива отпадъци, а при събаряне на сгради отпадъците да се разделят селективно с оглед възможността за повторната им употреба.

От страна на Община Разлог са осигурени варианти за предаването на строителните отпадъци в зависимост от тяхното количество. За големи количества строителни отпадъци – от строежи и инфраструктурни ремонти – се прилага нормативно

утвърдената практика отговорността да се поема от причинителя на отпадъците. Съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали /ДВ, бр. 98/2017 г./ Възложителите на СМР и/или на премахването на строежи изготвят план за управление на строителните отпадъци (ПУСО), който се одобрява от кмета на общината. Така, отпадъците се извозват до депото или се предават на лица, притежаващи документ за оползотворяване на строителни отпадъци, издаден по реда на Закона за управление на отпадъците. Строителните отпадъци от ремонти на домакинствата се насочват към РДНО-Разлог.

През 2020 г. в общината са извозени и депонирани общо 31,200 тона строителни отпадъци.

Във връзка с изискванията на законодателството е препоръчително общините да предприемат следните действия:

- Да определят отговорните в общинските администрации лица, които следят за изпълнение на изискванията относно плановете за управление на строителните отпадъци и на отпадъците от разрушаване на сгради като част от строителната документация и инвестиционния процес, за одобрението на която общините са компетентен орган съгласно ЗУТ;
- Да предприемат действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности. Възможно е гражданите да се задължат да оставят в добре завързани чували такива отпадъци до контейнерите, които да се извозват от общините до депото или общините да определят площадка, на която гражданите да могат да оставят строителни отпадъци от ремонтни дейности до определени количества;
- Възможно е при разрушаване на сгради общините да предоставят възможности за безплатно приемане на определена площадка на разделно селектирани отпадъци при разрушаване, които могат да се ползват ползотворно, като например тухли, керемиди и др. и които да се предоставят безплатно на нуждаещи се граждани.

Производствени отпадъци

Съгласно ЗУО „производствени отпадъци“ са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица.

По данни на НСИ в България общото количество на образуваните производствени отпадъци за периода 2008-2018 г. е 177 995 хил. тона (от анализа са изключени данните за производствени отпадъци от Добивна промишленост, съгласно чл. 2 (2) ЗУО). Отпадъците от собствена дейност, оползотворени на мястото на образуването им, не се включват в количеството на образуваните отпадъци.

Като цяло в периода 2008-2018 г. се наблюдава тенденция на увеличаване на количеството на образуваните производствени отпадъци на територията на България въпреки колебанията в някои от годините, като нарастването през 2018 г. спрямо 2008 г. е с 35%.

Община Разлог не събира информация за образуваните производствени отпадъци. Данните се докладват от производствените предприятия в годишните отчети към ИАОС. На Регионалното депо за неопасни отпадъци се приемат за депониране производствени

отпадъци, които са охарактеризирани като неопасни.

Таблица: Количествата производствени отпадъци (неопасни), депонирани на РДНО-Разлог.

	2017	2018	2019	2020
Депонирани производствени отпадъци на РДННО (тон)	0	0	0,560	40,600

Източник: Годишни доклади РДННО

Данните показват драстично увеличаване на производствените неопасни отпадъци, които се депонират на регионално депо, което по всяка вероятност не е в корелация с икономическото развитие на региона, а по-скоро в контрола на образуваните и третираните отпадъци.

Утайки от пречиствателните станции

На територията на общините Разлог, Банско, Белица и Якоруда до края на 2020 г. дейности по пречистване на отпадъчни води е извършвано в действащата градска пречиствателна станция (ГПСОВ) гр. Разлог. Обектът е изграден през 2008г. в изпълнение на проект по Програма ФАР BG 2002/000-624-03 „Строителство на градска пречиствателна станция за отпадни води в Разлог”, съгласно финансов меморандум № 2002/000-624 ФАР ТГС между България и Гърция, подписан между правителството на Република България и Европейската комисия. ГПСОВ Разлог е с капацитет 18 834 ЕЖ. Технологичната схема на ГПСОВ включва механично и биологично пречистване с удължена аерация и третиране на утайките. ГПСОВ се експлоатира от „ВиК” ЕООД гр. Благоевград. Експлоатационното дружество извършва собствен мониторинг на отпадъчните води. Съгласно Регионален генерален план за обособена територия на „ВиК” ЕООД – гр. Благоевград, утайките от ПСОВ гр. Разлог са годни и за оползотворяване в земеделието и за депониране на депа за неопасни отпадъци. През 2020 г. на Регионално депо - Разлог са обезвредени 40,600 т. отпадъци от решетки и сита. Утайките от ПСОВ след стабилизиране са годни за употреба в земеделието.

Опасни отпадъци

„Опасни отпадъци“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 на ЗУО.

На национално ниво за периода 2008-2018г. в Република България общото количество на образуваните опасни отпадъци по данни на НСИ е 3965 хил. тона или средногодишно около 360 хил. тона., като за този период количеството на образуваните опасни отпадъци бележи значителен спад.

Опасните отпадъци, образувани на територията на общината са част от потока на битовите, производствените, строителните, отпадъците от лечебните и здравните заведения и масово разпространените отпадъци.

През 2019-2020 г. общината е организирила събиране на опасни отпадъци от домакинствата с помощта на „Балбок инженеринг“ АД, „Екобултех“ АД, „Норд Елрисайклинг“ АД и др. Опасните отпадъци от домакинствата се събират чрез организиране на кампании и поставянето на мобилни пунктове.

4.1.6. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ

Отпадъци от опаковки

Съгласно чл. 33, ал. 1 от ЗУО системите за разделно събиране на отпадъци по чл. 19, ал. 3, т. 6 и за разделно събиране на отпадъци от опаковки задължително включват всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители, и курортните населени места.

На територията на общината е създадена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, образувани от домакинствата, административните учреждения, търговските и промишлени обекти. Към 2020 г. на отпадъците от опаковки на се събират на база договор с Организация по оползотворяване - „ЕКО ПАК БЪЛГАРИЯ“ АД. Съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки се обслужват от „Унитрейд Благоевград“ АД. На територията на общината са разположени сини, жълти и зелени контейнери тип „Иглу“ с обем 1,5 м³, т.е. прилага се система от 3 цветни контейнера: син - за хартия и картон, жълт - за пластмасови и метални опаковки и зелен - за стъкло. Тази система се основава на максимално разделяне на отпадъка от първоизточника, т.е. още в домакинството, офиса или магазина. Това гарантира събирането на по-голямо количество годни за рециклиране отпадъци от опаковки. Освен висока чистота на суровините, три-контейнерната система дава възможност за разумна себестойност на сепарирането им.

Таблица: Разположение на съдовете по населени места

	Обхванати населени места	Брой контейнери трицветната контейнерна система	Честота на събиране
Община Разлог	гр. Разлог, с. Бачево, с.Елешница и с.Баня	229	Сини и жълти – веднъж на месец; Зелени – веднъж на 6 месеца;

Домашно/фамилно компостиране

През 2017 г. по проект на Областна администрация-Благоевград на община Разлог са предоставени 30 броя компостери, които са предоставени на домакинства от гр.Разлог – 27 броя и в с.Бачево – 3 броя.

4.1.7. СТАРИ ЗАМЪРСЯВАНИЯ С БИТОВИ ОТПАДЪЦИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, ИЗВЪН ПЛОЩАДКИТЕ НА ПРЕДПРИЯТАЯТА

Общинско депо за неопасни отпадъци Разлог

Общинското депо за неопасни отпадъци Разлог е разположено в м. „Седръч“, ПИ № 61813.670.233 по КККР на гр. Разлог, на площ от 17,540 дка. Депото е с преустановена експлоатация от 1996 г. Депото е рекултивирано през 2019 г. (приемателна комисия на 10.01.2020 г.).

През последните години са предприети мерки за почистване на всички нерегламентирани сметища на територията на общината. Периодично се извършват превантивни проверки от служители на Община Разлог, както и съвместни с РИОСВ-Благоевград.

4.1.8. ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА СЪБИРАНЕ НА ВТОРИЧНИ СУРОВИНИ

С разделното събиране на отпадъци, целящо рециклиране и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен екологичните ползи и намаляване разходите за общината, тези пунктове заплащат за предадените отпадъци от тези потоци.

Община Разлог нямата изградена собствен пункт за изкупуване на битови отпадъци от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло.

Съгласно информацията публикувана от ИАОС, в следващата таблица са представени пунктовете за изкупуване на битови отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло, площадки/места за предаване на ИУЕЕО, излезли от употреба гуми, ОЦМ, ИУМПС и НУБА.

Таблица: Регистър на площадките и пунктовете на територията на Регион Разлог

Фирма	Отпадък с код и наименование, съгласно Наредба №2/2014 г.
ЕТ „Вера Бучкова – Надежда Бучкова“	15 01 01 - Хартиени и картонени опаковки 15 01 02 - Пластмасови опаковки 15 01 07 - Стъклени опаковки 15 01 10* Опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества или замърсени с опасни вещества 16 06 01* - Оловни акумулаторни батерии 16 01 03 - Излезли от употреба гуми 16 01 04* - Излезли от употреба превозни средства 16 06 05 - Други батерии и акумулатори 20 01 01 - хартия и картон 20 01 02 – стъкло 20 01 23* - Излязло от употреба оборудване, съдържащо хлорофлуоровъглеродороди 20 01 33* - батерии и акумулатори, включени в 16 06 01, 16 06 02 или 16 01 03, както и несортирани батерии и акумулатори, съдържащи такива батерии 20 01 34 – батерии и акумулатори, различни от упоменатите в 20 01 33 20 01 35* - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23, съдържащо опасни компоненти 20 01 36 - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23 и 20 01 35 20 01 39 – пластмаси 20 01 40 - метали
„Ники метал“ ЕООД, площадка в гр. Разлог	15 01 01 - Хартиени и картонени опаковки 15 01 02 - Пластмасови опаковки 15 01 07 - Стъклени опаковки 15 01 10* Опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества или замърсени с опасни

	вещества 16 06 01* - Оловни акумулаторни батерии 16 01 03 - Излезли от употреба гуми 16 01 04* - Излезли от употреба превозни средства 16 06 05 - Други батерии и акумулатори 20 01 01 - хартия и картон 20 01 02 – стъкло 20 01 23* - Излязло от употреба оборудване, съдържащо хлоро-флуоровъглеродороди 20 01 33* - батерии и акумулатори, включени в 16 06 01, 16 06 02 или 16 01 03, както и несортирани батерии и акумулатори, съдържащи такива батерии 20 01 34 – батерии и акумулатори, различни от упоменатите в 20 01 33 20 01 35* - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23, съдържащо опасни компоненти 20 01 36 - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23 и 20 01 35 20 01 39 – пластмаси 20 01 40 - метали
Б&М - 07	16 06 01* - Оловни акумулаторни батерии 16 01 04* - Излезли от употреба превозни средства 16 06 05 - Други батерии и акумулатори 20 01 23* - Излязло от употреба оборудване, съдържащо хлоро- флуоровъглеродороди 20 01 35* - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23, съдържащо опасни компоненти 20 01 36 - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23 и 20 01 35 20 01 40 - метали

Източник: ИАОС

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА РАЗВИТИЕ

Въз основа на направения анализ на управлението на отпадъците в община Разлог може да се направи извод, че е отбелязан сериозен напредък в управлението на отпадъците, но все още има редица компоненти от системата за управление на отпадъците, които се нуждаят от подобрене.

Като цяло могат да се направят следните основни изводи и препоръки:

Общините в Регионалното сдружение са обезпечени с необходимите съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци чрез възлагане на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване на смесените битови отпадъци по реда на ЗОП. Съдовете се подменят и допълват ежегодно.

Изградена е ефективна система за организирано сметосъбиране, чрез осигуряване на съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци, генерирани от общините. Специализирана техника за обслужването им е осигурена от фирмата, извършваща услугата, въз основа на сключен договор

Организираното сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци във всяка от община Разлог, обхваща 100% от населените места.

Осигурени са контейнери за разделно събиране на битовите отпадъци от опаковки и техника за извозване чрез сключване на договор с организации по оползотворяване до инсталация за допълнително сортиране;

За опасните отпадъци от бита на територията на общините Разлог има сключени договори с „БАЛБОК ИНЖЕНЕРИНГ“ АД.

На територията на община Разлог има раздадени компостери за домашно/фамилно компостиране на растителни и биоразградими отпадъци

Общината не предоставя услуга за безвъзмездно извозване на строителни и едрогабаритни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата, която се осъществява при подаване на заявка за извозване на строителните отпадъци, генерирани от гражданите.

Препоръчително е предоставянето на услуга за безвъзмездно извозване на строителни и едрогабаритни отпадъци, с която ще се постигне намаляване на количествата на депонираните смесени битови отпадъци и ще се даде възможност част от рециклираните строителни материали да се използват отново в строителството;

Популяризиране на ползите от употребата на утайки от пречистване на отпадъчни води сред по големите земеделски производители;

Необходимо е въвеждане в експлоатация на инсталация за сортиране на битовите отпадъци, генерирани на територията на сдружението.

Затворени и рекултивирани са градски и селски сметища, забранено е изхвърлянето на отпадъци, но периодично възникват микросметища поради неспазване на забраните, за които се налага почистване. Необходимо е засилване на усилията по посока превенция на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

Нормата на натрупване на отпадъци е по-висока от средната за страната дори и при калкулиране на тежестта от туристическия сектор. Необходимо е да се предприемат мерки за ограничаване на обема на генерирани отпадъци.

Делът на депонираните отпадъци от общо генерираните отпадъци продължава да е висок. Необходимо е предприемане на мерки за създаване на условия за повишаване на дела на рециклираните отпадъци. Морфологичният анализ показва, че все още са високи стойностите на отпадъците от пластмаса, градинските отпадъци, хартията и картоната. Дребната фракция вероятно с органичен произход през лятото също е с висок дял. Общината изостава с въвеждането на система за разделно събиране на отпадъци и в изпълнението на нормативно заложените целеви нива. Условия за разделно събиране на отпадъци са създадени само в ограничен брой населени места, което обаче е свързано с типа на населените места и броя на жителите в тях. Необходимо е да се предприемат мерки за по-добро оползотворяване на възможностите на системата за разделно събиране.

Някои конкретни действия, във връзка с основните констатирани слабости и възможности за оптимизиране управлението на отпадъците, са:

1. Провеждане на кампании с обществеността в посока намаляване на генерираните отпадъци.
2. Провеждане на кампании с обществеността в посока максимална функционалност на системата за разделно събиране.

3. Провеждане на кампании с обществеността за подобряване на създадената система за събиране на битови и строителни отпадъци и прекратяване на практиките по нерегламентирано изхвърляне.
4. Оптимизиране на системата за контрол на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.
5. Създаване на условия за разделно събиране, които да обхванат 100% от населението.

4.2. АКУСТИЧНА СРЕДА И ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ

Съгласно разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС) "шум в околната среда" - е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ и упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху шума, излъчван от инсталациите и съоръженията от промишлеността.

Екологичен проблем в урбанизираните райони в последно време е акустичното замърсяване на околната среда, причинено от шума, съпътстващ нормалната човешка дейност. Вредното въздействие на шума зависи преди всичко от неговата сила, честота, продължителност, вид на трептенията и източник. Според вид на трептенията шумът се класифицира като непрекъснат, импулсен, смесен; според честотната характеристика бива нискочестотен, средночестотен, височестотен, а според източниците, у нас е прието шумът да се класифицира като:

Шум от промишленост - от предприятия, цехове и работилници и др. приравнени към тях, от строителство. Този тип източници спадат към статичните.

Транспортен шум - от автомобилен транспорт, трамваи, метро, железопътен и авиотранспорт, пристанища и пр. Този тип източници спадат към динамичните.

Вътреквартален шум – битов шум от паркинги и гаражи, от сметосъбиращи коли, детски и спортни площадки, училища, детски градини, от магазини, ресторанти, барове, клубове и други обществени заведения, причисляващи се към динамичните.

Община Разлог не попада в условията на ЗЗШОС за изготвяне стратегическа карта за шума в околната среда (каквито следват за агломерации над 100 000 души), липсват представителни и подробни данни за нивата на шума и източниците на шум за различните населени места и квартали. Не се извършва нито постоянен, нито регулярен мониторинг на шумовото замърсяване. Но е известно, че като цяло най-сериозни замърсители на акустичната среда в общината са основно от втория тип – транспортен шум и от третия – вътреквартален шум.

Транспортният шум се генерира преди всичко от автомобилния трафик - автобуси, леки и товарни автомобили. За него е характерна флукуалност, периодичност, променлива интензивност, трептенията на отделните източници са различни по честота и сила. С най-висока интензивност шумът от автомобилния трафик се проявява около транспортните трасета, основно през работно време и делнични дни.

Факторите, които влияят върху степента на шумовото замърсяване от автотранспорта са интензивността на транспортния поток и процентния състав на товарните МПС, автобусите и леките автомобили, застрояването и лесотехническите мероприятия, разположението на пътищата и транспортните артерии.

През годините в община Разлог се наблюдава завишение на интензитета на шумовите нива около транспортните пътища. Поради своята натовареност особено през пролетно, лятно и есенно време, сериозен източник на шум на територията на общината, е преминаващият Републикански път II-19, свързващ Симитли – Разлог – Банско.

Натоварването по останалите пътища от транспортната схема е по-малко. Няма данни пътищата от общинската пътна мрежа да генерират шум над хигиенните норми. Съществен фактор за поддържането на оптимални нива на шум за този тип пътища е поддържането на пътната настилка. В тази връзка регулярно в общинския бюджет на Община Разлог се залагат средства за ремонти на общинската пътна мрежа. Източниците на финансиране са както общинския бюджет, така и оперативните програми на ЕС, за които има одобрени проекти и други източници.

Липсват данни за превишаващи нивата шумови замърсявания от автомобилен трафик по пътища от градската мрежа. Основно този тип шум е причинен от начина на каране на автомобилите - движение в режим на тръгване и спиране и неспазване на ограниченията за скорост, както и интензивността на трафика и състоянието на пътната настилка.

Вътрекварталният шум е вторият по значимост замърсител на акустичния фон. Той е импулсен, непостоянен по честота, сила и посока, с по-ниски стойности, но с по-голяма повтораемост и въздействие. Тъй като в града преобладава ниско строителство шумът е значително ограничен, шумът е с ниска интензивност и степен на вредно въздействие. Ниското строителство обаче позволява по-широко разпространение на звуковите вълни и вредно въздействие и на по-големи разстояния. В жилищните квартали битовият шум е с по-високи нива в извънработно време, но те са сравнително ниски по отношение на централната част. За общината е характерна сезонност и при този тип шум като нивата се повишават през пролетта и лятото и почти изчезват през есента и зимата.

Шумът излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните спортни обекти, разположени в непосредствена близост до жилищните сгради. В жилищните райони, по данни на Общината, шумът е с нива около 45-50 dB, което е в рамките на допустимите гранични норми определени от Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда.

Към момента на територията на общината не се извършват интензивни строителни мероприятия и поради това не се генерира сериозен строителен шум. Освен това този вид шум е ограничен по време (предимно в светлата част на деня) и е с невисок интензитет.

Шумовата обстановка на територията на община Разлог е формирана от селскостопанска дейност в жилищните територии и в стопански дворове; автомобилния транспорт, движещ се по републиканските и общинските пътища, както и по улици в населените места. В личните стопанства, жителите на общината използват

малогобаритна селскостопанска техника и механизация като мото- култиватори, помпи, мелещи, режещи и пробивни машини. Използват се също и ръчни ударни (чукове, брадви) и режещи (циркуляри, ъглошлайфи) универсални инструменти при индивидуално извършване на ремонти и строителство в домакинства. Съвременното селско стопанство прилага механизирани дейности. Специализирани машини и инструменти в обработката на почвата и отглеждането на растенията се задвижват основно от двигатели с вътрешно горене. Високите мощности на тези машини са причина за значителните нива на шумовите емисии. Излъчваният шум е широколенов, с променливо ниво, разпространяващ се сред голяма територия, дълготраен по действие в рамките на деня, но непостоянен, с малка повтораемост в годишен мащаб.

Промисления шум е периодичен (импулсен), основно в средните честоти и в зависимост от производството може значително да надвишава допустимите нива. По данни на РИОСВ – Благоевград за Община Разлог няма установени нива на наднормен шум, излъчван в околната среда от промишлените източници за последните години. Характерното разположение на промишлената зона в гр. Разлог, обособена в нежилищни територии, до голяма степен снижава въздействието на производствения шум върху гражданите.

Съгласно чл. 18 от Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Благоевград контролира промишлени обекти, източници на шум в околната среда, с цел спазване на граничните стойности за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда. На територията на община с издадено комплексно разрешително е само Регионално депо за неопасни отпадъци – Разлог.

През 2019 г. са извършени СПИ на показателите на шум, излъчван в околната среда от дейността на Регионално депо за неопасни отпадъци – Разлог, валидни за 2019 г. и 2020 г. съгласно периодичността за наблюдение на показателите на шум в условие 12.2.1. от КР. Измерванията са проведени по границата на площадката и място на въздействие, като резултатите показват спазване на граничните стойности на нивата на шум (дневни, вечерни и нощни).

ИЗВОДИ: Като най-значителен източник на шум в общината може да се отбележи автомобилният транспорт по главните пътни артерии, свързващи общинския център и останалите населени места, както и шума от земеделския инвентар.

Препоръки, които биха могли да се вземат предвид за предприемане на действия по ограничаване на акустичното замърсяване са:

1. Извършване на регулярно измерване на нивата на шумова замърсеност в различните зони на града и преди всичко в жилищните зони в близост до транспортните артерии;
2. Извършване на периодични (на по-голям интервал) замервания на нивата на шума от промишлени източници.

3. Екраниране транспортния шум с мрежа от многоетажна растителност и чрез озеленяване с храсти и дървета разположени шахматно. Засаждане на повече дървета близо до пътните артерии.
4. За местата, на които не може да се извърши озеленяване или нивата на шума са прекалено високи - екраниране на транспортния шум с пана.
5. Продължаваща поддръжка на състоянието на пътната мрежа чрез собствено и проектно финансиране.
6. Подобряване на организацията на движението и ефективен контрол за спазване ограничението на скоростта на движение на МПС в рамките на населените места в общината.

4.3. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА

Радиацията най-общо е процесът на излъчване на вълни и частици от различните обекти. От гледна точка на въздействието върху човека и околната среда се различават два типа радиация – йонизираща радиация (йонизиращи лъчения) и нейонизираща радиация (нейонизиращи лъчения). Йонизиращите лъчения имат свойството да откъсват електрони от атомите и да ги йонизират и така влияят върху клетките на живите организми, вкл. и човека, като могат да нанесат поражения с летален характер. Нейонизиращите лъчения включват лъченията от електромагнитния спектър, които не са способни да рушат и променят атомния строеж на клетките на живите организми, но също оказват съществено влияние върху околната среда и здравето на хора и живи организми.

4.3.1. ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

Излагането на йонизиращи лъчения води до облъчване, което над определени допустими норми може да формира една животозастрашаваща вреда. Съгласно Наредба за основните норми за радиационна защита на МС от 2012 г. се различават ефективни дози радиационно облъчване приложими в общия случай и при хора, обичайно изложени в своята работа на радиационни йонизиращи лъчения. За професионално облъчване границата на годишната ефективна доза е 20 μSv за всяка отделна година. Границите на годишните еквивалентни дози, като се спазва границата за ефективните дози от 20 μSv са 20 μSv за очната леща, 500 μSv за всеки 1 кв. см. от кожата и 500 μSv за дланите, подлакътниците на ръцете, за стъпалата и за глезените. Границата на годишната ефективна доза за всяко лице от населението е 1 μSv . Границите на годишните еквивалентни дози, като се спазва границата за ефективните дози от 1 μSv са 15 μSv за очната леща и 50 μSv за всеки 1 кв. см. от кожата. При екстремни ситуации може да се допусне облъчване с по-големи дози като ефективната доза за едно лице не трябва да бъде повече от 50 μSv за една отделна година и повече от 200 μSv общо за 10 години.

Облъчването с йонизиращи лъчения е резултат от излагането на естествения радиационен фон и на техногенна радиация.

Естественият радиационен фон е радиационно поле, което се дължи на естествени природни източници на йонизиращи лъчения. Такива са космическото

лъчение – слънчево и галактическо лъчение, и природните радиоизотопи, чиито състав и разпределение не са променени от човешка дейност (гама-фон). Средната ефективна доза от общото външно и вътрешно облъчване, което се дължи на естествения радиационен фон, е 2,4 mSv годишно.

От специфично значение е нивото на гама-фона, което е различно за всеки регион и се определя от разпространението на естествените радионуклиди (уран, радий, торий и продуктите от техния разпад, както и радиоактивните изотопи на калия, рубидия и др.) в състава на отделните компоненти на околната среда: скали, почви, подземни, речни, езерни и морски води, въздуха, флората и фауната.

В резултат от дейността на човека елементите на околната среда допълнително се обогатяват с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Антропогенните източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон, като може да се посочат следните:

- отпадъчните води и отбитата скална маса при миннодобивната дейност на тежки и редки метали;
- газоаерозолните изхвърляния от обектите на атомната енергетика и топлоенергетиката;
- сгурията и пепел от топлоцентралите, работещи с твърдо гориво;
- минералните торове, получени от някои фосфорити;
- строителните материали.

Естественият радиационен фон на Община Разлог се определя скалната основа на района, от характеристиките на земеделските, горските и необработваеми площи на територията ѝ.

Министерството на околната среда и водите извършват постоянни наблюдения за стойността на радиационния гама-фон чрез Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон по утвърдена мрежа от пунктове и периодичност. Тя има за цел своевременно да установи инцидентно повишаване на радиационния гама-фон на територията на страната.

Радиоактивността на земята се нарича «естествена», за разлика от създадената от човека «изкуствена» радиоактивност. Всички живи организми, включително и човекът са подложени на нейното влияние. Естествената радиоактивност има два компонента: земна и космическа. Земната компонента се дължи на естествените радиоактивни елементи главно от уран-радиевия и ториевия редове, както и на радионуклида калий-40. Тези елементи съществуват навсякъде в природата. Намират се в почвената покривка, в различните видове скали и речните наноси.

Естествения радиационен гама-фон е конкретна физична характеристика на околната среда, характерна за всеки пункт, област и регион.

Дозовото натоварване на населението от природни източници на радиоактивност във всеки отделен пункт на земната повърхност се дължи основно на:

- концентрацията на радон във въздуха – 54%
- космическото лъчение – 16%
- съдържанието на калий 40 в елементите на околната среда – 13%

Радиационното състояние на почвите, дънните утайки и отпадъчните продукти от дейността на обекти - потенциални замърсители е оценено посредством анализ на

проби от пунктове, попадащи в мониторинговата мрежа на страната и проби от точки извън мрежата. Измерените стойности се сравняват с фоновите величини, определени от дългогодишни наблюдения.

В резултат от дейността на човека елементите на околната среда допълнително се обогатява с естествени и техногенни радионуклиди.

Наблюденията както през 2019 г., така и през 2020 г. на територията на РИОСВ – Благоевград показват, че радиационния гама-фон е в границите на характерния естествен-гама фон за региона като не са регистрирани превишения.

В землището на село Елешница, община Разлог, област Благоевград се намира урановорудно находище. В района на находището се разкриват палеогенски отложения, лежащи върху подложка от високоморфни скали и палеозойски гранитоиди. Седиментите в периферията са делувиялно-пролувиални, а в централните части са наносно-езерни. Те са представени от горноеоценски конгломерати, брекчоконгломерати, по-рядко пясъчници и от олигоценски пясъчници, аргилити, рядко битумулити и прослойки от въглища, прослаяващи се на юг с вулканогенни скали. На запад частично са покрити с неогенски отложения. Урановите руди се разполагат в по-горните части от палеогенския разрез – предимно в дребнозърнести пясъчници и алевролити от алувиално-езерен тип. Рудните тела са лещовидни и пластовидни, а в конгломератите – гнездовидни.

Хвостохранилището е изградено в землище на с. Елешница, община Разлог и е с обща площ от 350 дка, като към момента същото е закрито и рекултивирано.

С постановление на Министерския съвет №74 от 1998 г. за ликвидиране на последствията от добива и преработката на уранова суровина организацията и контрола на дейностите по техническата ликвидация, по техническата и биологичната рекултивация и изпълнението на свързаните с това дейности по водовземане, пречистване, заустване и мониторинг на води, както и всякакъв друг вид мониторинг за ликвидиране на последствията от проучването, добива и преработката на уранови суровини в обектите е възложена на „Екоинженеринг – РМ“ ЕООД гр. София, с принципал (понастоящем) министъра на икономиката. От страна на МОСВ са съгласувани работни проекти за техническа и биологична рекултивация на сондажите. Техническата рекултивацията на сондажите е приета от Държавна примателна комисия (акт16).

С Постановление №195 на МС от 26.09.2000 г. за техническа ликвидация, консервация и преодоляване на вредните последици при прекратяване или ограничаване на производствената дейност във въгледобива и Постановление №140 от 23.07.1992 г. за реструктуриране на рудодобива и поэтапно закриване на неефективни производствени мощности, организацията по проектирането, изпълнението и контрола на дейностите по техническа ликвидация и консервация за обектите на въгледобивните дружества, включени в списък, утвърден от министъра на икономиката и обнародван в ДВ; техническа и биологична рекултивация и поддържане на рекултивирани терени; пречистване и опазване на повърхностни и подземни води; строителство, научно изследователска дейности, свързани с отстраняването на последствията върху околната среда, в резултат на експлоатация на мини, кариери и други рудодобивни дружества, мониторинг е възложена на „Еко антрацит“ ЕАД гр. София.

От ежегодния мониторинг е видно, че са ликвидирани екологичните последствия от добива на уран.

Таблица: Радиационни измервания на почви - Обект „Елешница през 2020 г.

№ по ред	Пункт, описание на пробата	Уран 238 Bq/kg	Радий 226 Bq/kg	Торий 232 Bq/kg	Калий 40 Bq/kg	Олово 210 Bq/kg	Торий 230 Bq/kg	Цезий 137 Bq/kg
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	с. Елешница – НОП /ФП/	57	75	61	759	73	-	20,0
2.	гр. Разлог – НОП /ФП/	42	44	74	887	43	-	4,4
3.	с. Добринище НОП /ФП/	63	63	87	1278	49	-	21,3
4.	р. Златарица преди МДП „Дружба” /ДУ/	43	40	50	954	48	-	1,7
5.	р. Златарица преди вливане в р. Места. /ДУ/	199	82	58	940	48	-	1,8
6.	р. Места преди ПХП „Звезда” /ДУ/	96	67	71	717	81	-	14,2
7.	р. Места след обект „Елешница”	62	68	72	776	66	-	5,5
8.	„Вълче дере” след хвостохранилището /ДУ/	171	176	63	831	111	-	3,1
9.	„Женско дере” под с. Елешница /ДУ/	87	123	50	910	99	-	1,4
10.	МДП „Дружба” – почва от района на кариера „Копитото”	267	563	46	841	374	-	28,5
11.	МДП „Дружба” – почва от района на шахта „Поляне”	119	246	50	883	186	-	2,2
12.	ПХП „Звезда” – почва от района на завода	1090	696	53	925	474	-	19,0

Повече от анализираниите през 2020 г. проби (12 бр.) от необработваеми почви и дънни утайки показват характерни фоновы стойности на изследваните естествени радионуклиди. Завишени съдържания на радий-226, уран-238 и олово-210 (от 5 до 10 пъти над фоновата стойност) са установени при проби от кариера „Копитото”, „Вълче дере след хвостохранилището“ и района на завод „Звезда”.

Таблица: Радиохимичен анализ на водни проби - Обект „Елешница” през 2020 г.

№ по ред	Пункт, описание на пробата	Обща бета активност Bq/l	Съдържание на уран mg/l	Съдържание на радий-226 mBq/l	Обща алфа активност Bq/l
1.	р. Златарица преди МДП „Дружба”	0,1	-	-	0,06
2.	р. Златарица преди вливане в р. Места	0,5	0,053	-	0,86
3.	р. Места преди ПХП „Звезда”	0,06	-	-	0,07
4.	р. Места след обект „Елешница”	0,04	-	-	<0,04
5.	„Вълче дере” след хвостохранилището	0,8	0,11	-	2,38
6.	„Женско дере”	0,1	0,01	-	0,4
7.	Изход на пречиствателна станция „Вълче дере”	0,13	0,012	<50	0,14
8.	Вода от шолна „Грудин дол”	0,67	0,088	<50	1,83
9.	Вода от шолна 9	13,5	1,98	221	53,5
10.	Вода от шолна 54	0,51	0,069	-	1,62
ПДК Наредба № 1 – ликвидиран уранодобив		2,00	0,30	500	0,5

Проблеми при замърсяване на водите с руднични води - при контролната проверка на съоръжението през 2020 г. от РИОСВ-Благоевград не е установено да постъпват в същото отпадъчни води. Около него са изградени стоманобетонени канали и тунели, чрез които повърхностните води се улавят и се вливат в р. Златарица.

Техническото състояние на стените и прилежащите им хидротехнически съоръжения (тунели, канали, шахтов преливник и др.) се проверява два пъти годишно от "Екоинженеринг - РМ" – ЕООД и един път годишно по договор с външна фирма, за което на обекта са налични технически доклади. Взети са и проби на отпадъчни води на изход от пречиствателно съоръжение за отпадни води /ПСОВ/ „Звезда”, пречистващо дренажите, замърсени води от хвостохранилището по показателите за контрол, заложи в Разрешителното за заустване, както и по допълнително възложени с писмо на БД „ЗБР“. Вече пречистените отпадъчни води се заустват във Вълче дере. От извършените анализи не е установено неспазване на индивидуалните емисионни ограничения по показателите за контрол. Дружеството като титуляр на издадено Разрешително за заустване изпълнява задълженията за провеждане на ежемесечен собствен мониторинг на заустваните отпадъчни води. Резултатите от изпитване се представят своевременно в РИОСВ –Благоевград. Не се установява неспазване на ИЕО по показателите, заложи в Разрешителното. От страна на РИОСВ - Благоевград обекта се контролира два пъти годишно, като контрола включва и пробовземане на отпадъчни води на изход от ПСОВ, преди заустване във Вълче дере. (източник Годишен доклад за състояние на ОС 2020 г.)

Според данните в публичния регистър на Агенцията за ядрено регулиране за лицата, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения за територията на община Разлог са издадени два лиценза, видни в таблицата по-долу. И двата лиценза са за обекти, използващи йонизиращи лъчения за медицински цели .

Таблица: Издадени лицензи за дейност с Източници на йонизиращи лъчения в община Разлог

Дата на издаване	Дата на валидност	Юридическо/ физическо лице	Разрешена дейност по чл. 15, ал. 3
20.07.2018 г.	20.07.2028 г.	„Многопрофилна болница за активно лечение – Разлог“ ЕООД	за използване на източници на йонизиращи лъчения за медицински цели
14.10.2019 г.	18.08.2024 г.	„Самостоятелна медико – диагностична лаборатория ОРТО-ЛАБ“ ЕООД	за използване на източници на йонизиращи лъчения за медицински цели

Източник: Агенция за ядрено регулиране

Обектите се контролират от РЗИ минимум един път в годината. От направените измервания за проникващо рентгеново лъчение е установено, че извън процедурните помещения стойностите на рентгеновото лъчение съвпадат с фоновото, т.е. няма влияние.

В района няма обекти, работещи с радиоактивни вещества и не са издавани разрешения за работа с източници на йонизиращи лъчения. Няма и промишлени източници на йонизиращи лъчения.

4.3.2. НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

Нейонизиращи (електромагнитни) полета и лъчения съществуват естествено в природата. През последните години в световен мащаб се наблюдава увеличаване на броя и видовете източници на електрически и магнитни полета (ЕМП), използвани в бита, за производствени, търговски и медицински употреби. Такива са радиото, телевизията, мобилните апарати, компютрите, различните видове електродомакински уреди, радары и др.

В зависимост от честотата нейонизиращите лъчения се подразделят на: статично електричество, постоянно магнитно поле, радиочестотни лъчения, микровълнови лъчения, инфрачервени лъчения, видими лъчения, ултравиолетови лъчения, лазерни лъчения. Значимостта на източниците на нейонизиращи лъчения от гледна точка на санитарно хигиенните характеристики на околната среда се определя преди всичко от тяхната мощност, честота на излъчване, разпространение и обичайна дистанция на ползване. При употреба на по-малка дистанция, излъчването и поглъщането могат да са стотици или хиляди пъти по-високо. Домакинските уреди с радио и свръхвисокочестотни вълни (радио и телевизионни приемници, микровълнови печки, компютри и пр.) макар и не толкова мощни, са значими източници поради малката дистанция на ползване.

Много по-мощни и с по-голямо въздействие, макар и по-ограничени като разпространение, са радио и телевизионни станции, базови станции на мобилни оператори, радарни инсталации, високоволтови електропроводи, специализирана медицинска апаратура и пр. При тях е характерно, че по-ниската честота на излъчване е съпроводена с абсорбиране от страна на хората в периметъра на повече енергия. Така, при приблизително еднакви нива на експозиция, тялото абсорбира (поглъща) до пет

пъти повече енергия, излъчена от радио и телевизионни предаватели, в сравнение с тази от базовите станции.

На територията на Община Разлог като най-мощни източници следва да се посочат: електропреносната мрежа, радиокомуникационните и локаторни инсталации.

Съгласно Закона за здравето, нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактори на жизнената среда и подлежат на контрол, а обектите, източници на нейонизиращи лъчения са обекти с обществено предназначение, които подлежат на държавен здравен контрол, а също така и на регистрация.

РЗИ-Благоевград извършва мониторинг от 2015 г. на обекти: сгради (помещенията) и прилежащите терени на детски, учебни и лечебни заведения и 10 % от всички останали обекти, източници на нейонизиращи лъчения, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради (централна градска част и жилищни комплекси) на територията на област Благоевград.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА РАЗВИТИЕ:

Като цяло по отношение на йонизиращите и нейонизиращи лъчения в община Разлог не са налице проблеми или заплахи за околната среда и населението. Не са налице опасни източници на йонизиращи лъчения, а контролът на източниците на нейонизиращи лъчения е съобразен с нормативната база и се извършва регулярно. По отношение на въздействието от лъчения от източници на йонизираща и нейонизираща радиация не се отчита необходимост от промяна на досегашните практики на Община Разлог и контролиращите органи.

5. УПРАВЛЕНСКИ ФАКТОРИ

5.1. СТРУКТУРА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ДЕЙНОСТИ СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Община Разлог има добре изградена административна структура с необходимия човешки ресурс и капацитет за изпълнение на настоящата програма, съгласно действащия Устройствения правилник на Общинска администрация – Разлог.

Управленската система на Община Разлог се състои от кмет, секретар и двама ресорни заместник кметове. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на неговата дейност.

Еднолични органи на общинската власт по опазване на околната среда са кметът на общината и кметовете или кметските наместници на населените места и отдел „Екология, чистота и земеделие“.

Кметът на общината е орган на изпълнителната власт в общината, който е отговорен за изпълнението и иницирането на местните политики в т.ч. и касаещите опазването на околната среда. Той е избран мажоритарно с мандат от 4 години. Неговата дейност се подпомага от един секретар и двама заместник-кметове.

Законът за опазване на околната среда, определя на фигурата на кмета следните задължения:

- Информирание на населението за състоянието на околната среда;
- Разработване и контролиране на планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- Организиране на управлението на отпадъци на територията на общината;
- Осъществяване на контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- Организиране и контролиране на чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и междуселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- Определяне и публично оповестяване на лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, както и контролирането на изпълнението на техните задължения;
- Организиране на дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- Определяне на длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;
- Определяне на лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда. Кметът е длъжен да разработва и изпълнява: „Програма за опазване на околната среда“ и „Програма за управление на отпадъците“. Ежегодно в срок, кметът представя в Областна администрация – Благоевград и РИОСВ – Благоевград отчет за изпълнение на двете програми.

Кметът има ангажимент и към осигуряването на защитата от шума в околната среда, което е уредено, чрез Закона за защита от шума. Законът вменява на фигурата на кмета следните задължения:

- Упражняване контрол по спазване на Закона;
- Организиране и регулира движението на автомобилния транспорт;
- Извършване на измервания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ, при необходимост.

Законът за водите, дефинира на фигурата на кмета на Общината следните задължения и отговорности:

- Осъществяване на контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- Изграждане и поддържане на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избор на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организиране и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организиране на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- определяне на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- определяне на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Съгласно Закона за лечебните растения Кметът на общината:

- Трябва да организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- Трябва да издава разрешителни за бране на билки от земи общинска собственост.

Функциите на Общинския съвет са:

- определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация.

Правомощия на заместник – кметовете на общината

1. Правомощия на Заместник – кмет „Икономическите и правни въпроси”:

- Ръководи, организира и координира дейността на отдел “Общинска собственост и транспорт”, отдел „Екология, чистота и земеделие”, отдел „ТСУ”, отдел ”Евроинтеграция ”, отдел „Обществени поръчки” , отдел „Финансово счетоводни дейности”, отдел „Административно и информационно обслужване”, отдел „Канцелария” и Дирекция „ Приходи” ;

- Участва в разработването и провеждането на цялостната политика на общината.
- Упражнява текущ контрол върху целесъобразното и законосъобразно разходване на бюджетните и извънбюджетни средства на всички нива по функции, дейности и параграфи.
- Контролира изготвянето на проектобюджета на Общината, набирането на бюджетни средства, както и спазването на приоритетите по разходването им. Контролира отчитането на приходите по бюджета.
- Организира и контролира отчитането на капиталовите разходи и всички целеви средства на Общината.
- Контролира реализирането на инвестиционната политика в интерес на населението на Общината.
- Контролира дейността на търговските дружества, собственост на Общината и такива с общинско участие вкл. формирането, преобразуването и ликвидирането им. Контролира дяловете в търговските дружества на Община Разлог.
- Участва в постоянните и временни комисии по решение на Общински съвет и Кмета на общината.
- Контролира изготвянето на общински транспортни схеми и транспортното обслужване.
- Контролира подготовката по придобиването, управлението и разпореждането с общинско имущество на територията на общината.
- Контролира организирането на рекламната дейност на територията на общината.
- Координира и контролира провежданата политика на Общината в областта на селското стопанство, както и управлението и контрола на земеделските земи;
- Координира и контролира дейността в областта на земеделието и горите;
- Организира и контролира разработването на концепции и програми за опазване на околната среда, дейността по третиране на твърди битови отпадъци, поддържане на зелените системи, опазване чистотата на въздуха.
- Участва в разработването на Годишна програма за изпълнение на приоритетите за развитие на община Разлог по заложените мерки в Общинския план за развитие.
- Съгласува заповеди, решения, конкурсни или тръжни документи.
- Координира и контролира изготвянето на общите и подробните устройствени планове;
- Контролира издаването на разрешения за строеж и за аварийни разкопавания на улици и други площи.
- Ръководи дейността по архитектурно-строителния контрол в общината;
- Ръководи и контролира разработването на целеви програми по изграждането и поддържането на обекти от техническата инфраструктура на общината;
- Ръководи изготвянето, приемането и реализацията на плана за капиталното строителство на обекти с общинско значение;

Програма за опазване на околната среда на Община Разлог за период 2021-2026 г.

- Участва в разработването на програми и проекти на Община Разлог по Национални и международни програми.
- Координира контрола по проучвателните работи, съгласуването на всички проекти за строителство и преустройство на територията на общината.
- Организира и контролира изготвянето на програми за изграждане на техническата инфраструктура, благоустрояването и организация на движението.
- Координира упражняването на превантивен контрол по строителството на територията на община Разлог.
- Организира и координира планирането, програмирането и управлението на финансовите инструменти на Европейския съюз, както и на други международни и Национални фондове за Община Разлог.
- Координира дейностите на общината с неправителствения сектор на местно, регионално и национално ниво по отношение на политика за партньорско участие по програми и проекти, финансирани от европейските, Национални и международни фондове.
- Изпълнява и други функции, определени със заповед на Кмета на Община Разлог.

2. Правомощия на заместник – кмет по „Социални дейности“:

- Ръководи, организира и координира дейността на дирекция "Хуманитарни дейности".
- Участва в разработването и провеждането на цялостната политика на общината в сферата на социалните дейности, здравеопазването, образованието, културата, младежки дейности и спорт.
- Организира и контролира цялостната дейност на учебно – възпитателните, културно - историческите и спортни обекти. Контролира цялостната дейност на социални и лечебни заведения.
- Участва в оптимизиране структурата на учебните, детски, спортни заведения в съответствие с потребностите на общината.
- Работи за оптимизиране структурата на социални и лечебни заведения, в съответствие с потребностите на общината.
- Участва в разработването и практическата реализация на Стратегия за закрила на децата в Община Разлог, Стратегия за равните възможности за хората с увреждания, Стратегия за психично здраве, Стратегия за социалните услуги на територията на общината, Програми за превенция на наркоманиите и др.
- Контролира изпълнението на Национални програми за осигуряване на заетост.
- Организира и контролира дейностите по прилагане на държавните образователни изисквания и нормативи в общинските училища, заведения за предучилищно възпитание и обслужващите звена. Организира и контролира условията за столово хранене, обществения, отдих, спортна база и транспорт за децата и учениците. Създава условия за нормалната им и ефективна работа.

- Координира дейността на културните организации по създаването, разпространението и опазването на културните ценности, съхраняването и поддържането на паметниците на културата, традициите и обичаите.
- Контролира работата на общинските културни институти и читалищата и, на тези със смесено финансиране.
- Организира и контролира изпълнението и разпределението на общинския бюджет на учебно – възпитателните, културните, социалните и спортни заведения.
- Организира и контролира разработването на програми за национални и Общински празници, фестивали.
- Осъществява културния обмен и сътрудничество с други институции и общини.
- Контролира управлението и използването на специализирания сграден фонд, използван за културна дейност.
- Контролира спазването на Закона за вероизповеданията на територията на общината, също и воденето на Регистъра на вероизповеданията.
- Контролира и съдейства за извършването на мониторинг на паметниците на културата и актуализиране списъците на културно – историческото наследство.
- Следи за развитието на читалищното дело на територията на общината.
- Контролира изпълнението на решенията на Общинския съвет Разлог, касаещи социалните дейности, здравеопазването, културата, туризма, учебно – възпитателните, младежки и спортни дейности .
- Ръководи МКБППМН .
- Участва в постоянни и временни комисии по решение на общинския съвет и Кмета на общината.
- Съдейства за събиране и предоставяне на информация за проекти, представляващи интерес за развитието на общината в областите, за които отговаря.
- Съдейства за мултиплициране на информацията по проекти в областите на образованието, културата, социалните ,младежките и спортни дейности.
- Организира обмен на опит и внедряване на добри практики в работата на администрацията в областта на образованието, социалните дейности, здравеопазването, културата, младежки и спортни дейности.
- Участва в разработването на Годишна програма за изпълнение на приоритетите за развитие на община Разлог по заложените мерки в Общинския план за развитие.
- Изпълнява и други функции, определени със заповед на Кмета на Община Разлог.

Ключови експерти:

Звено „Вътрешен одит” – численост 2 бр. – то е на пряко подчинение на Кмета на общината и осъществява дейностите по вътрешен одит. Подпомага община Разлог за постигане на целите ѝ. Една от основните задачи, имащи отношение и към околната

среда е да докладва на кмета на общината резултатите от одитните ангажименти и всички значими въпроси, породени от тях, дадените препоръки и предприетите действия за подобряване дейността на организацията.

Главният архитект изпълнява важни функции, имащи пряко отношение със състоянието на околната среда, а именно: ръководи и координира дейностите по устройственото планиране, проектирането и строителството на територията на община, издава административни актове, съгласува и одобрява идейни проекти, технически проекти, работни проекти, инвестиционни проекти, издава удостоверения за въвеждане в експлоатация на строежи и други съгласно Закона за устройство на територията.

Секретарят на общината ръководи администрацията като организира, координира и контролира функционирането на административните звена за точното спазване на нормативните актове и отговаря за планирането и отчетността при изпълнение на целите на администрацията. Участва в логистичните и комуникационните дейности в процеса на реализация на политики, имащи отношение към опазването на околната среда, подпомагайки общинското ръководство.

Общинска администрация Разлог в структурно отношение се състои от Обща и специализирана администрация.

Общата администрация е структурирана в една дирекция:

- Дирекция „Административно обслужване и финанси” – численост 23 бр. служители. Тя включва:
 - Отдел “Канцелария”, Отдел „Финансово счетоводни дейности”;
 - Отдел „Административно и информационно обслужване” и „Връзки с обществеността”.

Специализирана администрация е структурирана в три дирекции:

- Дирекция „Икономически дейности, благоустрояване и екология” – численост 54 бр. служители;
- Дирекция "Хуманитарни дейности" - численост 20 бр.;
- Дирекция „Приходи” – численост 8 бр..

В състава на Дирекция „Икономически дейности, благоустрояване и екология” е влиза Отдел „Екология, чистота и земеделие” с численост 22 служители и същият има пряко отношение по изпълнението на настоящата програма. В Устройствения правилник за дейността на общината са заложили следните задължения:

- Осъществява политиката на Община Разлог в опазването на околната среда.
- Прилага на практика нормативните документи, касаещи опазването на околната среда.
- Участва в процеса на планиране, проектиране и изграждане на обектите и дейностите по околната среда.
- Участва в разработването, провеждането и контрола на дейностите, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на Община Разлог.
- Координира дейностите по компонентите на околната среда на територията на общината.

- Участва в изготвянето на програми, стратегии и планове за устойчиво развитие по отношение на околната среда и оздравяването на селищната среда и дава предложения за Инвестиционната програма на общината.
- Упражнява контрол по опазване на околната среда.
- Осъществява действия и контрол по опазването на земите, застрашените растителни и животински видове, опазването на природата и природните феномени, опазването, ползването и управлението на защитените територии.
- Участва в процеса на планирането, осигуряването на финансовата обезпеченост, подготовка на проектите и дейностите, свързани с "Опазването и използването на водите".
- Организира подготовката и изпълнението на дейностите по Закона за водите, които са компетентност на общината.
- Координира дейността на общинската администрация в областта на опазването на околната среда с РИОСВ, РЗИ, БАБХ, РДНСК, ОДП, както и с:
 - неправителствени екологични и природозащитни организации и движения;
 - научната общност /висшите училища и университети/, частните и държавни фирми, неправителствените организации и със специалисти в областта на опазването на околната среда.
- Участва в дейностите по планирането, проектирането и изграждането на обектите и дейностите, свързани с "Управлението на отпадъците" – "Събиране, транспортиране на отпадъците от гр. Разлог и в кметствата на територията на общината.
- Осъществява контрол на дейността по поддържане на чистотата на площите за обществено ползване - улици, площади, тротоари, алеи и др. на територията на община Разлог.
- Планира и обезпечава населените места с необходимите съдове за битови отпадъци. Участва в изготвянето на графици за почистване на обществени територии, площади, тротоари, алеи – метене, измиване, сметоизвозване, снегочистване и др., както и контролира изпълнението.
- Контролира дейностите по обезвреждане на отпадъците.
- Информира и разяснява обществеността по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите, свързани с тях, чрез средствата за масова информация или по друг подходящ начин.
- Упражнява контрол на дейностите по третиране на твърдите отпадъци.
- Осъществява контрол по "Опазване на околната среда" и прилагане на националното и местното законодателство.
- Заверява регистри за търговия с отпадъци, отломки от черни и цветни метали и сплавите им и вписва в нарочен регистър търговците.
- Набира информация и координира взаимодействието между местната и централна власт за хода на изпълнението на селскостопанските дейности в рамките на Общината.

- Извършва справки и въз основа на тях заверява документи за земеделски производител.
- Осъществява взаимодействие между Общината и Областна дирекция „Земеделие“, Общинска служба „Земеделие“, гр. Разлог, Агенция по Кадастъра - гр. Благоевград и други институции, свързано с установяване на собствеността и актуване на земеделски земи и гори.
- Изготвя предложения до общинския съвет за начина на стопанисване на земеделските земи – общинска собственост.
- Участва в подготовката на търгове за отдаване под наем на земеделски земи след решение на общинския съвет.
- Организира свикването на постоянната общинска епизоотична комисия .
- Провежда политиката на общината в областта на селското стопанство. Подпомага управлението и контрола на земеделските земи.
- Осъществява контрол по спазване на изискванията на Закона за опазване на околната среда, Закона за управление на отпадъците, Закона за лечебните растения, Закона за водите, Закона за опазване на селскостопанското имущество, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за ветеринарномедицинската дейност, Закона за закрила на животните, Закона за почвите и подзаконовите нормативни документи към тях, Наредба № 1/ 10.03.1993 г за опазване на озеленените площи и декоративната растителност/ на МТРС/, Наредбата за регистрация, стопанисване и контрол на кучетата на територията на община Разлог, Наредбата за отглеждане на животни в община Разлог, Наредбата за опазване на обществения ред, безопасността на движението, чистотата и приветливия вид на община Разлог - раздел III.
- Извършва рутинни и инцидентни проверки за замърсявания, изхвърляне на отпадъци, добив на инертни материали, заустване на отпадъчни води, контрол върху състоянието на зелените площи, проходимост на речните корита, състояние на съоръжения и друга контролна дейност във връзка със спазването на нормативните изисквания за опазване на околната среда, селскостопанското имущество и земеделските земи, като съставя констативни протоколи и актове за установяване на административни нарушения.
- Проверява на място молби и сигнали за нарушения, жалби, възражения и др., съставя констативни протоколи за извършените проверки и предоставя събраната информация на началник отдела.
- Участва в съвместни проверки с представители на РИОСВ, РЗИ, БДЗБР, БАБХ, РУП и др. по нареждане на началник отдела.
- Води регистри на констативните протоколи, актове и наказателни постановления.
- Дейности, свързани с планирането, изграждането, поддържането, опазването и развитие на зелената система на Община Разлог.

Дейността на общинската администрация се контролира и утвърждава от Общинския съвет, който включва представители на различни политически партии и на различни по структура и състав териториални и социални общности.

5.2. СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ, АНГАЖИРАНИ С ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

За целите на максимално ефективното изпълнение на своите задачи и ангажименти в областта на опазването на околната среда, Община Разлог си сътрудничи с множество организации: със съседни на нея общини на територията на Област Благоевград, с други публични институции като Областна администрация на Област Благоевград, регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда, с компании, извършващи икономическа дейност на територията на общината, както и с представители на неправителствения сектор.

Основни институции, с които Община Разлог сътрудничи в хода на изпълнението на своята дейност са представени, както следва:

1. На национално ниво:
 - Министерство на околната среда и водите,
 - Министерство на земеделието, храните и горите,
 - Министерство на вътрешните работи,
 - Министерство на регионалното развитие и благоустройството;
 - Министерство на туризма;
 - Министерство на финансите;
 - Министерство на енергетиката;
 - Изпълнителната агенция по околна среда;
 - Управляващ орган на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020
2. На регионално ниво:
 - Областна администрация – Благоевград;
 - Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ Благоевград;
 - РСУО – Сандански;
 - РСУО – Гоце Делчев;
 - РСУО – Петрич;
 - Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Благоевград;
 - Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Благоевград;
 - Териториално поделение държавно горско стопанство ТП ДГС – Разлог;
 - Областна дирекция безопасност на храните ОДБХ – Благоевград;
 - Териториално статистическо бюро - ТСБ – Благоевград.
3. На местно ниво:
 - Община Банско;
 - Община Якоруда;
 - Община Белица;
 - ВиК Благоевград;
 - Районно управление „Полиция“ – Разлог;

- Държавно горско стопанство Разлог;
- Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ гр. Разлог.
- 4. Местен бизнес:
- 5. Неправителствен сектор
- 6. Представители на местната общественост

Община Разлог си сътрудничи с институции и организации с опит в областта на околната среда. Общината работи както с публични така и с частни организации. Утвърдена е и комуникация и координация с гражданите и гражданския сектор в процеса на формиране и изпълнение на политиките за опазване на околната среда, в съответствие с принципите на представителност, прозрачност и отчетност.

Икономически фактори

Особеностите на икономическото развитие на общината се разглеждат като резултат от влиянието на редица фактори от природно, социално и демографско естество. Сред най-важните фактори, оказващи влияние върху състоянието на икономиката, се открояват особеностите на природните ресурси, демографските процеси, степента на изградеността на различни видове инфраструктура, наследените производствени традиции на населението и др. Структуроопределящи отрасли за местната икономика в община Разлог са, преработващата промишленост, селското стопанство, търговските дейности, хотелиерските и ресторантьорски услуги.

Икономически инструменти и финансови инструменти

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика включват стимули за ефективно използване на ресурсите, подпомагане екологосъобразни дейности и практики, ограничаване използването на производствени средства и технологии с вредно въздействие върху околната среда.

Основните принципи на които се базират икономическите инструменти за опазване на околната среда, са:

- Предотвратяване и превантивност – предотвратяването на замърсявания и превантивните мерки за недопускане на увреждане на околната среда са свързани с по-ниски разходи за обществото в сравнение с мерките по почистване и възстановяване на околната среда;
- „Потребителят плаща“ – всеки, който употребява природни ресурси, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им;
- „Замърсителят плаща“ и „Разширена отговорност на производителя“ – всеки, който образува или допринася за образуването на отпадъци или замърсяване на околната среда, трябва да покрие пълните разходи за третиране на отпадъците по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.

Общински бюджет

Приходната част на общинският бюджет се състои от собствени приходи субсидии от Републиканския бюджет, трансфери от Републиканския бюджет и др.

Бюджетните взаимоотношения между Държавния бюджет и общинските бюджет се определят със Закона за държавния бюджет на Република България.

За всяка бюджетна година средствата се предоставят под формата на субсидии – обща допълваща, обща изравнителна, целева субсидия за капиталови разходи и други целеви трансфери. Всяка от субсидиите е предназначена за финансиране на отделни дейности. Общата изравнителна субсидия е за финансиране на местни дейности-издръжка община и други.

Източници на финансиране на проекти в областта на околната среда са Предприятието за управление на дейности по опазване на околната среда и Оперативна програма „Околна среда“. ПУДООС финансира проекти в областта на:

- Управление на отпадъците;
- Изграждане на пречиствателни станции за отпадни води и канализационни мрежи;
- Опазване чистотата на въздуха;
- Биоразнообразие;

За изпълнението на програмите и планове на общината следва да се търсят източници на средства и извън общинския бюджет - Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други.

Все още не много популярен, но важен за бъдещото развитие на българските общини начин за финансиране и изпълнение на публични функции и дейности, е публично-частното партньорство (ПЧП). Неговите форми, структуриране и механизми вече са нормативно уредени със Закона за публично-частното партньорство в сила от 01.01.2013 г. ПЧП едновременно дава възможност за развитие на висококачествени и достъпни услуги от обществен интерес и насърчаване на частните инвестиции в строителството, поддържането и управлението на обекти на техническата и социална инфраструктура и в извършването на публични функции и дейности. ПЧП се урежда, чрез договор между публичния партньор - Община и частния партньор - Инвеститор. ПЧП дава гаранции за защита на публичните активи и ефективно управление на публичните средства, като същевременно се създават работни места, генерират доходи и насърчава предприемачеството.

Ежегодно на интернет страницата на Община Разлог се публикува информация относно годишния бюджет на общината, в т.ч. решения от протоколи на заседания на общински съвет, детайлна информация за планираните приходи/разходи, годишни отчет за бюджета, одитни доклади.

Съгласно годишния доклад за 2020 г.: Най-голям е процента на не-изпълнение на плана в частта Общинските такси и по-специално – „Такса битови отпадъци“ и „Други общински такси“, където при планирани приходи 3 521 038 лв. са събрани 2 946 717 лв. (в абсолютна стойност 574 321 лв.), водещо до не изпълнение на плана с 16%.

РАЗДЕЛ II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT АНАЛИЗ)

SWOT анализът е широко популярен базисен метод за стратегически ситуационен анализ, чрез който се разкрива и прогнозира положително или отрицателно влияние на факторите на външната среда върху разглеждания обект, а също така и неговия вътрешен потенциал за използване на благоприятните възможности за противодействие срещу опасностите, се извърши взаимнообвързаната оценка на вътрешните за дадения регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите) могат да се контролират, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива разглеждания обект.

Селектираният подход за провеждането на оценката се базира на принципите, на които се основава SWOT-анализът. Неговата функционалност се състои в това, че дава възможност за създаване на условия за стратегическо планиране на развитието, както на публични, така и на частни организации. SWOT-анализът се основава на концепцията, че обектът на изследването трябва да се анализира в средите, в които функционира. Обект на изследване е околната среда на община Разлог като се разглеждат особеностите на вътрешната среда - характеристики, както и на външната среда - фактори.

Фокусът на анализа по отношение на вътрешната среда попада на силните и слабите страни, докато по отношение на външната среда се разглеждат възможностите и заплахите.

Целта е двупосочна. От една страна, се цели установяване на направленията от дейности по опазване на околната среда са с високи и оптимални резултати, където може да се търси най-голям ефект и балансирано развитие на база наличните силни страни и перспективни възможности, които се задават от външната среда. От друга страна, се цели да намери начин за неутрализиране или намаляване на действието и негативните ефекти, които произтичат от слабите страни и външните заплахи.

След проведените анализи на наличната информация по отношение на съществуващите тенденции и процеси по компоненти и фактори на околната среда, се реконструират силните и слабите страни на Община Разлог в контекста на дейностите по опазване на околната среда, а също така и на възможностите и заплахите, резултат външни въздействия.

Между четирите квадранта съществуват зависимости, които индикират към определени организационни потребности и цели. Свързаността между силните страни и дава възможност да се проследят механизмите, водещи до развитие. Зависимостта между слабите страни и заплахите, които произтичат от външната среда, формира основните проблеми, които могат да възпрепятстват развитието на организацията. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете пред развитието на организацията, докато връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

SWOT - АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ		СЛАБИ СТРАНИ	
ОБЩИ			
• Добро географско местоположение; • Развита транспортно-комуникационна инфраструктура, осигуряваща условия за връзки между отделните общини на областта; • Изграден капацитет и експертен потенциал за провеждане на успешни политики в областта на опазването на околната среда • Съществуващи традиции в селското стопанство и промишлеността. • Приоритизиране на политиките за опазване на околна среда • Градация на резултатите в политиките за опазване на околната среда • Привлекателно място за заселване • Добри условия за инвестиции в малък бизнес • Близост до един от най-големите курорти – Банско		• Недостатъчно висока екологична култура на местното население; • Незадоволително ниво спрямо европейските изисквания на социалната инфраструктура на общината; • Недостатъчно финансови средства в общинския бюджет за поддържане на околната среда; • Липсва единна система за събиране и управление на данни по отделните компоненти на околната среда на общинско ниво;	
ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА			
• Умерен спад на населението; • Добро състояние на микро и малките предприятия; □ Многосекторна и добре балансирана икономика; • Наличие на чуждестранен инвеститорски интерес; • Развита стопанска дейност; • Развитие на туристически сектор; • Добре развит сектор на преработвателната промишленост; • Увеличение на доходите на лицата и фирмите на територията на община Разлог; • Увеличаваща се леглова база в болничните заведения • Високо покритие на разходите за местни дейности със собствени приходи; • Нисък размер на дълга спрямо планираните приходи; • Ефективност по отношение на броя на		• Ниска раждаемост; • Изселване на населението; • Отрицателен естествен прираст; • Отрицателен механичен прираст по отношение на миграцията; • Липса на средни и големи предприятия; • Липса на големи чуждестранни инвеститори, които създават дългосрочна заетост; • Отслабване на животновъдния сектор; • Липса на условия за развитие на дърводобивен сектор; • Увеличение на хората в над трудоспособна възраст; • Сезонна заетост; • Увеличаваща се безработица; • Ниска степен на финансова независимост; • Застрашена финансова устойчивост; • Увеличаване на просрочените	

общинските служители на едно лице от населението; • Изградена организационна структура за създаване и развитие на политики в областта на опазването на околната среда; • Конституирана позиция на заместник-кмет по екология; • Синергия между различните отдели, дирекции и други звена в организационната структура на Община Разлог; • Създадени мрежи с различни организации и физически лица; • Опит при кандидатстване и управление на инвестиционни и други проекти, финансирани с европейски средства; • Опит при работата с ПУДООС; • Опит при работата в международни проекти; • Постъпление от изпълнение на проекти, финансирани с европейски средства; • Висок дял на разходите за чистота; • Нарастване на приходите от дейности в областта на опазването на околната среда; • Нарастване на разходите за провеждане на еко политики; • Политика за информиране на обществеността по темите, свързани с опазването на околната среда.	задължения; • Висок дял на разходите от общите разходи на общината, които се използват за заплати на общинските служители; • Нисък дял на капиталовите разходи в общите разходи; • Недостатъчно възползване от възможностите за финансиране, които предлага ОПОС 2014-2020; • Палвяне на възможностите за финансиране, които предлага ПМДР 2014-2020; • Липса на сътрудничество на транснационално и трансгранично ниво за проекти в областта на опазването на околната среда; • Нисък дял на разходи за геозащита;
КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	
• Добро състояние на почвите; • Плодородни почви; • Регулярно възстановяване на горските масиви; • Високи летни температури, позволяващи развитието на туризма; • Благоприятни температури за развитие на земеделието и животновъдството; • Голямо водно богатство и наличие на множество термални извори; • Разнообразие на растителни и животински видове;	• Силни ветрове; • Подходящи условия за активизиране на свлачищни и срутищни процеси; • Активни свлачищни и срутищни процеси; • Летни засушавания; • Заснежаване и заледряване на пътищата през зимата.

- Наличие на защитени зони и територии; - Присъствие на видове, вписани в Червената книга на България (1985).	
АНТРОПОГЕННО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	
- Подходящи условия за сравнително слабо ниво на акустично замърсяване; - Постигнат сериозен напредък в изграждане на системата за управление на отпадъците; - Изцяло обхванато в система за сметосъбиране население; - Функционална интегрираност в Регионалната система за управление на отпадъците регион Разлог; - Извършване на дейности по компостиране; - Създадени възможности за разделно събиране; - Рекултивирано старо депо за твърди битови отпадъци (м. Седръч, гр. Разлог); - Редовно почистване на нововъзникващи микросметища; - Осигурени контейнери за строителни отпадъци; - Всички населени места са водоснабдени; - Висок потенциал на водоизточниците да покрият питейните нужди; - Извършване на контрол на качеството на водата; - Липса на големи индустриални замърсители;	- Липсващи актуални данни за шумово замърсяване от пътния трафик; - Недостатъчно висока екологична култура на населението по отношение на управление на отпадъците; - Продължаващо изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места; - Норма на натрупване на отпадъците по-висока от средната за страната; - Недостатъчно утилизирание на възможностите за разделно събиране на отпадъците; - Недостатъчна обхванатост на населението в системата за разделно събиране на отпадъци; - Сравнително по-нисък дял на рециклираните и рециклируеми отпадъци; - Не е изградена система за оползотворяването на строителните отпадъци. - Замърсяване на подземните води; - Неотчитане на разходваната питейна вода; - Недостатъчно висока честота на пробонабиране на подземните води; - Висока стойност на разходите за питейна вода; - Състоянието на част от водопреносната мрежа не е добро; - Чести аварии във водопреносната мрежа; - Загуби на големи количества вода, в резултат на аварии; - Слабо изградена канализационна мрежа; - Лошо управление на отпадните води, което води до замърсяване; - Остаряване на естествените гори.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
ОБЩИ	

• Създаване и популяризиране на „зелен телефон” за сигнализиране за нарушения, свързани с околната среда и управлението на отпадъците; • Активни усилия за формиране на екологична култура и навици сред населението, особено сред подрастващите; • Създаване на единна система за събиране и управление на данни по отделните компоненти на околната среда на общинско ниво; • Систематизиране и структуриране на наличните данни, свързани с процесите и политиките по опазване на околната среда	• Заплаха от формиране на политики на база фрагментирани данни и недостатъчна наличност на такива; • Замърсяване на околната среда, в резултат на ниската екологична култура; • Липса на граждански контрол при провеждането на политиките за опазване на околната среда; • Предлагане на възможности за развитие на бизнес за привличане на нови заселници; • Наличието на мерки за подпомагане на бизнеса по време на кризата; • Наличие на мерки за стимулиране на бизнеса; • Развитие на ВЕИ сектор; • Развитие на икономическите сектори, свързани с аквакултури; • Създаване на условия и насърчаването на големи
ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	
• Предлагане на възможности за развитие на бизнес и привличане на нови заселници; • Наличието на мерки за подпомагане на бизнеса по време на кризата; • Наличие на мерки за стимулиране на бизнеса; • Развитие на ВЕИ сектор; • Развитие на икономическите сектори, свързани с аквакултури; • Създаване на условия и насърчаването на големи инвеститори, чрез инструментите на данъчната политика и др.; • Наличието на мерки за подпомагане на заетостта по време на кризата, причинена от COVID-19; • Развитие на човешкия капитал; • Използване на средства от Плана за възстановяване и развитие; • Оптимизиране на публичните политики по управление на финансите; • Предефиниране на данъчните политики за привличане на	• Периодични замърсявания на въздуха с вредни емисии от транспорта; • Периодични замърсявания на въздуха с вредни емисии от битовото отопление;

чуждестранни инвеститори (средни и големи предприятия); • Обособяване на дирекция по екология; • Обособяване на отдел по екология; • Възползване от инструментите за водене на политика за опазване на околната среда, които предлага ОПОС 2014-2020; • Кандидатстване по процедури за осигуряване на безвъзмездна финансова помощ; • Участие в международни проекти по програма LIFE; • Засилване на сътрудничеството за опазване на околната среда натрансгранично и транснационално ниво, през наличните програми; • Участие в програмите за финансиране на проекти в новия програмен период; • Продължаване на сътрудничеството с ПУДООС; • Изграждане на нови мрежи за сътрудничество, свързани с предстоящата трансформация, която задава Зелената сделка. • Развитие на информационната политика в социални мрежи.	
КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	
• Периодични замервания с мобилни станции на чистота на въздуха през определен интервал или при настъпване на рискови събития; • Екраниране на населените места с растителност и създаване на по-големи площи от растителни ветрозащитни пояси; • Редовно почистване на улиците, вкл. чрез измиване, както и поетапно ограничаване на ръчното метене и замяна със специализирана техника, позволяваща отстраняване на замърсяванията без разпрашаване. • Използване на химически заместители при третирането против обледяване; • Екраниране на пътните платна с растителност, както за пътищата от републиканската мрежа, така и за	

пътните артерии в населените места, където това е възможно; • Осигуряване на условия за повишен контрол и спазване на ограниченията в населените места по отношение на трафика от леки автомобили и особено на тежкотоварни; • Повишаване на контрол върху превозващи пръст и строителни отпадъци товарни автомобили; • Модернизирането на транспортната инфраструктура и пътните настилки, вкл. чрез покриване с битумна паста или друга подходяща настилка; • Контрол и по-високи санкции при нарушения като горене на гуми, изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, паркиране в зелени площи и пр. • Разработване и прилагане система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите и енергийна ефективност, вкл. чрез разяснителни кампании. • Благоустрояване на зелените площи, в това число допълнително затревяване и поставяне на бордюри; • Системен контрол към всички строителни обекти, за недопускане емитиране на прах и замърсяване на инфраструктурата, екраниране на строителните обекти; • Засилен строителен контрол при спазване на цялата строгост на нормативно заложените правила и изисквания; • Мерки за подобряване на повърхностния отток на водите в застрашените зони, което може да повиши значително стабилността на податливия към свлачище склон; • Провеждане на информационна кампания за опазване водното богатство; • Провеждане на изследване за установяване на качеството на подземните води.	
--	--

АНТРОПОГЕННО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

• Извършване на регулярно измерване на нивата на шумова замърсеност в различните зони на града и преди всичко в жилищните зони и транспортните артерии; • Екраниране транспортния шум с мрежа от многоетажна растителност и чрез озеленяване с храсти и дървета разположени шахматно; • Засаждане на повече дървета близо до пътните артерии; • Продължаваща поддръжка на състоянието на пътната мрежа чрез собствено и проектно финансиране; • Подобряване на организацията на движението и ефективен контрол за спазване ограничението на скоростта на движение на МПС в рамките на населените места в общината. • Провеждане на кампании с обществеността в посока намаляване на общото ниво генерирани отпадъци; • Провеждане на кампании с обществеността в посока подобряване на ефективността на системата за разделно събиране на отпадъците; • Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро функциониране на създадената система за събиране на битови и строителни отпадъци и прекратяване на практиките по нерегламентирано изхвърляне; • Въвеждане на система от стимули за предотвратяване образуването на отпадъци и разделното им събиране; • Оптимизиране на системата за контрол на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци; • Създаване на условия за функциониране на център за рециклиране и повторна употреба на едрогабаритни отпадъци от бита; • Създаване на инфраструктура за подобряване на качеството на водата; • Реновиране на водопреносната мрежа	• Периодично превишаване на шумовите норми поради повишен транспортен поток; • Вероятно засилване на превишаването на шумовите норми поради повишен транспортен поток; • Вероятност от превишаване на шумовите норми; • Изоставане в разделното събиране и рециклирането на отпадъци. • Нарастване на нормата на натрупване и общото ниво депонирани отпадъци. • Образуване на нерегламентирани сметища. • Риск от влошаване на качеството на водата; • Риск от кратки водни ограничителни режими (спиране на водоподаването) в условия на големи аварии; • Унищожаване на местообитания; • Изграждане на съоръжения; • Строителство на сгради; • Тенденции за повишаване на уязвимостта на местообитанията в резултат на човешката намеса

за ограничаване на аварията; • Увеличаване на размера на канализационната мрежа; • Изграждане на система за контрол и мониторинг за управление на отпадните води от частни субекти.	
---	--

Въз основа на проведения SWOT-анализ и позициониране на неговия обект е определена най-добрата стратегия с бъдещи дейности за реализиране от Община Разлог по отношение на опазване на околната среда.

Най-благоприятната стратегическа позиция (в първи квадрант), която се заема от агресивната стратегия. Всеки обект на анализ се стреми да заеме максимална площ в квадранта между силните страни и възможностите. Тази позиция е най-благоприятна и стратегията с дейности трябва да е построена така, че заеманата в нея площ да се увеличава.

От ключова значение за положителното развитие на Община Разлог при реализацията на политиките за опазване на околната среда е да бъдат предвидени освен дейности за укрепване на силните страни и възползване от възможностите, също и такива за намаляване на слабите страни и ограничаване на заплахите.

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията отразява стремежа за достигане на определено ниво на опазване на околната среда на общината за периода 2021 – 2026 г., което да гарантира, че всичките компоненти на околната среда ще бъдат оптимално защитени, както от деструктивните външни, така и вътрешните процеси на деформация. Тя описва крайното желано състояние на околната среда на общината.

Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Програмата се основава на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на Община Разлог.

Предвид всичко гореизложено визията за околна среда е формулирана по следния начин:

Модерна и динамично развиваща се община с достъпна, привлекателна и благоустроена среда, предпочитана туристическа дестинация, осигуряваща добра жизнена среда и просперитет на жителите си.

Визията за околната среда на Община Разлог може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели, съответстващите на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

В процеса на анализ на данните, които имат отношение към състоянието на околната среда, регистрирането на констатации, отчитането на тенденции спомогнаха да се установят силните и слабите страни на Община Разлог. Този процес допринесе определянето на възможностите и формулирането на ефективни политики за

опазването на околната среда. Идентифицирани са и възможностите за надграждане на постигнато при изпълнение на дейностите по опазване на околната среда, както и заплахите, които могат да възпрепятстват процеса.

След формулирането на визията на Община Разлог се преминава към определяне на целите. Постигането им ще се изрази в цялостно по-добро състояние на околната среда в общината. Постигането на целите изразява очакванията на местната власт, обществеността и на всички заинтересовани страни за осигуряването на чиста околна среда.

ГЕНЕРАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Стратегическа цел 1 – „Поддържане и подобряване качеството на живот на населението в общината, чрез създаване на условия за устойчиво управление на околната среда, запазване природните дадености в региона и създаване на възможности за развитие на устойчив туризъм”

За постигането на тази Стратегическа цел е необходимо да бъдат изпълнение следните специфични цели и приоритети:

Специфична цел 1.1. Редуциране на риска от замърсяване на околната среда чрез подобряване на инфраструктурата и осигуряване на други съпътстващи дейности

Приоритет 1.1.1. Поддържане качеството на атмосферния въздух

Въздухът е основен компонент на околната среда, осигуряващ условията за живот на хората, като от неговото състояние е ключов фактор, който рефлектира на здравият статус на населението. В този смисъл стремежът за неговото подобряване на качеството е от витално значение за населението на Община Разлог.

Позитивното развитие ще се отбележи при осъществяване на контрол над източниците на замърсяване, разработване и прилагане система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите, намаляване на емисиите на вредни вещества от автомобилния транспорт и битовия сектор, оптимизиране на транспортната мрежа.

Приоритет 1.1.2. Изграждане, доизграждане и реконструкция на водопреносната и канализационна инфраструктура на територията на Община Разлог и изграждане на ЛПСОВ в малките населени места

Водопреносната мрежа в населените места от Община Разлог в голяма степен бива компрометирана в резултат от прекомерното ниво на амортизирана. Отчита се нужда от нейната реконструкция и осъвременяване. От ключово значение за създаване на добро качество за живот на местните жители, както и на множеството туристи в района е осигуряването на достатъчно по количество и качество вода за питейни и стопански нужди. Изграждането на канализационни мрежи, рехабилитация на съществуващите и изграждането на ЛПСОВ за отпадъчни води ще доведе до намаляване замърсяването на повърхностните и подземни води, почвите и ще намали вредните емисии, а важен елемент е овладяването на свлачищата, които генерират негативни ефекти, свързани с чистота на вода и целостта на водопреносната мрежа. Изпълнението на приоритета, налага предприемането на набор от мерки, насочени към

осигуряването на проектна готовност, организация за тяхното изпълнение и осигуряването на финансиране чрез подходящи външни източници.

Приоритет 1.1.3. Оптимизиране на системата за управление на отпадъците на територията на общината

Екологосъобразното управление на отпадъците е с основно значение за редуциране на неблагоприятното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве. В съответствие с принципите и политиката на ЕС, Община Разлог има за цел да сведе този фактор до минимум. Към момента Община Разлог регистрира сериозен прогрес по това направление, който трябва да бъде затвърден и в следващите години. Усилията са насочени към намаляване на общото ниво генерирани отпадъци, предварително третиране на битовите отпадъци преди депониране, рециклиране и подготовка за повторна употреба на едрогабаритните отпадъци от бита, по-добро ефективно функциониране на системата за разделно събиране, усъвършенстване на създадената система за събиране на битови и строителни отпадъци и прекратяване на практиките по нерегламентирано изхвърляне, оптимизиране на системата за контрол на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.

Приоритет 1.1.4. Благоустрояване на населените места

Този приоритет предвижда изпълнението на дейности, с които предстои да се осигури подобряване физическата и жизнена среда в общината като основна предпоставка за осигуряване на устойчива и екологична среда с по-високо качество на живот и нови възможности за икономическо и социално развитие. Основните дейности, които се предвиждат са реконструкция и основен ремонт на пътища, тротоарни настилки, обновяване на сградния фонд на училищата от общината както и на обществени и административни сгради, благоустрояване на спортни комплекси в някои населени места и др.

Приоритет 1.1.5. Повишаване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия

Повишаването на енергийната ефективност и минимизиране на загубите, носи преки ползи за подобряване на състоянието на околната средата, доколкото спомага да се ограничи енергийното търсене. Това от своя страна намалява натиска над околната среда, което се изразява и в по-малко използване на дърва за огрев, общо намаляване на вредните емисии, опазване на горите и други природни ресурси. В Община Разлог има тенденция на увеличаването на възобновяемите енергийни източници.

За периода на Програмата се предвижда дейностите ще бъдат съсредоточени както в реализацията на проекти за използване на възобновяеми и алтернативни източници на енергия, така и в осъществяването на оперативни мерки за повишаване на енергийната ефективност, които са на микро ниво. Част от предвидените мерки включват реконструкция на уличното осветление в някои населените места от общината, саниране на обществени сгради и др.

Специфична цел 1.2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие, увеличаване на зелените площи в общината

Приоритет 1.2.1. Опазване и съхранение на биологичното разнообразие в защитените зони и територии намиращи се на територията на Община Разлог

Община Разлог е ботата на биологично разнообразие община, но както бе констатирано в преходни части от текста то е подложено на въздействието на широк спектър от заплахи в резултат на човешката дейност от една страна. От друга са налице естествените процеси, протичащи в екосистемите, които също са обект на овладяване.

Заплахите, независимо дали взети поотделно или в комбинация с други неблагоприятстващи опазването на околната среда фактори, засягат в различна степен различните организмови групи, като оказват пряко или косвено влияние върху видовете, съобществата и природните местообитания. Най-важните и видими заплахи за биологичното разнообразие и същевременно предизвикателства за овладяването им, са свързани с потенциалната загуба на местообитания, причинени от дейности в различните сектори на икономиката, в това число, инфраструктурни проекти, урбанизация на природни територии, нерегламентирани сечи в горите, унищожаването на животни и растения, в повечето случаи предизвикано от ползването на биологични ресурси; генетичната ерозия и внасянето на неместни видове по естествен път или в резултат на човешката дейност, които представляват заплаха за генетичната чистота на местните популации или увреждат качествата на природните местообитания; замърсяването на въздуха и ефектът на глобално изменение на климата.

Защитените зони и територии предлагат възможност за стимулиране развитието на районите, в които са разположени. Всяка със своята ценност заедно те представляват гаранция за запазена природа и високо качество на средата, които в съчетание с разнообразни и висококачествени продукти, услуги и производства са предпоставка за устойчиво и екологосъобразно развитие.

Защитените територии и ефективното им опазване допринасят за изпълнението на изискванията на редица международни конвенции и споразумения по които България е страна. Тези политики следва да продължат да се изпълняват и доразвиват и на местно ниво.

Многообразието от природни обекти е показател за наличие на богата природна среда, включваща редица защитени растителни и животински видове. Устойчивото управление и разумно използване на природните ресурси, трябва да бъде обект на целенасочена и добре формулирана местна политика, която взема под внимание целия контекст от събития, политики и перспективи. Без запазена природа и съхранено биологично разнообразие (не само в защитените територии и зони), не е възможно да бъде постигнато оптималното състояние на околната среда в Община Разлог, поради което е приоритетно да се формулират политики и отделят средства в тази посока.

Приоритет 1.2.2. Развитие на зелените площи за широко обществено ползване в общината и поддържане на наситена парковата среда

Предвиждат се дейности, които са насочени основно към поддръжка и обновяване на парковата среда, поддържане и увеличаване на зелените площи в общината. Към момента има прогрес, доколкото общината успява да реализира проект в тази насока/ Този приоритет може да се постигне с помощта на реализиране на готови

проекти в областта, финансирани от ПУДООС (в рамките на ежегодно провежданата Националната кампания „Чиста околна среда“), със средства от общинския бюджет както и други външни източници. Разширяването на парковата среда ще допринесе за по отворен към околната среда начин на живот и ще рефлектира на здравния статус на населението.

Приоритет 1.2.3. Екологосъобразно използване на природните ресурси за развитие на устойчив туризъм

Най-значимото предизвикателство, стоящо пред туризма в бъдеще се очертава намирането на точния баланс между опазването на околната среда и туристическата дейност. Доколкото кризата причинена от COVID-19 има катастрофални последици за сектора, то това допълнително ограничава възможността да му да инвестира в „зелени“, мерки да гарантира спазването на основни стандарти и т.н. По време на периода възстановяване на сектора натискът над околната среда ще се засили отново и е важно да бъде овладян. В този смисъл е необходимо да се разработят механизми за колаборация между местните власти и частния сектор за да бъде възможно този натиск да бъде ограничен.

От друга страна е важно предприемането на действия за по-добро целогодишно развитие на културния, селския, рекреационния, екотуризмът, екстремния туризъм. С цел разнообразяване на туристическите пакети и предлагане, намаляване на натиска върху определени територии и разширяване на туристическия сезон усилията следва да се насочат, както към включване на нови региони и ресурси, така и към развитие на различни форми на устойчив туризъм.

Дейностите включват опазване и популяризиране на природни и културни ценности на територията на общината, създаване на общински фонд за подпомагане и ограничаване натиска над околната среда за най-рисковите обекти, поставяне на информационни табели за презентация на туристически обекти в общината, поддържане на изградените и създаване на нови еко-пътеки, изграждане и реконструкция на инфраструктурата за достъп до и около обектите на културното и природно наследство в т.ч. и за хора, които имат по-висока нужда от подкрепа при мобилност и др. За популяризиране на туристическите продукти от голямо значение е създаването и насърчаване развитието на местни туристически асоциации и партньорството между тях.

Специфична цел 1.3. Ефективно и ефикасно използване и управление на горските ресурси и осигуряване на превенция за справяне с климатичните промени и природни бедствия

Приоритет 1.3.1. Прилагане на превантивни мерки за справяне с климатичните промени, природни бедствия и екологични рискове

Пожарите са една от най-големите опасности за унищожаването и замърсяването на компонентите на околната среда. Те водят до загуба на органично вещество и местообитания, ерозия на почвата и са един от най-големите източници на въглероден диоксид в атмосферата, оказващ влияние върху изменението на климата. Развитието им може да доведе до унищожаване на биологични единици в т.ч и защитени видове.

Необходимо е прилагането на мерки за приоритетно възстановяване и превенция на горските територии, засегнати и унищожени от пожари, съхнене, паша и незаконни сечи, с цел увеличаване площта на горите и повишаване тяхната устойчивост, производителност и капацитет за усвояване на въглероден диоксид, за да се адаптират към климатичните промени.

Общината трябва да положи усилията към провеждане на лесоустройствени мероприятия в областта и усъвършенстване контрола върху нерегламентираните сечи.

Мерките трябва да са насочени към създаване и актуализация на база данни за рискови зони, изграждане на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения.

От ключово значение е предприемането на мерки за възстановяването на горски масиви, засегнати от бедствия – наводнения, пожари и др. чрез залесяване и повишаване качествата на горските култури, като фактори за противодействие на наводненията и вредното въздействие на климатичните промени.

Стратегическа цел 2 – „Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда, повишаване на екологичната култура, информираност и активно участие на гражданите при формулиране на политиките за опазването на околната среда решаване на екологични проблеми”

Изпълнението на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели и приоритети:

Специфична цел 2.1. Повишаване на квалификацията на служителите от общинската администрация за прилагане на екологичното законодателство и синхронизиране на общинските нормативни документи с националните изисквания в областта

Приоритет 2.1.1. Създаване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на служителите от местната администрация отговарящи за управлението и опазването на околната среда

В административната структура на Община Разлог, основните функции, посветени на изпълнението на дейности в областта на политиката по опазване на околната среда са възложени на Дирекция „Икономически дейности, благоустрояване и екология” е структуриран Отдел „Екология, чистота и земеделие“, които са подчинени на заместник-кмет със сходно поле на дейност.

Динамиката на трансформацията в нормативната уредба, касаеща европейските изисквания и произтичащите от това промени налагат повишаване качеството на административните услуги както и квалификацията на общинските служители. В тази връзка е необходимо служителите от отдела да бъдат адекватно подготвени и обучавани във всяка едно направление, касаещо околната среда. Това е възможно да се постигне, чрез участия в организирани работни срещи/семинари на регионално и национално ниво, специализирани обучения, финансиране на общината на допълнителните квалификационни степени и подкрепа в цялостния процес на повишаване на квалификацията на служителите.

Приоритет 2.1.2. Актуализация и допълване на общинските наредби и програми в областта на околната среда

Съществуващата и действаща към настоящият момент нормативна уредба на Община Разлог, отговаря на програмните документи и политики посочени в националната правна рамка и съдържа конкретни разпоредби, по отношение правата и задълженията на местната власт в направленията „Околна среда” и „Управление на отпадъците”.

С оглед на динамичните процеси на промяна на европейското и национално законодателство е необходимо общинската нормативна уредба в областта да бъде съобразена и актуализирана своевременно. Това се отнася и до общинските програми в областта на околната среда

При настъпили промени във външната или вътрешна среда, в които се формират политиките за опазване на околната среда, в приоритетите на общината, в националното законодателство и/или европейското такова или при промени в други фактори със стратегическо значение, същите ще бъдат допълвани и актуализирани.

Специфична цел 2.2. Привличане на обществеността при вземане на решения по въпроси свързани с околната среда и повишаване екологичната култура на населението

Приоритет 2.2.1. Насърчаването на гражданското участие при решаването на проблемите свързани с опазването на околната среда

Гражданското участие в процеса формулиране на политики за опазване и възстановяване на компонентите на околната среда е от същинско значение условие за постигане на целите на програмата.

Така се дава възможност на обществеността да идентифицира екологичните дефицити, проблеми и недостатъци в населените места и предлагат идеи за тяхното разрешаване. Дейностите допринасят за повишаването на принципи на представителност и гражданско участие, като за изпълнението на този ангажимент трябва да включат както информационни кампании така и обучение за НПО и активни граждански групи, които да бъдат въвличани чрез различни форми на участие (обществени обсъждания/допитвания, форуми, кръгли маси дискусии и др.).

Приоритет 2.2.2. Повишаване на общественото съзнание и културата за изграждането на нови модели на поведение на обществото, щадящи околната среда и съдействащи за устойчивото развитие

Повишаване културата за опазването на околната среда на населението на община Разлог е ключова предпоставка за правилното прилагане на екологичното законодателство в областта на околната среда. Познаването на екологичните проблеми и негативните последствия, произтичащи от тях от страна на гражданите, би довело до участието им в процеса на вземане на решения по отношение цялостното облагородяването на състоянието на околната среда.

Дейностите по информирание на обществеността трябва да обхванат всички възрастови групи като поднасянето на информацията трябва да бъде периодичното и посредством инструментите за поддържане на актуална информация на интернет страницата и информационното табло на общината; социалните мрежи, екологични кампании, както и публикации в медии.

РАЗДЕЛ V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

№	Мярка/Дейност/Проект	Отговорна институция	Срок	Финансиране	Очакван ефект
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. „ПОДДЪРЖАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНАТА, ЧРЕЗ СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ЗАПАЗВАНЕ ПРИРОДНИТЕ ДАДЕНОСТИ В РЕГИОНА И СЪЗДАВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ”					
Специфична цел 1.1. Редуциране на риска от замърсяване на околната среда чрез подобряване на инфраструктурата и осигуряване на други съпътстващи дейности					
Приоритет 1.1.1.: Поддържане/подобряване качеството на атмосферния въздух					
1.1.1.1.	Реконструкция и рехабилитация на общинската пътна мрежа	Община Разлог	2021-2026	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Намаляване на неорганизираните прахови емисии; Намаляване замърсяването на въздуха с емисии, изпускани с автомобилните газове (прах, азотни, серни и въглеродни оксиди, сажди, летливи органични съединения)
1.1.1.2.	Почистване на най-натоварените основни пътни артерии от натрупан прах и осигуряване на поддържането им в добро техническо състояние	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Намаляване на неорганизираните прахови емисии; Намаляване замърсяването на въздуха с емисии, изпускани с автомобилните газове (прах, азотни, серни и въглеродни оксиди, сажди, летливи органични съединения)
1.1.1.3.	Благоустрояване на крайпътните и междужлищните пространства	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Принос към общото намаляване на емисиите
1.1.1.4.	Редовно почистване на улиците,	Община Разлог	Постоянен		Принос към общото намаляване

Програма за опазване на околната среда на Община Разлог за период 2021-2026 г.

	вкл. чрез измиване, както и поетапно ограничаване на ръчното метене и замяна със специализирана техника, позволяваща отстраняване на замърсяванията без разпращаване				на емисиите
1.1.1.5.	Разработване на проектни предложения за кандидатстване по ОПОС за закупуване на съвременна почистваща техника, включително за миене и третиране с антиобледеняващи средства При обявяване на нови обществени поръчки за миене и снегочистване да се поставят изисквания към кандидатите за използване на алтернативни антиобледеняващи средства.	Община Разлог	2026 г.	ОП Околна среда 2021- 2027	принос към намаляване на емисиите ФПЧ
1.1.1.6.	Благоустрояване на зелените площи, в това число допълнително затревяване и поставяне на бордюри	Община Разлог	2026 г.	300 000 лв.	принос към общото намаляване на емисиите
1.1.1.7.	Съставяне на екипи за извършване на системен контрол към всички строителни обекти, за недопускане емитиране на прах и замърсяване на инфраструктурата, екраниране на строителните обекти	Община Разлог	2026 г.	30 000 лв.	Намаляване на неорганизираните прахови емисии
1.1.1.8.	Създаване на екип за контрол върху превозващи пръст и строителни отпадъци товарни автомобили.	Община Разлог	2026 г.	10 000 лв.	Намаляване на неорганизираните прахови емисии
1.1.1.9.	Разработване и прилагане система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите	Община Разлог	2026 г.	ОП "Развитие на регионите" 2021- 2027 Национална програма за обновяване на	принос към 4 ug/m3

Програма за опазване на околната среда на Община Разлог за период 2021-2026 г.

				многофамилни сгради, други програми	
	Приоритет 1.1.2. Изграждане, доизграждане и реконструкция на водопреносната и канализационна инфраструктура на територията на община				
1.1.2.1.	Ремонт, реконструкция и разширяване на водопреносната мрежа	Община Разлог	2021-2026	Собствени средства, държавен бюджет, национални и външни източници.	Намаляване на загубите при доставката на питейна вода
1.1.2.2.	Изграждане и ремонт на амортизирани участъци от канализационната мрежа	Община Разлог	2021-2026	Собствени средства, държавен бюджет, национални и външни източници	Повишаване ефективността на отвеждане на отпадъчните води до ПСОВ
1.1.2.3.	Реконструкцията и изграждането на главни колектори и обхващане за пречистване на отпадните води от всички части на общината	Община Разлог		Собствени средства, държавен бюджет, национални и външни източници	Намаляване риска от замърсяване на околната среда /реки, притоци почви/
	Приоритет 1.1.3. Оптимизиране на системата за управление на отпадъците на територията на общината				
1.1.3.1.	Оптимизиране на съществуващата система за събиране и транспортиране на битови отпадъци	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства	Подобряване на системите по управление на отпадъците
1.1.3.2.	Подобряване на контрола и предотвратяване нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на неразрешени за това места, изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците.	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и външни източници	Подобряване на системите по управление на отпадъците
1.1.3.3.	Създаване на условия за разделно събиране (чрез поставяне на контейнери за текстилни отпадъци и строителни отпадъци)	Община Разлог	2022-2024 г.	Собствени средства, държавен бюджет, национални и външни източници	Подобряване на системите по управление на отпадъците
1.1.3.4.	Изпълнение на мерките за ПО на хранителните отпадъци от общините	Община Разлог	Ежегодно	Собствени средства, държавен бюджет, национални и външни източници	Предотвратени хранителни отпадъци в резултат на изпълнението на мерките

Програма за опазване на околната среда на Община Разлог за период 2021-2026 г.

1.1.3.5.	Провеждане на информационните кампании сред обществеността, относно ОО и МРО	Община Разлог; Организации по оползотворяване на отпадъци	Ежегодно	Собствени средства, държавен бюджет, национални и външни източници	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци
1.1.3.6.	Увеличаване на контрола от страна на общината, относно спазването на забраната за изхвърляне на МРО на нерегламентирани за целта места.	Община Разлог; Организации по оползотворяване на отпадъци	Ежегодно	Собствени средства, държавен бюджет, национални и външни източници	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци
1.1.3.7.	Изграждане на инсталация за предварително третиране (сепариране) на битови отпадъци /съгласно проект/	Община Разлог; Общините в РСУО Разлог, Банско Белица и Якоруда	2022-2023 г.	Общински бюджет/ОПОС	Намаляване количеството на депонирани отпадъци
1.1.3.8.	Изграждане на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, и други разделно събрани отпадъци във всички населени места с население по-голямо от 10 000 жители на регионално ниво /съгласно проект/	Община Разлог; Общините в РСУО Разлог, Банско Белица и Якоруда	2022-2024 г.	Отчисления по чл. 64 от ЗУО	Намаляване количеството на депонирани отпадъци
Приоритет 1.1.4. Благоустройство на населените места					
1.1.4.1.	Ремонт и реконструкция на сгради, които са собственост на общината (училища, детски градини и др.)	Община Разлог	2022-2025 г.	Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Подобряване на жизнената среда
1.1.4.2.	Обновяване и ремонт на всички спортни комплекси и площадки	Община Разлог	2022-2025 г.	Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Подобряване на жизнената среда
Приоритет 1.1.5. Повишаване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия					

Програма за опазване на околната среда на Община Разлог за период 2021-2026 г.

1.1.5.1.	Саниране на сгради	Община Разлог/Местен бизнес		Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Повишаване на енергийната ефективност
1.1.5.2.	Адаптиране на слънчеви колектори за осигуряване на битово горещо водоснабдяване в обекти общинска собственост, за производство на ел. енергия за собствени нужди и разработване и прилагане на мерки за въвеждане на хибридно улично осветление	Община Разлог/Местен бизнес		Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Повишаване на енергийната ефективност
Специфична цел 1.2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие, увеличаване на зелените площи в общината					
1.2.1.1.	Укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии	Община Разлог	2021 – 2026 г.	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Съхраняване на биоразнообразието
1.2.1.2.	Спазване на ограниченията за опазване на местообитанията и птиците в защитените зони	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Съхраняване на биоразнообразието
1.2.1.3.	Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и развитие на потенциална на лечебните растения на територията на общината	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Съхраняване на биоразнообразието
Приоритет 1.2.2. Екологосъобразно използване на природните ресурси за развитие на устойчив туризъм					
1.2.2.1.	Проучване на възможности за развитие на екологичен туризъм	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Съхраняване на биоразнообразието

Програма за опазване на околната среда на Община Разлог за период 2021-2026 г.

1.2.2.2.	Създаване на мрежи от организации за развитие на алтернативни форми на туризъм	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Съхраняване на биоразнообразието
1.2.2.3.	Подобряване и поддържане на инфраструктура за достъп до и около обектите на културното и природно наследство	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Опазване на състоянието на околната среда
1.2.2.4.	Създаване на мрежи от организации за развитие на алтернативни форми на туризъм	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Съхраняване на биоразнообразието
Приоритет 1.2.3. Развитие на зелените площи за широко обществено ползване в общината и поддържане на наситена парковата среда					
1.2.3.1.	Поддържане на парковете и зелените площи на територията	Община Разлог	Постоянен	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Съхраняване на биоразнообразието
Специфична цел 1.3. Ефективно използване и управление на горските ресурси и превенция за справяне с климатичните промени и природни бедствия					
Приоритет 1.3.1. Предприемане на превантивни мерки за справяне с климатичните промени, природни бедствия и екологични рискове					
1.3.1.1.	Почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения	Община Разлог	2022-2024 г.	Собствени средства, държавен бюджет	Предотвратяване на наводнения
1.3.1.2.	Актуализация на база данни за рискови зони в горските местности	Община Разлог	2022-2024 г.	Собствени средства, държавен бюджет	Ефективна система за мониторинг и контрол
1.3.1.3.	Залесяване на опожарени горски територии и извършване на превантивни дейности в общината за предотвратяване на горски	Община Разлог	2022-2024 г.	Собствени средства, държавен бюджет	Ефективна система за мониторинг и контрол

Програма за опазване на околната среда на Община Разлог за период 2021-2026 г.

	пожари				
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 – „ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ПОВИШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА КУЛТУРА, ИНФОРМИРАНост И АКТИВНО УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ПРИ ФОРМУЛИРАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА РЕШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ”					
Специфична цел 2.1. Повишаване на квалификацията на служителите от общинската администрация за прилагане на екологичното законодателство и синхронизиране на общинските нормативни документи с националните изисквания в областта					
Приоритет 2.1.1. Създаване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на служителите от местната администрация отговарящи за управлението и опазването на околната среда					
2.1.1.1.	Повишаване на административния капацитет на служители от общинската администрация в контекста на прилагането на екологичното законодателство (участие в семинари, форуми, кръгли маси, конференции обучения и др.)	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Правилно прилагане на законодателството в областта на опазване на околната среда
2.1.1.2.	Подобряване на капацитета за работа по проекти за външно финансиране	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Правилно прилагане на законодателството в областта на опазване на околната среда и разработването на проекти
2.1.1.3.	Повишаване на качеството на административното обслужване на гражданите и бизнеса, чрез въвеждане и интегриране на съвременни информационни системи	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства, държавен бюджет, национални и международни източници	Правилно прилагане на законодателството в областта на опазване на околната среда
Приоритет 2.1.2. Актуализация и допълване на общинските наредби и програми в областта на околната среда					
2.1.2.1.	Синхронизиране на местната нормативна уредба с националното и европейско законодателство	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства	Съответствие на местните нормативни актове с националното законодателство
Специфична цел 2.2. Привличане на обществеността при вземане на решения по въпроси свързани с околната среда и повишаване екологичната култура на населението					

Програма за опазване на околната среда на Община Разлог за период 2021-2026 г.

Приоритет 2.2.1. Насърчаването на гражданското участие при решаването на проблемите свързани с опазването на околната среда					
2.2.1.1.	Поддържане на актуална информация за състоянието на околната среда на сайта на общината	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства	Осигуряване на право на достъп до информация, касаеща околната среда на заинтересовани лица и институции
2.2.1.2.	Участие в национални и общински кампании свързани, посветени на опазването на околната среда	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства, държавен бюджет	Подобряване качеството и отношението към околната среда
2.2.1.3.	Организиране на обществени обсъждания, кръгли маси и дискусии по екологични проблеми	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства - 20 000 лв.	Осигуряване на право на достъп до информация, касаеща околната среда на заинтересовани лица и институции
Приоритет 2.2.2. Повишаване на общественото съзнание и културата за изграждането на нови модели на поведение на обществото, щадящи околната среда и съдействащи за устойчивото развитие					
2.2.2.1.	Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро утилизирание на създадената система за събиране на битови и строителни отпадъци и прекратяване на практиките по нерегламентирано изхвърляне	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства - 40 000 лв.	Предотвратяване на количествата образувани отпадъци, ефективно функциониране и управление на ТБО, ограничаване на нерегламентирани замърсявания
2.2.2.2.	Провеждане на педагогическа, логистическа и координационна работа с учебните и детски заведения в общината по проблемите, свързани с опазването на околната среда	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства	Повишаване на културата и съзнанието на подрастващите
2.2.2.3.	Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро оползотворяване на системата за разделно събиране	Община Разлог	2022-2024 г.	Собствени средства - 20 000 лв.	Повишаване на културата и съзнанието на населението
2.2.2.4.	Провеждане на информационна кампания за възможностите при	Община Разлог	2022-2024 г.	Собствени средства - 25 000 лв.	Използване на възобновяеми природни ресурси/източници

Програма за опазване на околната среда на Община Разлог за период 2021-2026 г.

	използването на ВЕИ, информиране жителите на общината за възможни финансови схеми за реализиране на частни ВЕИ проекти				
2.2.2.5.	Повишаване екологичната култура на населението чрез публикации в местната преса, интернет страницата на общината, презентирание на екологични дейности, и др. мероприятия с екологична насоченост	Община Разлог	2022-2026 г.	Собствени средства - 3 000 лв.	Използване на възобновяеми природни ресурси/източници

РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Процесът на изпълнение, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2026 г., се организира от кмета на общината или от упълномощено от него длъжностно лице. За установяване на степента на изпълнение на целите на ПООС се предвижда система за наблюдение и оценка.

Наблюдението и оценката целят да проследяват ежегодно степента на изпълнение конкретните задачи (чрез индикатори за изпълнение) за постигане целите на ПООС и спазването на основните принципи: прозрачност и публичност. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите, трябва да се извърши анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети за тяхното реализиране.

Наблюдението и оценката следва да отчитат настъпващите промени в състоянието на околната среда, в резултат от предприетите действия. За тази цел е разработена система от индикатори, разгледани в плана за действие на общинската програма за опазване на околната среда. Във връзка с изпълнението на реализацията на заложените в Програмата мерки, цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на експертите по екология в Общината. Контролът по изпълнението на програмата се осъществява от Общински съвет – Разлог. Ежегодно Кметът на Общината внася в Общински съвет отчет за изпълнението на Програмата, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ПООС, координиращ орган е РИОСВ - Благоевград.

Програмата за опазване на околната среда на Община Разлог има характер на отворена система, която периодично ще бъде актуализирана и допълвана. Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, мерки в плана за действие) целят да дадат перспективи и насоки за развитие. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени. В този смисъл партньорството между общинските власти, областната администрация, държавата, бизнес субектите, НПО и всички заинтересовани лица и институции ще осигури възможност за изпълнение на по-голям обем от планираните мерки и дейности.

РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Процесите на мониторинг и контрол, в т.ч. механизмите, които съдържат, имат определени цели и функции по отношение на реализацията на публичните политики в областта на околната среда като: прозрачност, отчетност, отговорност на управлението, качеството на изпълнението, създаване на механизми за участие, постигане на съгласие, повишаване на ефективността и ефикасността на включените в програмата мерки и

политики и изграждането на стратегическа визия. В този смисъл дейностите за мониторинг и контрол ще бъдат прилагани в следните аспекти:

1. Осигуряване на прозрачност

Прозрачността е основна характеристика на демократичния процес и позволява на гражданите да осъществяват форми на контрол в процеса на вземане на политически решения и в частност формулирането на публични политики и програми. В този смисъл, трябва да се отбележи, че при реализацията настоящата програма, отговорните за нейното изпълнение структури трябва да осигуряват свободен достъп до информация за състоянието на околната среда и за цялостното изпълнение на програмата, към заинтересованите страни и обществеността, като цяло. Свободният достъп ще гарантирана проследимостта на прилагането на интегрираните мерки, в т.ч. очакваните резултати, цели, положителни въздействие и други ефекти.

2. Осигуряване на отчетност

За реализацията на настоящата програма ключова роля има мониторингът с цел да обезпечи осигуряването на информация за степента на изпълнение на набеязаните цели, изпълнението на мерките, за ефективността, ефикасността и рационалността на използване на публични ресурси и за степента на постигнато въздействие. Удачно е да се дейностите по мониторинг и контрол по отношение на отчетността да се извършват като се генерира информация за нивото на изпълнение на всяка една от разписаните мерки, стойността на разходваните средства и създадените ефекти. Отчетността трябва да се гарантира с представяне на годишни доклади за изпълнението на Програмата, които да са публично достъпни.

3. Осигуряване на отговорност на управлението

Общинското ръководство, общинският съвет и служителите в публичния сектор следва да отговарят пред заинтересованите страни и обществеността за упражняването на техните правомощия, да вземат мерки при критика или изисквания, поставени от гражданите, както и да поемат отговорност за грешки и некомпетентност. В този смисъл е важно да се разработят механизми на мониторинг и контрол по отношение на регулярното повишаване на уменията и квалификация на отговорните лица, както и да се изградят различни нива на проверка на качеството във връзка с начина на отчитане и изпълнението на програмата.

4. Подобряване на качеството на изпълнението

По време на прилагането на мерките за мониторинг и контрол за изпълнение на програмата е необходимо да се изгражда капацитет за създаване, реализиране и изпълнение на качествени политики при оптимално съчетаване на резултати с ресурси.

Община Разлог трябва да анализира изпълнението на различните мерки, които са част от Програмата ще бъдат постигнати. За провеждане на политиките за опазването на околната среда трябва да се изготвят препоръки към ръководството на общината за оптимизиране на публичните политики.

5. Създаване на механизми за участие в процеса на формулиране и провеждане на политики

Контролните функции имат за цел да гарантират спазването на принципа за представителност и свободен достъп до процеса на формулиране на политиките в областта на околната среда. По този начин ще бъде възможно гражданите да получават възможност да участват във вземането на решения по отношение на оценката и промените при реализацията на публичните политики и програми – пряко или опосредствано от легитимните институции, които представляват техните интереси.

Подходящо е да се провеждат кръгли маси, отворени форуми и други мероприятия, които да позволяват от една страна влизането на гражданите в процеса на формулиране на политики, а от друга да се засили контролната роля на обществеността при изпълнението на програмата.

6. Постигане на съгласие

Доброто управление се основава на съгласуване на различните обществени интереси с цел постигането на обществен консенсус за провеждане на политиките. Тук е характерен е стремежът към включване на заинтересованите страни, които под различни форми осъществяват влияние върху мерките, включени в програмата.

7. Повишаване на ефективността и ефикасността на заложените мерки и изграждането на стратегическа визия

Дейностите по мониторинг и контрол трябва да служат като инструмент за предефинирането на политики по опазване на околната среда чрез актуализиране на настоящата програма или чрез други инструменти. Това следва да се случва при неефективно и неефикасно изпълнение на програмата, при промяна на потребностите на общината, при редуциране на бюджета или увеличаването на възможностите на Община Разлог. Необходимо е в процеса на изпълнение на Програмата да се събира информация, относно всички преки и косвени фактори, които имат отношение към цялостното опазване на околната среда.

РАЗДЕЛ VIII. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

I. Закони и подзаконовни нормативни актове по прилагането им, имащи отношение към опазване на околната среда.

Закон за опазване на околната среда (обн. ДВ, бр.91/25.09.2002 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.102 от 1 Декември 2020 г.)

Закон за управление на отпадъците (Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г, посл. изм. ДВ. бр.105 от 11 Декември 2020 г.)

Закон за чистотата на атмосферния въздух (Обн. ДВ. бр.45 от 28 Май 1996 г., последно изм. доп. ДВ. бр. 81 от 15 Октомври 2019 г.)

Закон за водите (Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999 г., посл. изм. ДВ. бр.103 от 13 Декември 2018 г.)

Закон за почвите (Обн. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018 г.)

Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ, бр. 43 от 29.04.2008 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.96 от 10 Ноември 2020 г.)

Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35 от 24.04.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.83 от 9 Октомври 2018 г.)

Закон за биологичното разнообразие (ДВ, бр.77 / 09.08.2002 г., посл. изм. и доп., ДВ бр. 98 / 27.11.2018 г.)

Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29 / 07.04.2000 г., посл. изм. ДВ, бр. 58 / 18.07.2017 г.)

Закон за генетично модифицирани организми (ДВ, бр.27 / 29.03.2005 г., посл. изм. бр. 58 / 18.07.2017 г.)

Закон за защитените територии (обн. ДВ, бр.133/1998 г., посл. изм. ДВ, бр.66/2013 г., посл. доп. ДВ. бр.1 от 3 Януари 2019 г.)

Закон за лова и опазване на дивеча (изм. ДВ, бр. 77 / 04.11.2011 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.74 от 20 Септември 2019 г.)

Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 41 / 24.04.2001 г., посл. изм. ДВ. бр.52 от 9 Юни 2020 г.)

Закон за митниците (ДВ, бр. 15 / 6.02.1998 г., посл. изм. ДВ. бр.14 от 18 Февруари 2020 г.)

Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране (Обн., ДВ, бр. 8 от 26.01.1996 г.)

II. Стратегически и планови документи, приети на национално ниво:

- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., приета с Решение №621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030 г.), приет с Решение №541 на Министерския съвет от 13.09.2019 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.;

- Национална Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.);
- Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България (актуализация за програмен период 2014-2020 г.), приета с Протокол № 38.1 на Министерския съвет от 23.09.2015 г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2014 – 2020 г., приет с Решение №831 от 22 декември 2014 г. на Министерски съвет;
- Трети Национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г., приет с Решение №439 на Министерския съвет от 01.06.2012 г.;
- Програма за изпълнение на директива 91/271/ЕО за пречистването на отпадъчните води от населените места;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010 – 2020 г.;
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011 – 2020 г.;
- Национална стратегия за околна среда 2009 – 2018 г., одобрена с Решение №353 от 15 май 2009 г. на Министерски съвет;
- Национална стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г., приета с Решение №696 от 24.08.2012 г. на Министерски съвет;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030г.), приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019г.

IV. Стратегически, планови документи и програми, приети от Общински съвет – Разлог:

- Програма за управление на отпадъците на Община Разлог за периода 2014 – 2020 г., приета с Решение 875 по Протокол № 53 от 25 юни 2015 г. на ОБС - Разлог;
- Програма за управление на отпадъците на Община Разлог за периода 2021 – 2028 г. /в процес на приемане/;
- Общинския план за развитие на Община Разлог за периода 2014 - 2020 година.

Източници:

Устройствен правилник на общинската администрация Разлог /в сила от **13.04.2018г.**;

<http://ecorazlog.com>

Национален статистически институт

План за управление на речния басейн на река Места

Годишен доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Благоевград

<http://eea.government.bg>

<http://eservices.bnra.bg>

<http://gz-pernik.mrrb.government.bg/landslide/368/>